

HISTORIER OM Å VILLE SÅ VEL

**- Møtet mellom unge og ansatte, på et statlig omsorgssenter for enslige
mindreårige asylsøkere – Sett med et systemisk blikk.**

av

Bente S. Kirkemo

Veileder: Halvor de Flon

Mastergradsoppgave i familierapi og systemisk praksis

MGFAM H07-01

Diakonhjemmet Høgskole, avd. for etter- og videreutdanning

Våren 2011

A - FORORD

Jeg vil benytte meg av anledningen til å takke de tre andre som bor under tak med meg; Sanne, Lone og Henning, for deres tålmodighet med en distré og ganske så sliten mamma og ektefelle. Jeg har prøvd å ikke la dette skoletoktet mitt gå alt for mye utover døtrene mine, men det er nok de som best vet hvorvidt jeg har lykket i så henseende. Jeg hadde heller aldri hatt mulighet til å gjennomføre dette masterstudiet hvis ikke arbeidsgiverne mine hadde bidratt med økonomiske midler og fri. De to første årene gjennomførte jeg mens jeg var ansatt i barneverntjenesten i Skedsmo kommune, de to siste årene har jeg vært ansatt i Bufetat, region Øst. De siste fire månedene av skolegangen har jeg vært ansatt i Læringsverkstedet Barnehager, som også har vært behjelpelige i min innspurt mot mållinjen i dette langvarige maratonet.

En enorm takk også til Håkon Hårtveit, som har stått meg bi i motgang og medgang over flere år og flere arbeidsplasser! Det var han som plantet ideen i meg om å begynne på igjen, og gjennomføre de to siste årene i dette masterløpet. Som Håkon nok vil at jeg skal gjøre, og jeg er HELT enig! - Skal jeg også takke meg selv! En stor og ektefølt takk til meg selv, mitt pågangsmot, viljestyrke og mine filosofiske evner, for alle de dagene, helgene og kveldene (nettene) jeg har jobbet meg igjennom disse fire skoleårene, som viste seg å strekke seg over ett tiår.

Sist, men overhodet ikke minst; tusen tusen takk til Halvor de Flon, som har vært min veileder på masteroppgaven! Han har holdt hodet kaldt og evnet å se muligheter i mine alltid så flaksende tankerekker. Halvors veiledning har passet meg ypperlig, jeg underkjenner ikke betydningen av anerkjennelse for min del, og Halvor har gjort nettopp dette – anerkjent mine forsøk på å skrive en forståelig oppgave. Han har oppmuntret meg ved å fokusere mest på det positive og i mindre grad på det negative.

Med dette prosjektet har jeg vært ute etter å samle viten som jeg kan videreformidle, slik at ansatte ved de statlige omsorgssentrene for enslige mindreårige asylsøkere under femten år, i møte med de enslige mindreårige asylsøkerne (EMA), kan føle seg tryggere og bli enda stødigere voksne. Voksne som kan hjelpe barna å føle at de har det bedre med seg selv og sine kjære, hvor de enn måtte befinne seg.

Jeg lurte på om de ansatte hadde erfaringer som kan knyttes opp mot systemteoretisk tankesett, med viten og vilje, eller uten. Jeg lurte også på om barna/de unge i møte med de ansatte, følte at de møtte eller ønsket å møte, en kommunikasjonsmåte/samhandling som kunne knyttes opp mot systemteori.

B - SAMMENDRAG

Denne mastergradsoppgaven handler om møtet mellom voksen/ansatt og barn/ungdom på et omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere (EMA) under femten år. Og hva de respektive setter pris på, bruker å gjøre og/eller etterlyser i møtet med den andre.

Jeg har, med Interpretative Phenomenological Analysis som analytisk utgangspunkt, fokusert på følgende forskningsspørsmål:

- **Hva legger de ansatte vekt på, i sitt arbeid med enslige mindreårige asylsøkere når det gjelder forståelse og kommunikasjon?**
- **Hvilke erfaringer kan enslige mindreårige asylsøkere fortelle om, i sine møter med ansatte, ved et utvalgt omsorgssenter?**

Datamaterialet viste seg å omhandle ”måter å kommunisere på” - mer enn på innholdet i de ulike typene samtaler vi snakket om. Jeg har analysert materialet med utgangspunkt, først og fremst innen systemisk tenkning, men med utdannings- og erfaringsbakgrunn også innen barnevern/miljøterapi og flyktningfag som kunnskapsbagasje i møtet med empirien.

Jeg var nysgjerrig på om jeg ville finne utsagn om opplevd gode samhandlingssituasjoner, som kunne knyttes opp mot systemisk tankegodt, hos informantene.

Jeg har forsøkt å finne ut om, og eventuelt på hvilken måte, en systemisk tilnærming kan bidra til opplevd bedret kommunikasjon mellom de ansatte og barna, ved de statlige omsorgssentrene. De systemiske tankeretningene som er presentert, er dels valgt fordi informantene kom inn på disse måtene å samhandle med andre på, og dels fordi jeg faglig lener meg til disse retningene selv i mitt daglige virke.

C - PROLOG:*Angelicas song (vedlagt CD)**Angelica Angelica, kor er dine draumar i kveld?*

*Eg trur dei gjev deg dei vengene blå og silkekjole og krone på.
 Eg trur at dei tek deg bak blånar sju, i milde vinder der flaksar du
 og landar så i ei solfylt vik. No drøymmer eg i alle fall og ser deg slik.
 Og draumar er til for å finnast, og den her har eg tenkt til deg.*

Angelica Angelica, der ventar din kvite hest.

*Så rir de oppover Gyllendal, til slottet åt Kong Visental.
 Eg trur at han ventar med alt sitt hoff, bak bord med dukar i dyre stoff
 og flagget er oppe, musikken på. No drøymmer eg i alle fall og ser deg så
 Og draumar er til for å finnast, og den her har eg tenkt til deg.*

Angelica Angelica, dagen er ikkje din

*Det er stengt for deg som for oss er fritt. Nei, ingenting av dette her er ditt
 Og snøen ligg kald på ei jord av stål.
 Og det er ingen som har tenkt på å gjort opp bål, å slå ut med armar og bjode inn
 på varme hender mot kalde kinn
 Men draumar er til for å finnast, og den her har eg tenkt til deg.*

Angelica Angelica, minnest du då me var små?

*Eg minnest me to i ein bår på ein sjø, på toppane rundt var der enno snø
 Og bekkane rann der frå fjella ned, som kvite striper i liane.
 Ja, våren den tok oss i handa si, og midt nedi handa der rodde me.*

Så Angelica Angelica, kom og sett deg i.

*Så finn me att det uskuldige og heiar fram det truskuldige
 Og ror oss bort ifrå dei som vann og ingenting skynar, men allting kan
 Og set vår lit til ein gammal vår, og veit du i Gyllendal høss det går?*

Jau, Angelica Angelica, der ventar det deg ein prins

*Og alt som gjekk forbi deg her, i Gyllendal stoppar og for deg skjer
 Der står du med kløverkrans i hår og prinsen rett framfor deg står,
 men det er du som strålar, det er du som rår!
 No drøymmer eg i alle fall at det er slik det går
 Og draumar er til for å finnast, og den her har eg tenkt til deg.*

Odd Nordtstoga, fra November.(2010)

D - INNHOLDSFORTEGNELSE:

A - FORORD

B - SAMMENDRAG

C - PROLOG

D - INNHOLDSFORTEGNELSE

1. INNLEDNING

1.1 Bakgrunn for prosjektet

1.2 Bakgrunn for valg av tema

1.3 Oppbygging av oppgaven

1.4 Forsknings spørsmål (problemstilling)

2. TEORI

2.1 Oppgavens vitenskapelige utgangspunkt

2.2 Teoretisk referanseramme

2.3 Barnevernfag

2.4 Flyktningfag

2.5 Miljøterapi

2.6 Systemisk fag

3. FORSKNINGSDESIGN

3.1 En kvalitativ tilnærming

3.2 IPA- Interpretative Phenomenological Analysis

3.3 Metodologi

3.4 Metode

3.5 Rekruttering av informanter og praktisk gjennomføring av intervjuer

3.6 Validitet

3.7 Forskningsetiske overveielser og tillatelser

4. ANALYSE

4.1 Analyseprosessen

4.2 Analysen

5. PROSJEKTETS HOVEDTEMAER

5.1 Verktøy for godt samspill/ god kommunikasjon

5.1.1 Tanker om det å snakke sammen

5.2 Å bli bestemt over (av systemet)

5.2.1 Tanker om det å bli bestemt over

5.3 Det å gi og få tillit og respekt, samt å ha (definisjons-) makt

5.3.1 Tanker om tillit og respekt

5.4 Usikkerhet og regelrytteri – Omsorg hjemme, opp mot omsorg på omsorgssenteret

5.4.1 Det å grave i barnas historier

5.4.2 Om regler og deres ryttere

5.4.3 Oppdragelse i hjemlandet og oppdragelse på omsorgssenteret

5.4.4 Tanker om usikkerhet og regelrytteri

5.5 Å gi av seg selv

5.5.1 Tanker om det å gi av seg selv i møte med andre

5.5.2 Barnas fortelling om ikke å få.....

6. TANKER ETTER Å HA SETT PÅ DE ULIKE HOVEDTEMAENE

7. SELVREFLEKSJON OG REFLEKSJON

7.1 Selvrefleksjon

7.2 Videre forskning

8. AVSLUTNING

E – EPILOG

F - LITTERATURLISTE (REFERANSER)

G - VEDLEGG

1. INNLEDNING

1.1 Bakgrunn for prosjektet

Tema i min masteroppgave er Enslige Mindreårige Asylsøkere (EMA) – i møte med systemisk tilnærming og forståelse. Jeg har forsøkt å finne ut om, og eventuelt på hvilken måte, en systemisk tilnærming kan bidra til opplevd bedret kommunikasjon mellom de ansatte og barna, ved de statlige omsorgssentrene. Jeg har vært ute etter å samle viten som jeg kan videreformidle, slik at ansatte i møte med EMA- barna kan føle seg tryggere, og bli stødigere voksne som kan hjelpe barna å føle at de har det bedre med seg selv og sine kjære, hvor de enn måtte befinne seg.

Eidsvoll Omsorgssenter for Barn (EOS), hvor jeg tidligere var ansatt, er det første omsorgssenteret i sitt slag i Norge, senteret åpnet 6. desember 2007, og er fremdeles i en slags langtrukken startfase. EOS huser 30 enslige mindreårige asylsøkere (EMA) under 15 år, i asylsøkerperioden. EOS bosetter ut i tildelte kommuner etter innvilget opphold, eller er behjelpelige ved avslag på asylsøknaden, med følgende retur til hjemlandet.

Jeg har nesten ti års erfaring som saksbehandler i kommunalt barnevern bak meg, før jeg begynte i det statlige barnevernet på EOS i oktober 2007. Jeg ble værende i det statlige barnevernet i tre og et halvt år, før jeg nå i det siste har skiftet litt kurs og jeg begynte å jobbe i Læringsverkstedet Barnehager, en privat barnehagekjede.

Jeg begynte å tenke mer på å skrive en masteroppgave med utgangspunkt i dette feltet etter at jeg i 2008, ble intervjuet av en mastergradsstudent fra Diakonhjemmet om muligheten til å kunne benytte seg av systemteoretiske tilnæringsmåter i møte med ikke- vestlige klienter i barnevernet. Dette intervjuet satte i gang tankeprosesser i meg. Trolig også fordi at jeg siden senterets oppstart, hadde fundert veldig på hva det var som skjedde, når de ansatte og ungene stadig sto i konfliktsituasjoner med hverandre.

1.2 Bakgrunn for valg av tema:

Min erfaring, både fra årene mine i det kommunale barnevernet og under tiden jeg har vært på EOS, er at de fleste ikke- vestlige kulturer er mer åpne for å "bli med på" systemiske betraktninger av sin verden, enn det etnisk norske av og til kan være. Det kan virke som om vår lineære, problemfokuserende, sekulære og evidensbaserte sosialisering ofte setter en stopper for å utforske fenomener på alternative måter. (Johannessen, 2007) Det virker som de nevnte

trekkene også av og til kan sette en stopper i de norske ansattes møte med barna på EOS. Jeg observerer at man liksom ikke ”tør” nærme seg barna på de måter barna kanskje aller mest savner å bli møtt på. Det kan virke som de ansatte frykter å røre ved barnas historier; kan det være fordi man tror man må ta stilling til om historiene er objektivt sanne? Anser man seg ikke som ”kvalifisert nok” til å røre ved disse barnas problemstillinger? Det snakkes om å være redd for å åpne opp for ting man ikke klarer å ta i mot. Er det å ta i mot det samme som å bedrive terapi? Jeg oppfatter at man er redd for at feil personer skal kunne ”bedrive terapi”. Ord som posttraumatisk stressyndrom, traumer, krigsminner, seksuelle overgrep, fysisk vold og drap gjør noe med oss.

Det ble i planleggingen og oppstarten av omsorgssentrene lagt stor vekt på den faglige forsvarligheten, og at omsorgssentrene skulle bli så mye bedre enn tidligere, da ansvaret var UDI (Utlendingsdirektoratet) sitt. Kan dette ha skapt en slags prestasjonsangst blant de som skal arbeide med/ ha ansvaret for denne målgruppen? Dette er noen få, av mange spørsmål som har kvernet rundt i mitt hode siden oktober 2007, da jeg begynte å jobbe med denne målgruppen. Jeg var derfor ganske sikker på at jeg ville skrive om disse ungene i masteroppgaven min. Jeg ville lære mer.

1.3 Oppbygging av oppgaven:

Jeg har valgt å følge et standard oppsett for oppbygging av oppgaven, og en ganske forventningstro måte å skrive på. Jeg følger innholdsfortegnelsen jeg har satt opp, med eksempler og sitater fra intervjuene jeg har gjennomført, i tillegg til eksempler fra egen praksis. Jeg har også lagt inn noen små tekster, av poeter og filosofer. Som prolog har jeg lagt inn en sangtekst, det har jeg også gjort i epilogen. Begge disse sangtekstene er av Odd Nordstoga, fra hans siste album ”November” (utgitt i november 2010), jeg synes disse to sangtekstene på hvert sitt vis belyser noe av essensen i oppgaven.

Etter forord, sammendrag, prolog og innholdsfortegnelse, kommer jeg i innledningen inn på bakgrunn for valg av nettopp dette prosjektet. I teorikapitlet presenterer jeg aktuell teori fra de ulike fagfeltene oppgaven beveger seg i, hvilket er barnevern, flyktningfag, miljøterapi og sist men ikke minst systemisk tankegodt. I kapitlet om forskningsdesign kommer jeg inn på valg av metode, analysemodell og datainnsamling. Deretter beskriver jeg analysemodellen IPA og hvorfor jeg valgte denne modellen. I kapitlet hvor jeg presenterer prosjektets fem hovedtemaer/funn, har jeg valgt å presentere funnene på tvers av alle informantene. Jeg har

også valgt å reflektere over de ulike funnene etter hvert som de presenteres. Jeg bruker i utstrakt grad sitater fra informantene for å fremheve både empirien og dertil hørende relevant teori. Jeg har lagt inn refleksjon/ drøfting rundt empirien, på slutten av hvert delkapittel/hovedtema, i tillegg til at jeg drøfter helheten i funnene i et kapittel for seg. Jeg har valgt å gjøre det på denne måten, framfor å ha et eget kapittel til drøfting, fordi jeg på denne måten fant det lettere å holde på sammenhengen i funnene og den røde tråden i oppgaven. Deretter reflekterer jeg over min egen posisjon i forhold til prosjektet og funnene. Jeg kommer også med noen tanker rundt eventuell videre forskning, før jeg runder av med avslutningskapittel, epilog, litteraturliste og en oversikt over oppgavens vedlegg.

1.4 Problemstilling/ Forskningsspørsmål:

”Soria Moria 1 erklæringen” befestet at omsorgen for enslige mindreårige asylsøkere skulle innfelles i barnevernets oppgaver på denne måten: ”Regjeringen vil: forbedre vilkårene for enslige mindreårige asylsøkere som kommer til Norge og overføre omsorgsansvaret for disse til barnevernet” (Stoltenberg 2 og Soria Moria erklæringen, oktober 2005) Dette etter langvarig og intenst press fra en rekke ulike ideologiske organisasjoner, samt langvarig politisk argumentasjon for og imot. Året etter ble ”NGOU 2006:1 ”Først og fremst barn” lagt ut, det kom i stand et møte mellom de ulike interesseorganisasjonene og statsråden i november 2006, og det ble bestemt at først skulle ansvaret for gruppen barn mellom 0-15 år overføres fra UDI til Bufetat (”barne- ungdoms og familieetaten”, det statlige barnevernet), så skulle gruppen mellom 15-18 år følge på, få år senere. Dette var en politisk avgjørelse av relativt stor tyngde, med høy grad av forventninger fra de gjeldende interesseorganisasjonene rettet mot regjering og Bufetat. Disse politiske og faglige føringene har frembrakt et nytt fagområde som er både barnevern- og flyktningfaglig. Det er innenfor dette området jeg har funnet problemformuleringen til mastergradsprosjektet.

Jeg bestemte meg for å vinkle forskningsspørsmålene i retning av; hvilke samhandlingssituasjoner med barna, de voksne definerer som gode? Og er disse de samme samhandlingssituasjonene som barna opplever som gode? Hva er det som gjør en samhandlingssituasjon god for den enkelte?

Etter å ha lest og lært mer om IPA (Interpretative Phenomenological Analysis), fant jeg ut at kanskje dette ville være en passende analyseform for mine forskningsspørsmål. Jeg var ute etter å finne ut hvordan møtet med den andre føltes/ble opplevd, hvilket ledet meg til å tenke i

baner av en fenomenologisk analysemodell. Dette fordi fenomenologiske analysemodeller beskrives som nettopp dette; måter å fokusere på den enkeltes opplevelse av ulike sammenhenger. (Langdridge, 2006) Jeg kommer tilbake til de følgende begrepene, i kapitlet om forskningsdesign.

”The aim of an Interpretative Phenomenological Analysis (IPA) is to explore in detail the participant’s view of the topic under investigation. Thus the approach is phenomenological in that it is concerned with an individual’s personal perception or account of an object or event as opposed to an attempt to produce an objective statement of the object or the event itself. At the same time, IPA also recognizes that the research exercise is a dynamic process. One is trying to get close to the participant’s personal world, to take, in Conrad’s (1987) words, an “insider’s perspective” but one cannot do this directly or completely. Access depends on, and is complicated by, the researcher’s own conceptions and indeed these are required in order to make sense of that other personal world through a process of interpretative activity. Hence the term interpretative phenomenological analysis is used to signal these two facets of the approach.” (Smith, Jarman and Osborn, 1999, s. 218-219)

En periode vurderte jeg å benytte meg av **grounded theory** (GT) som metode, men fant raskt ut at ulike praktiske hensyn gjorde det vanskelig for meg å følge grounded theory’s spesifikke retningslinjer. Jeg ble også, både ut fra egne tanker og i samtale med Arlene Vetere, opptatt av å ikke skulle sette barnas preferanser og historier opp mot de voksnes, men kun lete etter fokuspunkter som gikk igjen- og være nysgjerrig på hvorfor jeg får de svarene jeg får. Dette var i følge Arlene Vetere også en grunn til at jeg burde velge IPA framfor GT. IPA tar sikte på at forskeren skal få et innblikk i informantens verden, ved at personen forteller om sine opplevelser i forhold til ulike fenomener. (Langdridge, 2006) Jeg kommer mer tilbake til de ulike analysemodellene og forklaringen på disse i kapitlet om forskningsdesign.

Spørsmålene jeg hadde i intervjuvalen min (vedlegg) brakte alle informantene, på ulikt vis, inn på temaet: ”**måter å kommunisere på**” - mer enn på innholdet i de ulike samtalene vi snakket om.

Dette gjorde at jeg i samarbeid med min veileder reformulerte problemstillingen, og jeg endte opp med:

- Hva legger de ansatte vekt på, i sitt arbeid med enslige mindreårige asylsøkere når det gjelder forståelse og kommunikasjon?

- Hvilke erfaringer kan enslige mindreårige asylsøkere fortelle om, i sine møter med ansatte, ved et utvalgt omsorgssenter?

Etter å ha forsøkt å forklare litt om hvorfor jeg valgte å skrive nettopp denne masteroppgaven, i stedet for alle de andre oppgavene jeg kunne ha skrevet. Vil jeg videre forsøke å forklare hvilke teoretiske referanserammer jeg har og har hatt, mens jeg jobber meg igjennom prosjektets og oppgavens ulike deler.

2. TEORI

2.1 Undersøkelsens vitenskapelige utgangspunkt:

Jeg har en fot innenfor sosialkonstruksjonismen, som baserer seg på å prøve å forklare hvordan vi hver for oss, og i samhandling med andre, konstruerer vår virkelighet via språk. (Langdridge, 2006) Jeg har den andre foten innenfor konstruktivismen, som i korthet hevder: ”Hver mann sin sannhet”. Hvilket innebærer at hver og en av oss skaper vår egen oppfatning av oss selv i verden, ut fra de erfaringer vi gjør oss i livet. (Ibid.) De ulike fenomenologiske forskningsmetodene, som også IPA, settes ofte i lys av disse to vitenskapelige ståstedene. Fenomenologi deles gjerne i to; den eksistensielle og hermeneutiske fenomenologien. (Hermeneutikk kalles gjerne fortolkningslære, hvordan forstå og fortolke verden.) Eksistensiell fenomenologi er opptatt av å belyse ulike aktørers eksistens i verden, den hermeneutiske fenomenologien er opptatt av språk og tolkning. (Ibid.)

Thagaard skriver: ” Fenomenologien tar utgangspunkt i den subjektive opplevelsen og søker å oppnå en forståelse av den dypere meningen i enkeltpersoners erfaringer.” (Thagaard, 2009 s. 38) Er det forenlig for meg å benytte IPA som analysemodell når jeg hevder å lene meg på sosialkonstruksjonismen, som understreker det som skjer i rommet mellom mennesker, mer enn hva som skjer i den enkelte? Ja, jeg tenker at sosialkonstruksjonisme og konstruktivisme beriker hverandre for å kunne belyse menneskers væren og utvikling på en fullstendig måte. (I tillegg til psykologiske og biologiske forklaringsmodeller.) Arlene Vetere sa, i en forelesning på Diakonhjemmet (03.05.10): ”If you’re interested in what people think, their experiences.

Particularly when asking marginalized groups such as children, IPA is a suitable framework.”
 Jeg har hatt både voksne og barn som informanter, i dette prosjektet.

2.2 Teoretisk referanseramme:

Min teoretiske referanseramme befinner seg i spenningsfeltet: systemteori - barnevernfag- flyktningfag- miljøterapi. Hvilket kan framstå som en kompleks og mangslungen kontekst. Jeg er likevel glad for at jeg i løpet av livet har hatt anledning til å lære om, og i praksis lene meg til, alle de nevnte fagretningene.

2.3 Barnevernfag:

Ot.prp.nr. 28 -07/-08, setter rammene for hvordan omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere skal driftes. Denne proposisjonen har vært utgangspunktet for alle praktiske bestemmelser gjort i startfasen av senterdriften. I tillegg ligger nå BVL (Lov om barneverntjenester) kap.5A som et juridisk grunnlag for omsorgssentrene og håndteringen av EMA. Dette nye kapitlet i barnevernloven omhandler kun enslige mindreårige asylsøkere. Mye kan sies om dette kapitlet, og den reelle rettssikkerheten til disse barna, som en følge av tolkninger av den nye lovteksten opp mot den eksisterende barnevernloven, men dette vil og bør jeg ikke komme inn på i denne oppgaven. Barnevernfaget er nå, kanskje mer enn noensinne, en salig blanding av først og fremst juss, i tillegg til sosialpedagogikk, utviklingspsykologi, psykiatri, pedagogikk og sosialantropologi. På toppen av det hele bør man som barnevernarbeider inneha utstrakt kunnskap om samfunnsfaglige emner, for å kunne hjelpe seg selv og klienter å manøvrere i et heller uoversiktlig byråkrati. (Bunkholdt og Larsen, 1997).

Nå skal ikke denne oppgaven handle om barnevern i den forstand, men jeg tenker det er viktig for leseren å vite at jeg har en barnevernfaglig bakgrunn og at jeg er opptatt av dette feltet, selv om jeg nå har besluttet å forlate barnevernfeltet. Jeg har en indre, relativt konstant verdi, som heter å ta barn på alvor. Dette er en verdi som jeg har med meg overalt i verden, og som kanskje kan skinne igjennom også i denne oppgaven, selv om jeg anstrenger meg for å være synlig i materialet, med mine antagelser og eventuelle fordommer.

I barnevernfeltet er begrepet ”**barnets beste**” en formulering som går igjen, både i lovverk og i uttalige bøker. Det ligger et utall av diskurser knyttet til dette begrepet, og mangfoldige opphetede debatter har handlet om hva som er barnets beste i ulike situasjoner. I følge Lov om

barneverntjenester § 1-1 skal den samme loven: ”- sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid, - bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår.” (BVL, 1992) Per Nygren forsøker å definere barnevernets generelle oppgave i samfunnet på denne måten: ”Den allmenne retningen for barnevernet som samfunnsmessig virksomhet; er å gi sitt bidrag til at barn og unge blir sosialt integrert og kvalifisert som fullverdige framtidige voksne medlemmer i samfunnet.” (Nygren, 1995 s. 38-39)

Jeg har lett i bøkene jeg hadde på pensum på barnevernlinja, etter korte og klare definisjoner på ”barnets beste” og ”god nok omsorg”, jeg har ikke klart å finne dette. Jeg vil ikke med dette hevde at barnevernfeltet arbeider ut fra udefinerte begreper, heller kanskje at man har skjønt at de nevnte begrepene har ulikt innhold fra barn til barn og fra familie til familie. Sett fra en annen vinkel kan jeg hevde at alle bøkene vi hadde på barnevernlinja, omhandler de to nevnte begrepene fra perm til perm, fordi dette jo er barnevernets mål i sitt virke. Kari Killens bok *Sveket*, tar for eksempel for seg hvilken foreldreatferd som gir ”god nok omsorg“. Hun lister opp en rekke egenskaper hos foreldre som hun kaller ”foreldrefunksjoner“ og utdyper hvorfor hun mener at de ulike funksjonene fremmer god omsorg. (Killen, 1994) Per Nygren forsøker i boken sin *Profesjonelt barnevern som barneomsorg*, å beskrive begrepet omsorg. Han deler begrepet inn i behovs- utviklings- og oppdragelsesomsorg, og går nærmere inn på hva han legger i dette. (Nygren, 1995) Jeg skal imidlertid ikke gå nærmere inn på slike definisjoner i denne oppgaven, men heller bruke plassen til å se på hva de ulike informantene bruker for ord, og hva det kan være at de legger i disse ordene, når vi snakket om daglig omsorg og samspill på omsorgssenteret.

2.4 Flyktingfag:

Jeg begynte masterprosjektet med å lese en NOVA rapport om etniske minoriteters møte med det norske familievernnet. (Lopez, 2007) Rapporten tar for seg hvilke forventninger klientene hadde i forkant og erfaringene de gjorde seg, i møtet med familievernnet. Jeg tolket rapporten til, i grove ordelag, å handle om forventninger og forforståelse, både for klient og terapeut. Forventninger til hva som skal foregå i et terapirom, hva som skal foregå i de ulike hjem, kjønnsroller, vold, oppdragelse og terapeutens rolle i møte med familiene. Rapporten handler selvfølgelig om mer enn dette, men jeg ble sittende igjen med tanker om **forventninger** og **forforståelse** etter å ha lest den. Jeg velger å bruke ordet **forforståelse** i stedet for **fordommer**, i inspirasjon av boka *Forandring*. (Watzlawick, Weakland og Fisch, 1974)

Det flyktningfaglige feltet er stort og komplekst, og favner en rekke ulike sider av det norske forvaltningssystemet, samt et mer globalt nivå med internasjonalt samarbeid og verdensomspennende mer eller mindre forpliktende avtaler. Flyktninger, asylsøkere, emigranter og immigranter har eksistert i århundrer, som følge av krig, sult, politisk undertrykkelse, undertrykkelse av andre slag (seksuell, religiøs, kastebasert, stammetilhørighet, rase, osv.). Flyktningstrømmene har skiftet retning flere ganger i historiens løp, og vil komme til å fortsette å skifte. I moderne tid har man begynt å operere med begrepene vestlig og ikke- vestlig. Vestlig betyr i all alminnelighet Europa, Nord- Amerika og Australia. Ikke- vestlig betyr resten av verden, og representerer en betydelig større befolkningsandel. (Johannessen, 2007)

Jeg har i forbindelse med masterprosjektet lest mer flyktningfaglig materiale enn hva jeg tidligere har gjort. Jeg er nok dessverre ikke alene om å ha arbeidet store deler av tiden med mennesker som opprinnelig kommer fra den ikke- vestlige delen av verden, uten å ha satt meg særlig inn i det eksisterende fagstoffet om emnet. Jeg vil i denne oppgaven konsentrere meg om den delen av det flyktningfaglige, som berører barna og de ansatte ved omsorgssentrene.

Anette Holmgren, skrev en artikkel i Fokus på familien hvor hun satte søkelyset på traumer, og hvorvidt disse skal snakkes om eller ei; *Alle kan tale om traumer – Hvorom der ej kan tales, bør der ikke ties.* (Holmgren, 2010) Hun setter i denne artikkelen spørsmålsteget ved eksisterende diskurser, som sier at en ikke skal åpne opp for ting en ikke er sikker på om en kan ta imot (godt nok). Hun diskuterer konsekvensene av de ulike tilnæringsmåtene profesjonelle hjelpere kan innta, men forsvarer sterkt det å ta imot og snakke om traumene, fremfor å tie. (Ibid.) Denne artikkelen er ikke skrevet om flytninger/ asylsøkere i direkte forstand, men det berører et tema, som et tett knyttet til daglig omsorg for enslige mindreårige asylsøkere. Holmgren støtter seg til Michael White i hans uttalelser og tanker rundt traumer og bearbeidelsen av disse.

Anne Kathrine Løge, skrev en artikkel i samme utgave av Fokus på familien, som handler om; *Narrativ praksis i Afrika.* (Løge, 2010) Løge skriver om ulike hjelpeorganisasjoner i Afrika og deres bruk av narrative praksisformer i traumearbeidet i ulike land i Afrika. De ulike ressursgruppene som er dannet, består av mennesker som er rammet av ulike traumatiske opplevelser, så som vold, voldtekt, HIV/AIDS, og dødsfall i nærmeste familie, flukt, krig og

liv i asyl i andre afrikanske land. Det legges i denne artikkelen stor vekt på en narrativ tilnærming i møte med de ulike gruppene, Michael White blir trukket fram som en stor teoretisk bidragsyter og hans fokus på eksterneringsteknikker og metaforer understrekes spesielt. (Ibid.) Disse to artiklene er skrevet i ”Nordisk tidsskrift for familie- og relasjonsarbeid“ - Det er derfor ikke underlig at Michael White trekkes fram som en bidragsyter, men det er interessant å se at systemiske tilnæringsmåter blir tatt i bruk og funnet hensiktsmessig, på stadig flere arenaer. Ikke bare i terapirom, men også i mer konkrete og handlingsrettede behandlingsformer.

Marianne Østerskov, skrev en artikkel i Fokus på familien, med tittelen: *Hvordan hører vi Ahmeds fortellinger i det transkulturelle rom?* (Østerskov, 2010)

Østerskov skriver om vestlige sykdomsbilder opp mot ikke- vestlige syn på og beskrivelser av somatiske og psykiske plager. Hun er også opptatt av en narrativ tilnærming i møte med ikke-vestlige asylanter/flyktninger, og henviser til Michael White og Geir Lundby. Hun skriver også om viktigheten av å innta en ikke- vitende posisjon i møte med ”de andre“, og om det å spørre seg inn mot den andres forståelse av egen sykdom og eget liv heller enn å lene seg på sine stereotypier av ulike sykdomsbilder og ”de andre“. (Ibid.) Artikkelen belyser også konsekvenser av det å se på kroppen som todelt (somatisk og psykisk) opp mot det å tenke at psykiske plager kan skape somatisk sykdom og motsatt. Gud og/ eller gode og onde ånder kan også spille en rolle i forståelsen av sykdom og helbredelse, forfatteren vektlegger å ikke forfekte noe fasitsvar som devaluerer pasientens virkelighet. (Ibid)

Eva Johannessens bok; *Mye er forskjellig, men bare utenpå?* Er en fascinerende bok, som fenger med sin engasjerte skrivemåte. Johannessen hevder at vestlige tilnæringsmåter innen helse- og sosialvesen, barnehagesektoren og skoleverket sjelden går overens med de fleste ikke- vestlige verdier, kulturer og religioner. (Johannessen, 2007) Hun skriver selv at boken ”...handler om hvordan barn blir tatt hånd om og oppdratt utenfor Europa og Nord- Amerika, og om hjelp og støtte fra rike til fattige land. I begge tilfeller må vi undersøke hvilke verdier og holdninger som ligger bak og hvilken betydning forskjellige oppdragelsesmønstre tillegges.” (Ibid, s. 14) Johannessens hovedbudskap er at det finnes utallige måter å leve på, og utallige løsningsstrategier i livssituasjoner som ikke er optimale. Hun understreker i denne sammenheng, at vi i den vestlige delen av verden, har en tendens til å tro at alt hva vestlige mennesker har funnet ut eller funnet opp, er de beste måtene.

Denne boken får meg til å tenke på Per Jensens resonanskart, hvor han bruker betegnelser som terapeutisk kolonialisering og terapeutisk imperialisme. (Jensen, 2008)

Jeg ser en sammenheng mellom Johannesens fokus på det jeg tolker til å kunne kalles moderne kolonialisering og forsøk på imperialisme, i forholdene mellom vestlige og ikke-vestlige land, og Jensens fokus på eventuelle koloniseringsforsøk i terapirummet.

Til slutt vil jeg, i forbindelse med Johannesens bok, nevne at de tre foregående artiklene jeg refererer til, (Holmgren, Løge og Østerskov) alle fremhever nytten av å ha, spesielt en narrativ tilnærming i møte med ikke-vestlige deler av befolkningen, både i asyl og i hjemlandene. Den narrative retningen innen systemisk tenkning har, på lik linje med generell systemisk tenkning, blitt presentert av vestlige terapeuter i nyere tid. De nevnte forfatterne kommer med flere konkrete historier, hvor de som har blitt møtt med en narrativ vinkling på sine problemer, forteller om en opplevelse av å ha fått det bedre med seg selv.

Ketil Eide sin bok/ samling av artikler; *Over profesjonelle barrierer. – Et minoritetsperspektiv i psykososialt arbeid med barn og unge.* (2009) Tar for seg mange ulike aspekter og potensielle problemstillinger i forhold til barn og unge som er av annen etnisk herkomst, i Norge. Jeg har i forbindelse med masteroppgaven spesielt merket meg Qureshi sin artikkel i denne boken om kultursensitivitet i norsk sammenheng, i møte med klienter i offentlige etater/institusjoner. (Ibid.) Dybdahl, Borchgrevink og Aandal- Herseths artikkel fanget også min oppmerksomhet, den handler om hvordan det går med hjelperne i møte med asylsøkere og flyktninger. De tre har tatt for seg begreper som arbeids glede, utbrenthet og traumatisering hos hjelperne som arbeider med disse befolkningsgruppene. (Ibid.)

De nevnte artiklene og bøkene er utgivelser som har vært nyttige for meg å ha i bakhodet, mens jeg har arbeidet med oppgaven.

2.5 Miljøterapi:

Inge Kvaran skrev på nittitallet en bok om miljøterapi rettet mot barn og ungdom. I boka si ser han på flere ulike definisjoner av begrepet ”miljøterapi” og kommer med visse innvendinger mot flere av dem. Han konkluderer med å fremme sin egen definisjon på hva miljøterapi er:

En planlagt og systematisk bruk av en felles faglig referanseramme og praksis for å forstå og handle i forhold til individers og gruppers situasjon og behov. Miljøterapi er etikk- og verdiladet og inneholder elementer av omsorg, oppdragelse og behandling.

(Kvaran, 1996, s.62)

Jeg tenker at det meste Inge Kvaran holder oppe som viktig i miljøterapi, ble belyst av de to informantene som jobber i miljøet ("Å jobbe i miljøet" vil si å jobbe som miljøterapeut eller miljøarbeider på avdelingene der barna bor.) Kvaran beskriver miljøterapi videre for å ha en faglig base i sosialpedagogikken, som igjen beskrives å være sammensatt hovedsakelig av de tre fagområdene pedagogikk, sosiologi og psykologi. (Ibid.) Det er kanskje noe kontroversielt av en norsk barnevernpedagog å ikke henviser til Erik Larsen i denne sammenheng. Jeg synes imidlertid at Kvaran har satt sammen flere definisjoner av miljøterapi på en måte som favner det som for meg er miljøterapiens kjerne.

Jeg vier ikke miljøterapien større teoretisk plass i denne oppgaven, men miljøterapiens kjerneområder kommer som sagt til syne i det meste av det de to miljøterapeutene snakker om.

2.6 Systemisk teori:

Jeg hadde ingen informanter med systemisk utdanning (utover det som måtte være presentert i deres respektive grunnutdanninger). Men et systemisk tankesett er likevel mitt bakteppe for prosjektet. De systemiske holdepunktene i denne oppgaven, er valgt ut som en naturlig konsekvens av det jeg har sett i empirien. Jeg har valgt ut systemiske vinklinger som jeg føler passer til svarene informantene har gitt, interessant nok sammenfaller disse vinklingene mye til dels med mine egne systemiske teoripreferanser. Hva har jeg lyttet og sett etter?

Jeg er både som fagperson og privatperson, opptatt av betydningen av ord og ordvalg, bruk av metaforer, eksternaliserende samtaler, det å innta en ikke- vitende posisjon og sist men ikke minst humor som universal tilnæringsmåte. Språkssystemisk er navn som Tom Andersen (Anderson, Jahr, Reichelt, Jensen, 2008), Harlene Anderson (Anderson og Jensen, 2007) og Jaakko Seikkula (Seikkula, 2000) fagpersoner/ teoretikere jeg finner interessante. Jeg har en tendens til å punktuere på ordvalg/ tankevalg og hva disse ulike valgene gjør med oss. Jeg tenker at veien Harlene Anderson har gått, spesielt i forbindelse med "ikke- vitende posisjon", er av uvurderlig verdi både for terapeuter og deres brukere verden over. Magi kan oppstå, når en ekspert trår ned fra sin ekspert- pidestall og sammen med den andre, leter etter mulige

forståelser av det de i fellesskap oppdager. Når ekspertene ikke lenger vet bedre enn den andre, skaper dette rom for kreativ tenkning som kan være av større nytte for den som søker hjelp. Det rommet som skapes kan også romme utvikling for terapeuten, som på lik linje med den som søker hjelp, stadig jobber med sin forståelse av seg selv i verden. (Anderson, 1997)

Ellen Syrstad skriver en artikkel i Fokus nr.1, 2011: "Når ikke-eksperten blir ekspertene" Syrstad undrer seg over paradokset i den postmodernistiske tenkningen; hvis ikke noe er bedre enn det andre, hvordan kan man da flagge postmodernismen foran noe annet? (s.45) En interessant artikkel, som setter søkelyset på noe av det Lopez ut fra sin empiri også gjør; forventninger om fordeling av ansvar i terapirommet, det å kunne handle og det å trenge å lene seg til noen som "vet bedre". (Lopez, 2007)

Jeg er som sagt, opptatt av en narrativ tilnærming med fokus på nyskriving av historier, metaforbruk, eksternalisering (eksternaliserende samtaler) og flere andre av de ulike kartene som Michael White presenterte. David Epston har skrevet sammen med White, og er også en betydningsfull person innen denne retningen av systemisk tenkning, på linje med hva Geir Lundby er her hjemme. (White, 2009 og Lundby, 1998) Jeg har likevel tatt mest utgangspunkt i boka *Kart over narrativ praksis* (White, 2009) i denne oppgaven, litt fordi det er en av de siste bøkene White skrev, og litt fordi jeg synes boka gir en god oversikt over Whites tenkemåter og handlingsmønstre i terapisammenheng. Jeg kommer nærmere inn på de ulike begrepene, som er relevante for denne oppgaven, i analysedelen.

Jeg har fulgt med Tom Andersen over mange år og la merke til hans bevegelse i tanker rundt samhandling mellom mennesker. Andersen hadde fra midten av åttitallet mest fokus på samtalen i samtalen (*Reflekterende prosesser*, 1996), etter hvert ble han imidlertid stadig mer opptatt av bevegelsen og alt som skjer med oss og i oss, fra første åndedrag til det siste. (Anderson og Jensen, 2008) Han presenterte med årene stadig færre skjema og retningslinjer, han ga også uttrykk for ikke lenger å ville benytte seg av fagterminologi. (Under forelesninger jeg var på.) Det har imidlertid i løpet av denne forskningsprosessen, gått opp for meg at det føles vanskelig å skulle skrive om det "språkssystemiske" i Tom Andersens ånd, på en akademisk korrekt måte, med reliabiliteten og validiteten i god behold. Det som har skjedd, er antagelig at kunnskapen jeg har tilegnet meg, via erfaring, skolebenken og bøker, har blitt integrert i meg.

Det føles lettere å skulle forsvare eller forklare hvis man har en tydelig og skriftliggjort, (kanskje over en lav sko) ramme for hva det er man skal holde på med. Den 19.januar 2011, holdt Anne Øfsti en forelesning på Diakonhjemmet, hvor hun snakket om doktorgraden sin og om boken i samme ånd, som nettopp har kommet ut. Hun snakket om at hun i det siste har blitt opptatt av teoriens og fagets plass i systemisk praksis, og det hun kanskje oppfattet som mangel på sådan her til lands. Anne snakket på den ene siden om at hun tror det vanskeliggjør terapeutens ekte tilstedeværelse, hvis man skal forholde seg til et skjema for hvordan samtalen skal forløpe. På den annen side vektla hun teoriens og den leste kunnskapens viktighet, for i det hele tatt å kunne føle, gjøre og gi det som behøves i en terapeutisk samtale. (Anne Øfsti på Diakonhjemmet 19.januar 2011 og Øfsti, 2008) Det er en gang slik at hvis vi føler oss på gyngende grunn, så kjennes det ofte trygt med tydelige regler for hvordan ting skal være. I vårt fagfelt nedfeller dette seg i regler for hvordan vi bør være, snakke og gjøre i møte med den andre.

Når jeg er inne på dette med regler og rammer passer det å nevne enkelte andre systemiske tilnærminger. Den språkssystemiske retningen er av relativt ny opprinnelse, og kan trolig takke alle tidligere tilnærminger for sin eksistens. Båten blir, som kjent, til mens man ror, (eller veien blir til mens man går, alt ettersom) og utvikling av kunnskap krever erfaring. Jeg er opptatt av, og lener meg til, ulike deler av flere andre systemiske tankesett. Både i mitt daglige virke og sikkert også i denne oppgaven. Den strukturelle tradisjonen med Salvador Minuchin i spissen, er opptatt av å gjenopprette tapte hierarki i familiene. De er også opptatt av at familier kan låse seg i mer eller mindre funksjonelle mønstre, når de ikke evner å tilpasse seg endringer i eller utenfor familien. (Hårtveit og Jensen, 2004) Terapeuten har ofte en tydelig og aktiv rolle i det strukturelle virket, og definerer gjerne, sammen med familien mål man skal jobbe mot.

Den strategiske retningen, med Jay Haley som frontfigur, har vært inspirert av gruppen rundt Gregory Bateson og hans kommunikasjonsteori. En strategisk terapeut vil være opptatt av endre dysfunksjonelle (per definisjon) atferdsmønstre, som man antar har oppstått i et forsøk på å skape kontroll og orden i familien. (Ibid) Strateger er opptatt av å endre atferd fremfor nødvendigvis å skape innsikt i hvorfor tingene er blitt som de er blitt. Begge disse nevnte retningene benytter seg av få møter mellom familie og terapeut. I kjølvannet av de to nevnte modellene for endring dukket en ny retning opp, som kalte seg ”systemikere”, Milanogruppa er et eksempel. De var og er, opptatt av å skape endring i familiemedlemmenes tankegang

rundt definerte problemer. De brakte inn på (familieterapi)banen ord som første- og annenordens kybernetikk og sirkulære spørreteknikker. (Ibid) De ville skape mer likhet i terapirommet, og fremhevet at alle sannheter er subjektive, symptomer ble sett på som tilpasning heller enn avvik. Man lager seg hypoteser om hvorfor ting er som de er og spør litt ut fra disse, likevel tar man gjerne utgangspunkt i det siste svaret og spør videre ut fra dette. (Ibid)

Mye mer kan sies om de nevnte tilnærmingene, det finnes også mange andre grupperinger innen systemisk praksis, men jeg har med årene valgt meg min vei å gå, både teoretisk og derav praktisk. Jeg finner den strukturelle tenkningen nyttig, for eksempel når jeg danner meg en hypotese om at menneskene jeg snakker med, sliter med å finne sin plass i systemet eller de gir uttrykk for å sitte fast i en tidligere æra som andre for lengst har lagt bak seg. Jeg kan være strategisk og endre min kommunikasjonsmåte hvis jeg snakker med andre og merker at vi er i ferd med å låse oss i en symmetrisk eller komplementær kommunikasjonsform (Hårtveit og Jensen, 2004). Jeg kan også bli direkte og si til folk hva de skal gjøre, eller gi hjemmelekser, med hensikt å endre en atferd jeg antar at bidrar til å opprettholde det vedkommende anser for å være problemet. Den systemiske modellens fokus på kart og terreng, sirkulær spørring og ulike andre måter å spørre på, er trolig den retningen som mest er utgangspunkt for min egen tenkning. Jeg ser også en klar linje fra disse teoretikerne/praktikerne fra 1970tallet og framover, mot narrativ terapi og språkssystemikere av i dag. Personlig er jeg veldig opptatt av hva vår oppfatning av oss selv i verden gjør med vår atferd og ikke minst vår språkdrakt. Jeg er opptatt av sammenhengen mellom hvilken konnotasjon vi bruker i vår indre dialog, og hva denne gjør med ordvalget i vår ytre dialog. Ut fra dette kommer jeg over på sosialkonstruksjonismen og fokuset på at vår verden blir til mellom oss og i kraft av våre ord. (Anderson, 1997)

Faren ved entusiasme er kanskje at man står i fare for å miste oversikten og sammenhengen, det ene synspunktet trenger heldigvis ikke å utelukke det andre. Arlene Vetere holdt en høyst inspirerende og interessant forelesning på Diakonhjemmet 23.09.2010, hvor hun snakket om gevinstene ved å se utenfor sine egne faglige rammer, for å kunne forstå enda bedre og ikke minst bredere. Arlene snakket da hovedsakelig om kombinasjonen systemisk terapi og tilknytningsteori, men jeg velger å ta forelesningen til meg på den måten at jeg tror alle fagpersoner i alle fagfelt kunne hatt nytte av å se nærmere på utsikten utenfor vinduet sitt av og til.

Det Tom Andersen kanskje er mest kjent for er de reflekterende teamene og de reflekterende samtaler. Samtaler satt sammen på ulike måter, med refleksjon rundt samtalsinnhold, av ulike aktører, i egne lommer, til ulike tidspunkt i samtalen. (Andersen, 1996) Det faller meg inn at denne siden av arbeidet og tenkningen hans kanskje har satt sterkest spor fordi det er beskrevet ”måter å gjøre det på”, mennesker har en tendens til å like oppskrifter, det føles håndterbart og konkret. Han har selv også skrevet mest om disse reflekterende prosessene.

3. FORSKNINGSDESIGN

”I’m no ape! I read philosophy, apes don’t read philosophy!”

”Oh yes they do! They just don’t understand it!”

(”A fish called Wanda” med Jamie Lee Curtis og Kevin Kline)

De fenomenologiske tilnærmingene til analyse av datamateriale, tilhører et sosialkonstruksjonistisk ontologisk (hvordan vi ser ting) og epistemologisk (hvordan vi forstår det vi ser) ståsted, og vektlegger enkeltindividets opplevelse av verden rundt seg. IPA er en av flere fenomenologiske metoder å tilnærme seg forskning på, og har som mål å forsøke ”å gå ved siden av informanten”, for å prøve å skjønne mer av informantens opplevelse av ulike hendelser eller situasjoner. Når uttrykket ”å gå ved siden av” benyttes, er dette for å understreke at forskeren aldri kan forstå hvordan det er å være den andre, men han kan prøve å utdype informantens følelser og tanker rundt det fenomenet som forskes på, for bedre å forstå opplevelsen. (Smith, Jarman, Osborn, 1999 - Thagaard, 2006 – Langdridge, 2006 og Dallos, Vetere, 2005) Ricoeur og Heidegger står i bresjen for den hermeneutiske fenomenologien. Hermeneutikk betyr fortolkningslære, og alt fra 1600 tallet, ble ordet hermeneutikk brukt i forbindelse med å være opptatt av det å forstå og fortolke. (Anderson, 1997)

Det forekommer visse begreper og uttrykk som går igjen i oppgaven, dette hovedsakelig fordi informantene på ulikt vis snakker om disse begrepene. Begrep som tillit, respekt, kommunikasjon, kultur og relasjon gjentar seg. Jeg har valgt å ikke definere eller forklare disse begrepene ut fra eksisterende litteratur, da jeg heller vil belyse hva de ulike begrepene betyr for den enkelte informant.

3.1 En kvalitativ tilnærming:

”Kvalitative studier kan være rettet mot et ønske om å få innsikt i sosiale fenomener slik de forstås av de personene som forskeren studerer. Samtalen er et godt utgangspunkt for å få kunnskap om hvordan enkeltpersoner opplever og reflekterer om sin situasjon.”

(Thagaard, 2006, s. 11) Thagaard sier videre at forskeren må ha et forskningsspørsmål og en beskrivelse av hvordan undersøkelsen skal gjøres. **Hvem** skal man innhente opplysninger fra? **Hva** er problemstillingen/temaet? **Hvordan** skal man gå fram- hvilke metoder velger man og hvorfor nettopp disse? (ibid)

Jeg anser det som viktig å kunne gå i dybden i samtaler med mennesker for å kunne finne ut av det jeg ønsker å finne ut av. Det henger også sammen med det faktum at min interesse innen fagfeltet er sosialkonstruksjonistisk fundamentert. Sosialkonstruksjonismen bygger på en antakelse om at vi i samspillet oss i mellom skaper vår virkelighet, språket blir naturligvis essensielt i så henseende, derav viktigheten av å kunne stoppe opp ved det språklige og relasjonelle også i forskningssammenheng. (Lundby, 1998) Konstruktivismen legger vekt på at vi bygger individuelle sannheter, ut fra indre og ytre dialoger samt hendelser og erfaringer. (ibid.) På lik linje med Kari Bergset, i sin masteroppgave, tar jeg meg den frihet og hevde at det ene ikke behøver å utelukke det andre, kanskje vil jeg heller si at den ene ideologiske retningen faller noe i grus uten den andre. (Bergset, 2007)

Jeg benyttet meg av et semistrukturert intervju, med en intervjuguide bygget opp rundt de temaene og begrepene som jeg finner interessante i forhold til problemstillingen. Et semistrukturert intervju har en intervjuguide med spørsmål og tema som man helst vil belyse, men man er likevel åpen for å bevege seg noe sammen med informanten. (Arlene Vetere, 18.08.09 og Langdridge, 2006) Jeg bestemte meg for å intervju seks informanter, tre ansatte og tre barn/ EMA. Dette viste seg å resultere i mer enn nok datamateriale å transkribere og analysere. Jeg bruker ordet ”informanter”, selv om jeg vet at enkelte synes dette er et ord som tingliggjør intervjuobjektene. (Langdridge, 2006) Jeg liker ordet informanter i denne sammenhengen, fordi jeg tenker på dem som personer som gir meg verdifull informasjon om noe jeg har lyst til å lære mer om.

Hele prosjektet mitt er lagt opp etter retningslinjer som hører til i IPA, En nærmere beskrivelse av hva Interpretative Phenomenological Analysis/ IPA innebærer følger under.

3.2 IPA - Interpretative Phenomenological Analysis:

Dallos og Vetere sier i boken sin, *Researching Psychotherapy and Counselling*, at de fenomenologiske retningene, iberegnet IPA, kan beskrives slik:

These approaches broadly start from the premise that people have relatively stable ways of viewing their experiences and the task of research is to get as close to these beliefs, schemas, cognitions, themes as we possibly can. In order to do this an interpretative process on the part of the researcher is required. This is a constructivist view which argues that there are external realities but we ever know them through our own subjective lenses.

(Dallos og Vetere, 2005, s.52)

IPA legger til grunn en modell som ganske nøyaktig beskriver framgangsmåten i en forskningsprosess, dette framsto for meg som godt å lene seg på når jeg med denne masteroppgaven skulle øve meg på forskning som fag. Et tydelig og lett forståelig kart å navigere etter, for en ny orienteringsløper. I tillegg hadde jeg to ulike grupper informanter, og Arlene Vetere anbefalte meg i denne sammenheng å benytte meg av IPA som analysemodell.

Det vanligste i denne metodestrukturen, er å benytte seg av et semistrukturert intervju, med en intervjuguide som ledetråd gjennom samtalen. Det legges stor vekt på ”å gå ved siden av” intervjuobjektet, eller informanten om man vil. (Smith, Jarman, Osborn, 1999) Etersom IPA hører innunder en sosialkonstruksjonistisk ontologi, hører det med at man epistemologisk forstår empirien som unike funn, med tyngde først og fremst fordi den representerer hver enkelt informants virkelighetsoppfatning. (ibid.) Det er vanlig å ha en relativt klar oppfatning om hvem man har lyst til å snakke med, før intervjuene tar til. Dette i motsetning til Grounded Theory, som baserer seg på å finne fram til neste informant med utgangspunkt i hva som kom fram av materiale i det forrige intervjuet. (Langdridge, 2006) Det påpekes som viktig å behandle hver og en av informantene med den respekt de fortjener, og hvert intervju analyseres derfor helt ferdig, før man tar fatt på analysen av neste intervju.

Analyseprosessen skal helst følge dette mønsteret:

1. Les igjennom transkriptet helst flere ganger.
2. Noter først i høyre marg, alle tanker som måtte falle deg inn mens du leser.
3. Noter så i venstre marg setninger som du tar direkte fra teksten, eller skriver litt om på, som du syns kan være ”fortløpende tema” (emergent themes)

4. Samle alle ”tema i kjømda” for det gitte intervjuet og se om det er tema som går igjen, eller som slekter på hverandre, slik at du kan lage grupperinger av disse til ulike undertema (superordinate themes).

5. Man gjentar de fire første punktene på de andre intervjuene.

6. Man ser til slutt på alle undertema fra alle intervjuer og leter seg fram til enkelte hovedtema (master themes) som går igjen på tvers av informanter. Disse hovedtemaene skal analyseres opp mot empirien (transkriptene), eksisterende teori, egen erfaring, eventuelt opp mot hverandre eller sammenlignes ved likheter.

(Smith, Jarman, Osborn, 1999)

- Til slutt kan en forhåpentlig trekke noen hypoteser ut av det hele. *”Å sette fram fruktbare og interessante antagelser er en like viktig del av forskningens utvikling som å teste dem.”*

(Repstad, 1993, s. 106). I utgangspunktet har jeg forsøkt å holde søkelyset på svar som belyser spørsmål fra min intervjuguide når jeg har analysert, som igjen forhåpentlig gjenspeiler problemstillingen. Det har likevel kommet opp mange flere nyttige og interessante innfallsvinkler enn det jeg hadde forutsett, mens jeg innhentet informasjon. Disse er selvsagt vurdert på lik linje med alle andre tema under analysen. Det viste seg å bli en hårfin balansegang mellom å tillate å la informantene snakke om det de ”kom på” underveis, og det å pense oss litt innpå mine forskningsspørsmål fra tid til annen.

3.3 Metodologi:

Jeg tilhører en sosialkonstruksjonistisk og konstruktivistisk ideologi, generelt og i denne oppgaven. Ut fra dette grunnsynet blir det naturlig for meg å velge en fenomenologisk innfallsvinkel i forhold til analyse og tolkning. Jeg finner IPA spesielt interessant i denne sammenhengen, nettopp fordi jeg er opptatt av å forsøke å forstå hver enkelts tanker rundt det de opplever. Jeg har i løpet av intervju- og transkriberingsprosessen, lagt merke til at det hele tiden dukker opp ulike diskurser som henger tungt over informantene. Diskurser rundt barneoppdragelse, miljøterapi, hva som er norsk og hva som er unorsk, hva som er tydelige voksne og flere andre diskurser, dukket opp i samtalene med de ansatte. Diskurser rundt hva det vil si å være norsk, hva det vil si å være utlending, de ansattes syn på EMA- barna, hva som er respekt, og selvsagt mange flere diskurser, dukket opp i samtalene med barna. Jeg ser følgelig at jeg lett kunne valgt å benytte meg av en diskursanalytisk tilnærming, hvis jeg hadde sett på språket de ulike informantene benyttet seg av når de beskrev sin verden. (Langdrigde, 2006) Jeg valgte likevel å la være, for jeg var mer opptatt av **følelsen og**

tankene informantene sitter igjen med, i møtet med EMA- barna, henholdsvis med de ansatte. Jeg ville forsøke å finne følelsen, i en hverdag som er preget av liten grad av felles språk, kanskje både verbalt og nonverbalt. (Dallos og Vetere, 2005)

Jeg valgte bort grounded theory (GT) fordi jeg først og fremst ikke så det som mulig å rekruttere informanter på den måten som anbefales innen det gitte rammeverket. Det ville være for tidkrevende for meg i denne sammenhengen. Jeg har heller aldri tenkt at jeg har lyst eller tid, til å gå så grundig til verks at jeg kunne ende opp med grunnlag for teoretiske påstander for å forklare empirien, hvilket er en av pilarene i GT. (Thagaard, 2006) Prosessen i GT krever at man analyserer det første intervjuet, for å finne ut hva du ønsker å vite mer om i det neste intervjuet, ut fra dette rekrutteres informant nummer to og så videre. Det legges også opp til at man går igjennom litteratur i forhold til funnene sine, i etterkant. (Langdridge, 2006)

3.4 Metode:

Under semistrukturerte intervjuer brukes et standardisert oppsett. Oppsettet består av et antall på forhånd definerte spørsmål i en mer eller mindre fast rekkefølge, men intervjuet er ikke basert på at dette oppsettet skal følges slavisk. ... Spørsmålene er gjerne åpne, slik at den som intervjues kan utbrodere svarene sine. Videre sier intervjueren svært lite, slik at man holder fokus på den som intervjues, og det vedkommende sier og mener.

(Langdridge, 2006 s.56)

Jeg gjennomførte fem semistrukturerte intervjuer.

Dette ble for meg, en god måte å samle data på, og samtidig holde seg innen den fenomenologiske tradisjonen. Jeg hadde intervjuguiden å holde meg til, men med åpenhet for å kunne bevege meg med informanten og hans/hennes fokus. Jeg brukte videokamera og tok opp samtalene, dette for å få mulighet til å observere både verbalt og nonverbalt språk under intervjuene. De to EMA- guttene ville imidlertid ikke filmes, dette sa de når intervjuet skulle starte, så jeg valgte å sette hylsen på kameraet og ta opp bare lyden. Å filme meg hylsen på var helt greit for guttene. Jeg snakket med de ansatte, hver i overkant av en time, og med guttene i 30-45 minutter. Det tok noe lenger tid å snakke med gutten som hadde tolk, da tolkingen i seg selv tar noe tid. Jeg er sterkt opptatt av viktigheten av å strebe etter gode, godkjente tolker, kursing av tolkebrukere og hensynstaken til barn i tolkesituasjoner spesielt. Det har så langt, i mine øyne, vært alt for lite fokus på barn i tolkesituasjoner, hvilke hensyn

som bør tas og hvordan barnet best kan ivaretas. Tolkebruk er imidlertid et kapittel for seg, som jeg ikke vier noe særlig plass i denne oppgaven.

Jeg hadde en teori om at systemisk tankegang ikke vies plass innen dette nye barnevern-flyktningsfaglige feltet, men at ansatte i møte med barna av og til likevel arbeider ut fra en systemisk vinkling, uten at de helt er seg dette bevisst. Jeg har egen erfaring med at mange ”lekfolk” omkring meg, både på jobb og privat, har tilnæringsmåter til andre mennesker og fenomenene de opplever, som er som tatt ut av en systemisk kokebok. Jeg har begynt å undre meg litt over hvorvidt en systemisk tankegang egentlig er noe man tilegner seg, eller om enkelte mennesker bare har denne måten å se verden på, og at enkelte av disse igjen begynner på en systemisk utdanning og derav kan kalle seg systemteoretikere. Forskjellen vil i så fall bare være at de sistnevnte får teoretikere å knytte tenkningen sin opp mot, og et fellesskap å tenke høyt sammen med.

Jeg hadde også en antagelse om at det kunne være **barnas** væremåte og medbrakte kultur som av og til framtvinger systemiske svar hos de ansatte. Jeg ville lete etter miljøterapeutenes erfaringer om hvilke framgangsmåter/væremåter som fungerer best i møte med EMA i daglige situasjoner. Likeledes ville jeg lete etter barnas erfaring fra samtaler/ møter med de ansatte, og hva barna tenkte rundt hva de leter etter hos de ansatte.

3.5 Rekruttering av informanter og praktisk gjennomføring av intervjuer:

I perioden hvor jeg skrev prosjektplanen kom det meg for øre at en ansatt ved EOS hadde laget et fotoprojekt med ungene; ”foto og narrativer” og skrevet en rapport om dette i ettertid! Vedkommende er sosialantropolog og jobber som miljøterapeut ved en av avdelingene. Jeg tenkte umiddelbart at hun utpekte seg som en av de første informantene mine. Jeg endte også opp med å intervjuer med en miljøterapeut, som har jobbet på samme avdeling siden senteret åpnet, samt en ansatt i administrasjonen som gjennom sine arbeidsoppgaver har samtaler med alle senterets beboere. Det var bare en av de ansatte jeg snakket med, som hadde barnevernfaglig erfaring, hun hadde tidligere jobbet på en institusjon som kombinerte Lov om barneverntjenester og Lov om psykisk helsevern. Intervjuene med de ansatte gjennomførte jeg i april/mai 2010.

Barna snakket jeg med i august 2010. Jeg hadde da jobbet intenst med å få tak i informanter siden desember 2009. De to barna jeg snakket med var gutter i tenårene, den ene kom fra et

Midt- Afrikansk land og den andre kom fra Afghanistan. De kom fra to ulike avdelinger, den ene ville ikke ha tolk, men i den andre samtalen hadde vi en telefontolk med oss. Begge guttene hadde fått innvilget oppholdstillatelse og var blitt tildelt kommuner, som de snart skulle flytte til. Den afghanske gutten var opptatt av at jeg skulle skrive i oppgaven min at han var en talsperson for de andre guttene på hans avdeling. – Så nå har jeg gjort det! :o)

Jeg ønsket egentlig å snakke med tre barn og deres særkontakter, det så en stund ut til at dette skulle ordne seg, men så kom den ene avbestillingen etter den andre. I etterkant gjør jeg meg tanker om at dette kanskje følte litt truende for de ansatte. Kanskje de fikk litt følelsen av å skulle veies for lette eller for tunge til å bære kongens klær. Jeg endte opp med gutter fra to ulike avdelinger og ansatte fra to andre avdelinger, og som sagt en ansatt i administrasjonen.

Da fem intervjuer var gjennomført, tok jeg fatt på transkriberingen. Jeg ventet enda på det sjette intervjuet, det tredje barnet, men tiden begynte å bli knapp så jeg kunne ikke vente lenger med transkriberingen. Jeg valgte å transkribere alt i bokmål, selv om to av de voksne informantene hadde dialekt. Selv har jeg også en noe utpreget dialekt, så jeg tenkte forvirringen ville bli total hvis alle disse dialektene fikk herje på papiret. De to guttene snakker gebrokkent norsk. Jeg valgte å skrive alt ned akkurat slik det ble sagt, med pauser (...) og eh'er og Mm'er, fordi jeg ville ha med alle signaler om hva som foregikk. Jeg noterte meg også hvor det var latter i samtalen. Transkriberingen viste seg å bli en av de største utfordringene med hele oppgaven, da lyden på mitt filmkamera ikke kan sies å være av de beste! Jeg brukte lang tid, og måtte høre de samme setningene om og om igjen. Spesielt utfordrende var intervjuet med gutten fra det afrikanske kontinentet, da han ikke hadde tolk, i tillegg til at han snakket lavt. Utpå høsten 2010, ble jeg tross alt ferdig med å transkribere de fem intervjuene jeg hadde. Jeg forsøkte enda et par utspill mot omsorgssenteret, for å få tak i det tredje barnet, men fikk ikke napp. Omsorgssenteret var på dette tidspunktet nedleggingstruet, og gjennomgikk store organisatoriske endringer. Like før jul ga jeg beskjed om at jeg måtte greie meg med de to barna jeg hadde intervjuet, skriveprosessen min måtte videre.

Mens jeg transkriberte intervjuene begynte hodet mitt allerede å analysere det jeg skrev. Jeg noterte flittig i loggboka mi når tanker falt meg inn, jeg lagde meg et system med farger og sidetall slik at jeg kunne finne tilbake til disse tankene. Senere, i analyseprosessen, gikk jeg tilbake til loggboka og så på tankene jeg hadde gjort meg mens jeg skrev. Enkelte tanker var

bare å forkaste, men andre ble med meg gjennom hele analyseprosessen og endte opp som hovedtema til slutt.

3.6 Validitet:

”Validitet handler om gyldighet av de tolkninger forskeren kommer fram til. ... Vi kan presisere begrepet validitet ved å stille spørsmål om de tolkningene vi kommer frem til, er gyldige i forhold til den virkeligheten vi har studert.” (Thagaard, 2006, s. 201)

Thagaard (2006) skriver at et forskningsprosjekt og analysen av dertil hørende empiri, gjøres troverdig ved at forskeren peker på de delene av informasjonsinnhenting og tolkningen, som fremmer resultatets pålitelighet (releabilitet), gyldighet (validitet) og overførbarhet. (Ibid s. 189 og 190) Påliteligheten vektes etter hvorvidt forskeren redegjør for hvordan den gitte mengde data er utviklet, eller produsert om man vil. Det skal gjøres rede for eget ståsted i forhold til datamaterialet, informantene og egen praktiske erfaring innen feltet. Gyldigheten, eller validiteten, setter lys på om tolkningene gjort i undersøkelsen er gyldige. Hvis undersøkelsens tolkninger kan relateres til og bekrefte andre studiers tolkninger, styrker dette validiteten. Transparency eller gjennomsiktighet vektes tungt hva validitet angår, det vil si at forskeren er synlig i materialet, med sine refleksjoner og eventuelle forforståelser. Overførbarhet kan knyttes til hvorvidt undersøkelsens funn kan være relevante i andre sammenhenger, eller om lesere kan identifisere seg med det presenterte materialet ut fra egen erfaring. (Ibid)

Jeg har forsøkt å fylle alle disse kriteriene underveis i oppgaven. Jeg har gjort rede for innslag av alle disse midlene til kvalitetssikring, gjennom hele oppgaven.

Jeg tenkte i utgangspunktet å gjennomføre et pilotintervju i forkant, og fokusgruppeintervju i etterkant av intervjuene. Dette for å kunne revurdere intervjuguiden før jeg satte den ut i livet, og for å se om intervjuobjektene kjente seg igjen i resultatet. Jeg tenkte at det lett ville la seg gjøre for meg, fordi jeg kom til å ha alle intervjuobjektene mine i relativt umiddelbar nærhet, samt det faktum at jeg kjenner institusjonen og mange av de som jobber der.

Rekrutteringsprosessen ble ikke like smertefri som jeg hadde antatt den ville bli, og jeg måtte finne meg i å kutte ut både pilotintervjuet og fokusgruppeintervjuet. Hele den opprinnelige planen endret seg litt, også med tanke på at jeg skiftet fra en diskursanalytisk tilnærming med intervju av ansatte, til en IPA tilnærming med intervju av både ansatte og barn. Det ville vært

vanskelig å ha et fokusgruppeintervju med barna i etterkant, da de på dette tidspunktet allerede ville ha flyttet videre til sine respektive nye bostedskommuner rundt omkring i Norge. I tillegg gikk en av de ansatte ut i permisjon, og de to som ble igjen ble utsatt for store organisatoriske endringer i perioden som fulgte intervjuene. Jeg har imidlertid ført loggbok gjennom hele prosessen, den har jeg brukt flittig både før og under skriveprosessen. (Thagaard, 2006) Jeg har analysert deler av transkriptene sammen med en medstudent på høyskolen, i tillegg til at jeg har hatt to ”lesere” med systemteoretisk bakgrunn, og en som ikke har det. Sistnevnte mest med tanke på om jeg har klart å skrive på en måte, som flere enn spesielt innvidde forstår. Jeg forsøker gjennom hele oppgavens tekst å være synlig med mine forforståelser og preferanser. (Dallos og Vetere, 2005 og Thagaard, 2006)

3.7 Forskningsetiske overveielser og tillatelser:

Jeg laget et informasjonsskriv som forklarte prosjektet, presiserte at data som innhentes anonymiseres, at jeg har taushetsplikt og at jeg vil gi objektene anledning til å se igjennom eventuelle videoopptak eller lese transkriptet før materialet brukes. Jeg fikk selvsagt også samtykke fra aktuelle omsorgssenter. Jeg søkte NSD om å få lov til å gjennomføre dette prosjektet, og om å få lov til å snakke med ansatte og barn ved omsorgssentre. Denne søknaden ble innvilget. Thagaard (2006) poengterer tre prinsipper i forskningsetisk sammenheng. Forskeren må ha informantens samtykke, informanten har krav på at opplysningene vedkommende gir ikke kan spores tilbake til vedkommende, samt at informanten skal gjøres klar over eventuelle konsekvenser forskningen kan ha for han/henne. Jeg føler at disse tre prinsippene er godt ivaretatt i mitt prosjekt. Jeg vet imidlertid ikke hvor de to EMA- informantene bor nå, så de har enda ikke fått tilbud om å lese transkriptene.

Jeg har tidligere god erfaring med å bruke videoopptak under samtaler hvor analyse i etterkant har vært ønskelig. Både på barnevernutdanningen, i min praksis som barnevernkonulent og de to første årene på systemisk familieterapi, har jeg benyttet meg av video. Jeg pleier å lage egne samtykkeerklæringer i forbindelse med videoopptak, spesielt hvis jeg har tatt opptak av klienter ved barnevernkontoret. Jeg har benyttet meg av video i dette prosjektet også, mest fordi jeg synes det er lettest å få med seg alle aspekter ved samtalen; nonverbal kommunikasjon, reaksjoner, stemningsendringer i samtalen, osv. Enkelte informanter ønsket ikke å bli filmet, jeg valgte å gjennomføre intervjuene allikevel, med lokket over kameralinsen. Dette fordi jeg på det gitte tidspunktet hadde slitt så lenge med å rekruttere informanter, at jeg ikke kunne risikere å måtte bruke noe mer tid på dette.

Jeg hadde satt som kriterium at barna/ ungdommene jeg skulle snakke med, måtte ha fått innvilget opphold i Norge, før jeg ville snakke med dem. Dette fordi jeg ikke ville risikere å forvirre barna ytterligere. Erfaringsmessig er det norske systemet forvirrende for EMA- barna, og de får så mye informasjon fra så mange kanter, at de til slutt ikke vet hvor de skal vende seg. På toppen av det hele kommer frykten for UDI og hva UDI kan bli meddelt av informasjon, hvis barnet åpner seg for noen og snakker ut om historien sin. Jeg ville ikke at barna skulle tro at jeg var noen som kunne gjøre noe for dem verken i positiv eller negativ forstand, og i alle fall ikke i forbindelse med asylsøknaden deres. Jeg besluttet derfor å snakke kun med barn som hadde fått innvilget opphold, og derfor var mer eller mindre på vei ut av omsorgssenteret.

Det er en del problemstillinger ved det å være ansatt i den organisasjonen man skal forske på. Det kan være vanskelig å skape tilstrekkelig distanse til å kunne være ”forsker”, det kan dog ha vært et pluss at jeg hadde permisjon fra jobben på omsorgssenteret store deler av tiden, disse to årene hvor jeg har jobbet med masterprosjektet. Likevel ser jeg tydelig at jeg i løpet av intervjuene, spesielt med de voksne, av og til hadde en sterk indre dialog i gang. Dialogen dreide seg ofte om forholdet mitt til informanten utenfor intervjurommet. Jeg hadde på et tidligere tidspunkt vært leder for den ene, en annen hadde – og har jeg – et slags venneforhold til. Jeg tok meg selv i å fundere på hvorvidt de ulike informantene sa ting de trodde jeg ville høre, jeg lurte på om det var redde for ikke å framstå som ”proffe” nok, fordi jeg hadde vært en del av ledelse og administrasjon på senteret, med ansvar for fagdager så vel som nyansettelser. En periode tenkte jeg at den ene informanten som stadig kom tilbake til viktigheten av tilgjengelighet på tolk, kanskje gjorde dette fordi jeg også tidligere hadde hatt ansvaret for en god tilgjengelighet på faglig gode tolker. Etter en stund konkluderte jeg dog med at hun trolig var såpass opptatt av dette temaet, fordi det var et aktuelt problem for henne i sin daglige utførelse av sine arbeidsoppgaver.

Forventningene mine til dette prosjektet var muligheten til å kunne skriftliggjøre erfaringer som er gjort og trekke inn teori, på en måte som gjør at både ansatte og ledere ved omsorgssentre vil fatte interesse og ta seg tid til å lese rapporten. Hvis jeg tillater meg å drømme litt, ville det vært fint om noen av de som jobber på regionskontorene også tittet på utfallet. Dette fordi jeg aner en usikkerhet innen dette feltet i Bufetat. Jeg mener rett og slett at saker og ting er blitt gjort vanskeligere enn det de er, i aller beste mening selvsagt!

Omsorgssentrene underlagt Bufetat, var rett og slett viktig valgflesk for den sittende regjeringen, det ble lagt mye prestisje i dette i forkant av et stortingsvalg. Jeg vil gjerne hjelpe til, ved å produsere noe som kan berolige litt, prøve å bekjempe visse myter jeg aner konturene av, og få folk til å tro på at de ansatte er ”gode nok” for EMA

4. ANALYSE

4.1 Analyseprosessen:

Jeg begynte analyseprosessen med å lese det første intervjuet grundig igjennom en gang, uten å notere noe. Jeg delte arkene inn i tre kolonner, med den transkriberte teksten i midten. (Viser til vedlegg) Så leste jeg en gang til, og noterte meg tanker som falt meg inn, i høyre kolonne. Deretter leste jeg teksten en gang til og skrev ned ”fortløpende tema” eller emergent themes, som det kalles på originalspråket. Min hjerne fungerer best billedlig, så jeg trengte å få mer billedlig oversikt for å komme videre. Jeg klarte ikke å lage logiske samlinger (clusters) av de første temaene på dataskjermen. Så jeg skrev alle ”fortløpende tema” ned på papirlapper, deretter begynte jeg å lete etter tema som lignet hverandre, var like men med ulike ord, eller passet sammen på ulike måter. Ut fra dette lagde jeg hauger med papirlapper som passet sammen med hverandre, under et felles ”undertema” (superordinate themes). Disse undertemaene, dukket opp i hodet mitt mens jeg satt og prøvde å sortere, jeg så sammenhenger og skjønnte etter hvert hva de ulike haugene handlet om. (Smith, Jarman and Osborn, 1999) Noen ganger kunne jeg bare bruke et av sitatene eller temaene fra en av lappene, for å beskrive undertemaet i haugen, andre ganger holdt det med bare et ord, fordi alt i haugen kunne handle om dette ordet, så som ordet ”tillit”. Jeg ga alle haugene hver sin post it lapp med dertil egnet navn, så la jeg alt dette i en konvolutt og lukket igjen. Hver informant fikk sin egen farge. Dette er nok en noe mer historisk måte å gjøre deler av analysen på, men det passet mitt historiske hode, desto bedre. Arlene Vetere tipset oss om denne måten å gjøre det på i en forelesning hun holdt om IPA.

Etter at jeg hadde lukket igjen den første konvolutten, tok jeg fatt på intervju nummer to, og gjorde akkurat det samme med dette transkriptet. Slik fortsatte jeg til jeg hadde gått igjennom alle fem intervjuene. Jeg lagde i begynnelsen av prosjektet, en oversikt over potensiell relevant litteratur. Etter at jeg hadde lukket den siste konvolutten, gikk jeg tilbake til denne listen, kikket på litteraturtips vi hadde fått i løpet av studiet, på forelesninger og i veiledning, og kikket litt til på ulike nettsteder. Jeg lette også etter litteratur som kunne belyse de mest framtrepende undertemaene. Ut fra dette, bestilte jeg diverse bøker jeg tenkte kunne bli

nyttige, ut fra det jeg visste jeg hadde i empiriske data, og dette koblet opp mot mine faglige interesser. Når jeg sier faglig, så mener jeg både systemteoretisk, miljøterapeutisk, barnevern- og flyktningfaglig. Jeg hadde imidlertid bestemt meg for å vie mest plass til den systemteoretiske og flyktningfaglige delen i denne oppgaven.

Etter at jeg hadde fått konvoluttene litt på avstand, lest faglitteratur og skrevet første utkast til store deler av masteroppgavens andre kapitler, tok jeg konvoluttene fram igjen. For å forsikre meg om analysefasens gjennomsiktighet og derigjennom etterprøvbarhet, var god nok, bestemte jeg meg for å skrive konvoluttens innhold over på et datadokument. Jeg beholdt de ulike informantenes fargekoder. Jeg tenkte først at dette var unyttig bruk av tid, og at jeg gjorde samme oppgaven to ganger, men ettersom jeg kom i gang, skjønte jeg at dette var nyttig. Jeg fikk datamaterialet inn ”på nytt” og jeg så sammenhenger som jeg ikke hadde gjort tidligere. Jeg kopierte alle ”fortløpende tema” med tilhørende undertemaer over på et nytt dokument, og begynte å fjerne det jeg ikke hadde bruk for, av både undertema og ”fortløpende tema”. På denne måten sikret jeg meg at jeg kunne gå tilbake til det opprinnelige dokumentet og finne alle temaene der, selv om jeg etter hvert fjernet en del temaer. Det viste seg da, at noen av de aller første temaene ble helt borte, mens andre undertema ble stående igjen med langt færre punkter/ fortløpende tema, i sin sekk.

Jeg endte opp med å skrive de viktigste temaene fra hver enkelt informant over på tre ark, for å holde oversikten. Når jeg leste disse om og om igjen, og smakte på ordene de var satt sammen av, endte jeg opp med 5 hovedtema (master themes) som gikk på tvers av informantene, ansatte og barn. Likevel noterte jeg meg hvilke av de tidligere undertemaene som endte opp med å høre innunder hvilke hovedtema, slik at jeg lett kunne spore hvor hen de kom fra i den opprinnelige teksten. Det viste seg at to av de fem temaene gikk igjen hos alle informantene. Ett av temaene gikk igjen hos alle de tre voksne. Mens ett av temaene fant jeg hovedsakelig hos barna. (Viser til vedlegg)

Hovedtema på tvers av informantene:

1. Verktøy for godt samspill/ kommunikasjon
2. Å bli bestemt over (av systemet)
3. Det å gi og få tillit og respekt
4. Usikkerhet og regelrytteri
5. Å gi av seg selv

Hovedtema nr. 1

- Usikkerhet
- Verktøy for god kommunikasjon
- Å bli bestemt over
- Relasjon/ miljøterapi
- Hva voksnes holdninger signaliserer til barna

Hovedtema nr. 2

- Fotoprojektet
- The search for truth
- Struktur/ organisasjonsfokus
- Tillit
- Verktøy for god kommunikasjon
- Når er det greit å snakke med barna?

Hovedtema nr. 3

- Tillit og respekt
- Tema de voksne ikke vil snakke om
- Verktøy for god kommunikasjon
- Eksempel på negativt samspill
- Egenskaper hos informanten, som fagperson
- Språket/ læring

Hovedtema nr. 4

- Om å ikke skjønne beslutninger som fattes.
- Reglene skifter fra dag til dag
- Tips til de voksne
- Vil helst snakke med noen som har kjent det på kroppen
- Mamma opp mot oms.senteret
- De voksne er uenige med hverandre

Hovedtema nr. 5

- Talsmann!
- Vi må åpne armene våre!
- Tips til de voksne
- Å gå tilbake på ting man lover
- De voksne hører ikke, de bare bestemmer
- Det ødelegger hjertet å bli behandlet på denne måten

Super- ordinate Themes, informant nr. 1:

- USIKKERHET – hos voksne, hva er lov å snakke om/ gjøre?
- SINNE
- VERKTØY som er nyttig for GOD kommunikasjon = systemisk!
- Å BLI BESTEMT OVER, UTEN FORKLARING
- NUMMER 24
- MANGEL PÅ FELLES SPRÅK
- RELASJON eller MILJØTERAPI...? Det å bruke tid med og på barna!

Super- ordinate Themes, informant nr. 2:

- FOTOPROSJEKTET
- THE SEARCH FOR TRUTH
- FAGLIGE OG IDEOLOGISKE UENIGHETER
- STRUKTURFOKUS/ ORGANISASJONSFOKUS
- BALANSEN -Hvordan forholde seg til skiftende politiske og byråkratiske vinder?
- TILLIT
- VERKTØY FOR GOD KOMMUNIKASJON
- Å jobbe mot at ALLE skal kunne bli respektert som individer.
- Å sette ting i perspektiv.
- Når er det "greit" at unger deler historien sin og med hvem?

Super- ordinate Themes, informant nr. 3:

- OM TILLIT OG RESPEKT'
- Om kjønn og bakgrunn.
- HVORFOR finnes det temaer de voksne ikke "vil behandle"?
- FORVENTNINGER til jobben
- HVA EMA- BARNÅ MÅ "BALE MED"!
- Om det Å LÆRE i Norge
- Verktøy til POSITIVT SAMSPILL
- Eksempel på NEGATIVT SAMSPILL
- Hennes EGENSKAPER som gjør henne til en GOD FAGPERSON
- SPRÅKET
- TOLK og tolkebehov

Super- ordinate Themes, informant nr. 4:

- Jeg veit ikke hvorfor det er på den måten.
- DU VEIT, VI ER UNGDOMMER – IKKE SANT!
- Det har vært hjelpsomt å være her på senteret
- REGLENE skifter fra dag til dag
- TIPS til de voksne/ ansatte:
- Jeg vil helst snakke med noen som jeg vet kan forstå.
- Hvis MAMMA sier "nei" – så betyr det NEI
- De voksne er ikke enige sjøl, de er ikke enige med hverandre!

Super- ordinate Themes, informant nr. 5:

- Talsmannen!
- I Afghanistan:
- "Vi må åpne armene våre, og ikke skyve hverandre vekk!"
- TIPS til de voksne: – Prøv å se på oss som deres egne barn, i alle fall 50%:
- Det å gå tilbake på saker man lover
- De voksne hører ikke på barna, de bare bestemmer.
- Det ødelegger hjertet å bli behandlet på denne måten. (De voksne på senteret bryr seg ikke om oss.)

Eksempel på fortløpende tema hos de ulike informantene:

46. Vi har vært veldig usikre på hvor man skal begynne å grave, når vi snakker med ungene.

18. Det er nyttig å være litt spørrende, og lure på hvordan det er ungene selv tenker, i stedet for å være belærende.

25. På mitt team liker vi å være mye sammen med ungene, være tilstede, være i forkant. Om du ikke er oppå dem hele tida, så har du et øre....

16. Hvis det blir veldig pekefinger og regel og ut, så skjærer kommunikasjonen seg mange ganger.

MGFAM H07- 01

20. Et fotoprojekt for å få fram ungdommen med potensiale, framfor flyktninger med traumer.

8. De voksne blir så opptatt av strukturen at de glemmer å se ungene de har foran seg.

11. Det kan være vanskelig å gå fra å være voksen hjemme, til å bli behandlet som ungdom i Norge, med norske forventninger til atferden.

59. De ansatte føler seg lite sett og hørt oppover. Beslutninger tas over hodene på dem, ut fra "nye" aspekter som regionskontor eller direktoratet "plutselig fant". Til tross for at de ansatte kan ha sagt det i ett år eller to. Man blir ikke spurt!

Bente S. Kirkemo

80. Det er mange som er opptatt av at de ikke skal "grave" i barnas livshistorier.

37. De beste samtalen finner sted når det ikke er bestemt hva du skal snakke om.

68. Han ønsket å styre omsorgssenteret slik som verden ble styrt der han kom fra.

18. Man må ha **respekt** for hverandre, og respekt får man gjennom å kommunisere med hverandre.

85. Men **egentlig** så mener jeg at vi er mennesker. Vi må være genuint opptatt av hvordan ungene har og har hatt det! Det handler om å vise **interesse**, og ikke om å grave.

7. Det som **ikke er** så bra på senteret, det er at de voksne ikke er enige om hvilke regler som gjelder.

10. Hvis de voksne hadde spurt oss før de lagde regler, kunne vi være enige og slutte å krangle med dem.

25. Når mamma sier NEI – så skjønner du at det er fordi hun tenker på ditt eget beste. Da er det enklere å gjøre som du får beskjed om.

36. De voksne er ikke enige sjøl, de er ikke enige med hverandre!

38. De små barna i Afghanistan kan ikke uttale seg. Bare passe sauer, komme å få mat, passe sauer og så – ferdig!

52. Vi må åpne armene våre, og ikke skyve hverandre vekk!

12. De ansatte hører ikke, de sier bare: "Jeg bestemmer!"

53. De må snakke med oss og forklare oss, slik som de snakker og forklarer til sine egne barn, ikke bare si: "Vi bestemmer!"

54. Hvis de voksne ikke klarer å behandle oss 100% som egne barn, så holder det med 50% Vi er jo også barn!

28

4.2 Analysen:

Da jeg bega meg ut på leting etter meningsinnholdet i datamaterialet mitt, benyttet jeg meg som sagt, av Interpretative Phenomenological Analysis- IPA. IPA er en relativt ny tilnærming i forskningssammenheng, og det diskuteres stadig hvorvidt den kan kalles en fenomenologisk tilnærming eller om det egentlig bare handler om en ”Jukse- Grounded Theroy”. (Langdridge, 2006) Langdridge skriver imidlertid at: ”Målet er å få deltageren til å fortelle så detaljert som mulig om opplevelsene sine, og å gi forskeren så god adgang som mulig til deltagerens livsverden.” (Ibid. s.278) Langdridge skriver videre at; ”dette er en ideografisk metode, hvilket vil si at hvert enkelt intervju/tilfelle analyseres for seg før man gjør noe forsøk på å individualisere utover individnivå”. (Ibid.)

Det slår meg at det også kanskje kunne vært naturlig med en narrativ tilnærming i analysefasen på mitt prosjekt. Thagaard (2006) skriver om denne analytiske tilnærmingen; Hun sier blant annet at analyse av narrativer fokuserer på struktur og innhold ved at både innholdet og måten informanten forteller dette på, blir analysert. Historiene vi forteller vil ofte være et forsøk på å presentere oss selv, slik vi ønsker å oppfattes. Vi bygger et bilde av oss selv, som vi kan godta å dele med den andre parten. Ved analyse av narrativer vil det være viktig å forstå hva fortellerens subjektive erfaringer er, for bedre å kunne skjønne hva vedkommende ønsker, håper og vil (ibid).

Jeg har imidlertid, som beskrevet tidligere, landet på IPA mye til dels fordi det er en tilnærming til datamaterialet som gir meg en ganske nøyaktig oppskrift, hvilket føles behagelig for en såpass uerfaren forskerspire, med relativt begrenset tid. Under vil jeg presentere de fem hovedtemaene jeg fant i mitt datamateriale, eksemplifisere disse med sitater og reflektere rundt sitatene.

JEG FANT 5 HOVEDTEMAER PÅ TVERS AV INFORMANTENE:

1. Verktøy for godt samspill/ god kommunikasjon
2. Å bli bestemt over (av systemet)
3. Det å gi og å få tillit og respekt – Hva er ”sant”?
4. Usikkerhet og regelrytteri – Å bli oppdratt hjemme, opp mot å bli oppdratt på omsorgssenteret.
5. Å gi av seg selv - Og ”graving i historier“.

5. FUNN OG DRØFTING

5.1. Verktøy for godt samspill/ god kommunikasjon:

Hovedtemaet **verktøy for godt samspill/ god kommunikasjon**, er en sann glede å stupe ned i, og jeg kunne hatt god lyst til å skrive kun om dette temaet! Alle informantene kom inn på dette temaet, i form av erfaring eller ønsker om hvordan verden kunne sett ut. Det er trist at kun brøkdeler av all denne kunnskapen vil kunne videreformidles leseren i denne oppgaven. Jeg viser imidlertid til vedleggene, hvor de fleste av undertemaene med ”fortløpende tema” har fått stå i fred.

Den første informanten trekker spesielt fram dette med å være spørrende i møte med den andre:

*” Også i stedet for å være veldig belærende og fortelle dem alt mulig – hvordan ting skal være- så heller være litt sånn spørrende og lure på hvordan er det **de selv** tenker, og ja.... Hvordan var det hjemme hos dere, hvordan...? Og vise litt interesse for hvordan de har vært vant til å ha det, og så kan du etterpå forklare at det er litt annerledes i Norge, og sånn... Det å være veldig spørrende i stedet for å ha alle svar selv med en gang, tror jeg er viktig!”*
(linjene 263-268)

Dette sitatet er nesten som tatt ut av en bok eller artikkel skrevet av Harlene Anderson. Informanten har ingen utdanning innen systemisk tenkning, og nevner heller ikke dette fagfeltet, selv om jeg nevner det både i mitt informasjonsskriv og før vi startet intervjuet, så jeg antar at vedkommende ikke er bevisst denne innstillingens akademiske røtter. Anderson skriver: *Å innta en ikke vitende posisjon betyr å forholde seg ydmykt til det man vet.* (Anderson, 1997 s. 178) Det å ville spørre den andre om hvordan det er for han, og å ville lære mer, sammen med vedkommende. Lynn Hoffman skriver i boken *Inspirasjon*, hvordan hun selv følte seg frigjort med dette terminologiskiftet, som Anderson og Goolishian introduserte, frigjort fra forventningene om å skulle ”vite alt”. (Anderson og Jensen, 2008 s. 20)

Informant nummer tre, snakket om dette med å sanse den andre, mens man kommuniserer, hun trakk paralleller til når man begynner i en ny jobb, og må finne ut av hvor landet ligger i forhold til humor og kommunikasjonsform. Hun sier en gjør lurt i å føle på hvordan den andre responderer på dine utspill:

”Det er noe med å ”være” andre også da! Sånn er det jo å jobbe med mennesker, så Du må ha respekt for hverandre! ... Og det ... Mye kommer gjennom kommunikasjon!”

(linjene 179-181)

Informanten representerer for meg et ståsted, som kan gi den andre en følelse av anerkjennelse, og av ro nok til å kunne finne sin egen vei i tankekartene sine. Flere retninger innen det systemiske feltet fremhever viktigheten av å være der den andre er, følge de tema som den andre er opptatt av. (Tom Andersen, 1996) Tom Andersen var opptatt av det som skjer i kroppen vår, mens vi snakker, tenker og minnes. John Shotter og Arlene Katz, tok til seg dette fokuset, de har tenkt og skrevet mer om det som de kaller ”kroppslig viten” i sin artikkel: *Om reflekterende samtaler, indre samtaler og ytre samtaler: om Tom Andersens væremåte.* (Anderson og Jensen, 2008) Jeg begynte å tenke på slik kroppslig viten, mens informantene mine snakket. De ga alle uttrykk for å være opptatt av en slags følelse de fikk i kroppen, på om de kunne stole på den andre eller ikke, om de følte seg respektert av eller ei, eller om de følte seg tråkket på. Det kan tenkes at Andersen, Shotter og Katz tenkte mer på at de som terapeuter ville se etter kroppslige forandringer i den andre, men jeg tenker også at vi alle kjenner på vår egen kroppslige viten i mange sammenhenger.

Det er imidlertid ingen ny tankegang, dette med å være der den andre er, og føle seg fram i samtalen. Søren Kierkegaards lille dikt/ tekst om det å hjelpe påpeker flere av de samme kjernepunktene som språkssystemikere og andre systemikere sverger til. Denne lille teksten, (hvis opprinnelige kilde jeg ikke en gang aner hvor kan være) som alle gode sosialarbeidere har eller har hatt hengende på korketavla si, fortøner seg kanskje over årene litt som en klisje. Jeg tenker dog at klisjeer ender opp med å bli klisjeer fordi det har vært tanker som mange har kunnet slutte opp om:

Om jeg vil lykkes med å føre et menneske mot et bestemt mål.

Må jeg begynne der det er, og begynne akkurat der.

Den som ikke kan det, lurer seg selv når han tror at han kan hjelpe den andre.

For å hjelpe noen må jeg imidlertid forstå mer enn hva han gjør, men først og fremst forstå det han forstår.

Om jeg ikke kan det, så hjelper det ikke at jeg kan og vet mer.

Vil jeg allikevel vise hvor mye jeg kan, så er det fordi jeg er forfengelig og hovmodig, og egentlig vil beundres av den andre,

*istedenfor å hjelpe han.
 Alle ekte hjelpsomhet,
 begynner med ydmykhet for den jeg vil hjelpe,
 og dermed må jeg forstå, at det å hjelpe ikke er å herske,
 men å ville tjene.
 Kan jeg ikke dette, så kan jeg heller ikke hjelpe noen.*

Søren Kierkegaard

Jeg tenker at i disse ordene ligger Lynn Hofmanns ønske om å legge makt og kontroll bak oss (Hofmann, 1987), i disse ordene ligger Tom Andersens ønske om å følge med på og å følge den andres bevegelse og pust (Andersen, 1996) i disse ordene ligger også Harlene Anderson og Harry Gooloshians ønske om å ville innta en ikke-vite posisjon. (Anderson, 1997) Minuchins tanker om konstruktivismens forførelse både oppstår og oppløses i disse ordene. (Minuchin, 1996) I disse ordene ligger en kanskje smertefull innsikt i menneskets forfengelighet og forgjengelighet. Det er ikke sikkert vi orker å lese dem med den tyngden de fortjener, vi er nok ofte i den situasjonen at vi ikke orker å åpne øynene våre helt, bare myse litt mot realitetens skarpe skinn.

Som min andre informant sa:

*"...Man snakker hele tida om at disse ungene her, de er så traumatisert! Og man forsøker hele tida å finne årsaken til **hvorfor** de utagerer, og **hvorfor** det blir å mye trøbbel og.... For det er jo klart at det er hos **ungene** det ligger! (Viser med hendene vekk fra seg selv) Eller vi sier: "Jo, ja! – Det er jo hos oss selv!" Men vi tar det ikke helt til oss!" (linjene 86-92)*

Jeg tolker henne til å snakke om at ansatte leter etter årsakene til utageringer hos- og kanskje i- ungene, fordi man ikke er villig til å ta sin egen rolle i situasjonen på alvor. Det krever sin mann og kvinne og ta på alvor det ansvaret man har i møte med den andre. Metoder som springer ut av systemteorier kan bidra til at ansvaret fordeles jevnt mellom alle kommunikasjonsdeltakerne. Men man kan også risikere å bli redd for sin egen del av ansvaret, og ikke ville vedkjenne seg dette. Jeg antar at informanten snakker om denne motviljen.

Den andre informanten vektla det å gjøre noe sammen med den andre, for å kunne kommunisere på en måte som oppleves god og nyttig. Alle tre ansatte informantene vektla det

å bruke tid sammen med barnet/ ungdommen, kjøre bil, lage mat, holde på med hobbyer, ”ha et øye på” dem i hverdagen.

”Jeg synes at uansett om det er unger eller voksne, uansett om det er venner eller ukjente eller hva det skal være, så skjønner jeg mer og mer det der å gjøre ting sammen! Å gjøre noe aktivt sammen. Altså, noen ganger funker det bra å ha en unge rett ovenfor deg å snakke om et eller annet, men du når ikke helt fram da tror jeg. Det der å kunne stå og lage noe, eller en fisketur, eller... Å få en god dialog sånn, og så komme inn på litt viktigere ting etter hvert i samtalen. Har jeg veldig stor tro på. Jeg tror det er de aller beste samtalene jeg har vært borti.” (linjene 481-491)

Hva er det som er så „viktig“? –Tenker jeg. En av de andre informantene snakket om å få ”gode svar” fra ungdommene. Jeg stusser ved hva ”viktige ting” og „gode svar“ er. Jeg tror det handler om KOPP’en (Kartleggings- og Opplæringsplan), som skal fylles ut i løpet av kort tid etter ankomst til omsorgssenteret. Et omfattende skjema med mange spørsmål som minner om UDI’s spørsmål under asylintervjuet. Jeg tenker også at kanskje informantene kan sitte med en forforståelse om hva jeg, som familierapeut, er ute etter. Kanskje de tror at jeg vet noe om hva som er viktige ting eller gode svar?

Det kommer i denne sammenheng tydelig fram at de ansatte informantene, jobber ved en institusjon i Bufetat og at miljøterapien henger over som en paraply. De er alle tilhengere av å gjøre saker sammen med den du skal snakke med, heller enn å sitte rundt et bord, som man i terapiens verden ofte gjør. En viktig teoriretning innen miljøterapi, og som mange benytter legger vekt på aktivisering og strukturering og læring via daglige rammer og gjøremål (Kvaran, 1996) Jeg er glad og takknemlig for å ha plass til barnevern og miljøterapi i hodet, sammen med det systemiske, jeg synes de utfyller hverandre på en god måte. Jeg er glad for å ha opplevd det åpne møtet man kan skape ved å bevege seg ut av terapirommet. Jeg tror spesielt disse barna som kommer fra ikke vestlige rammer, har enda større problemer enn vestlige ungdommer, med å innrette seg etter vestlige samtalestandarder.

Eva Johannessen skriver i boken sin ”Mye er forskjellig – men bare utenpå?” om **eurosentrismen**. Hun starter sin forklaring rundt begrepet eurosentrisme, med å gjøre rede for begrepet **etnosentrisme**. ”Etnosentrisme er å bedømme en annen kulturs levemåter som umoralske, ukloke og uhensiktsmessige ut fra sin egen kulturelle bakgrunn uten å ta hensyn til

meningen og forholdene i dette lokalsamfunnet.” (Rogoff 2003, s. 15 - i Johannessen 2007, s. 160) Johannessen sier videre at: ”Eurosentrismen går videre (jeg vet ikke om hun mener ”videre” som i bredere, eller som i ett skritt videre) enn etnosentrismen, og henger sammen med globale maktstrukturer og tidligere kolonimaktens posisjon i forhold til de som ble kolonialisert. Eurosentrisme er en måte å innhente kunnskap på, som er dominerende i forhold til andre kunnskapssystemer.” Hun siterer videre fra Hjelde (2006, s. 12 – i Johannessen 2007, s.160): ”Eurosentrismen handler (...) ikke bare om at vi ser oss selv først, på bekostning av ”de andre”, men også om hvordan vi ser, og ikke ser oss selv.” Hvilket indikerer at forfatteren er av den oppfatning at den vestlige verden tar det for gitt at vår vestlige norm er best, og at vi derfor gjerne går glipp av muligheten til å lære andre måter å forstå verden og innhente kunnskap på. (ibid.) Med en slik epistemologi og odontologi gis det signaler, både innad i den vestlige verden og utad til resten av verden, om at vår måte å tenke på er overlegen alle andres. I stedet for å forsøke å lære av andre, og finne ut mer om hva det er man ”bruker å gjøre” for å hjelpe mennesker under og etter traumatiske hendelser i den enkeltes opprinnelsesland. Johannessen stiller seg skeptisk til denne verdensanskuelsen. (Johannessen, 2007)

En av de ansatte informantene (informant nr.3), la vekt på hvor mye hun lærer av barna på omsorgssenteret. De andre to ansatte, snakket også indirekte om lærdommen de høstet av bekjentskapene på senteret. Informant nr. 3 poengterte, på lik linje med begge de to andre ansatte at ”de gode samtale” sjelden kommer når den voksne på forhånd har satt temaet/temaene for samtalen.

*”Og det er ... har du det tøft da ... Og du får beskjed om å komme og snakke om ... ”Jeg ser du har det tøft, dette må vi snakke om!” Jeg tror ikke **det** er inngangsporten til å snakke om de tøffe tingene!”* (linjene 387-390)

Jeg tolker henne slik at det trolig ikke er hensiktsmessig å be noen komme til deg, for å snakke om noe som du mener at du har sett vedkommende sliter med. Dette er helt i tråd med Harlene Andersons fokus på mulighetene i samtalen, hvis man er i stand til å ta inn det den andre viser interesse for, framfor nettopp å være mer opptatt av sitt eget terapeutiske ståsted. (Anderson, 1997). Tom Andersen var også opptatt av å bevege seg med samtalepartneren i det landskapet vedkommende malte, fremfor å sette standard for samtalen. (Andersen, 2001)

Informanten sier også:

*”Men ikke sant, en **god** samtale, den føler jeg nesten kommer når ... når det **ikke** er bestemt hva du skal snakke om. I bilen for eksempel .. eh .. Du kan være så forberedt du bare vil, på å møte hverdagen, men den er ganske annerledes hver gang, da! Det er **det** som egentlig er det met spennende med denne jobben her; det er ingen dager som er like her!”* (linjene 412-418.)

Jeg observerer noe hos alle de ansatte jeg snakket med, som kanskje best kan beskrives som en villighet til, og kanskje til og med en iver etter å lære om og av disse ungene. De ble alle ivrige når de skulle snakke om hva de tenkte kunne fremme en opplevd god kommunikasjonsform med ungene på senteret. De fremhevet alle tre, viktigheten av **ikke** å sette tema for samtaler med andre, men la den andre få komme med det han eller hun fant viktig. Alle tre var også enige om at samtaler rundt et bord på et møterom med disse barna, (eller med hvem som helst egentlig) ikke er den beste eller mest hensiktsmessige måten å få til gode samtalestunder på.

Det som kanskje kunne være litt nedslående i forbindelse med dette spørsmålet var og er, at de to guttene jeg snakket med ikke kunne huske noen situasjon hvor de følte at de hadde en god samtale med en av de ansatte ved senteret. Jeg har tenkt mye på dette i etterkant, under intervjuene forsøkte jeg å dytte og dra så mye jeg følte forsvarlig, men klarte ikke å frembringe noen eksempler hos guttene. Jeg fikk dem heller ikke til å si noe generelt om måter de likte å bli møtt på av ansatte. Den andre gutten jeg snakket med (informant nr. 5), sa at han ikke kunne kalle kommunikasjonen med de ansatte for samtaler, for han anså det mest for å være klaging. Da jeg spurte han om han kunne huske noen spesielle episoder, eller mer generelt noe bra som de voksne gjør, svarer han:

- ”Ja, sånn generelt er det bra, men jeg hadde ikke noen sånne veldig spesielle samtaler med de voksne, så ... Slik at jeg kan uttale meg om disse samtalene går bra eller ikke bra.

*B: ”Så du snakker ikke så mye med de voksne, er det **det** du sier?”*

- ”Nei. Jo – Jeg mener ... Jeg snakker med de voksne, men de kan ikke kalle det å snakke, det er bare klaging faktisk, mest klaging med de voksne. Ikke bare en, men alle voksne på min avdeling.” (linjene 37-43)

Videre prøvde jeg å vinkle spørsmålet annerledes, men han holdt fast ved at han ikke kunne huske noen gang hvor han følte seg sett og hørt. Da jeg spurte han om han satt inne med noen tips til de voksne; om noe de burde fortsette med, slutte med eller begynne med, sa han:

”Ja, jeg vil gjerne at de voksne, jeg vet at de voksne også sikkert har barn ... Og jeg vil gjerne at de voksne klarer å sammenligne med sine egne barn. De må ikke tenke på at vi er utenlandske barn og sånn, men de må oppføre seg – behandle oss – på samme måte som de behandler sine egne barn! ... Som barna De må ikke si: ”Her er det Norge, og her er det vi som bestemmer!” ... Ja, og så må de tenke at vi har ikke noen andre familiemedlemmer her i Norge, og vi kan ikke kontakte med de andre utenfor den avdelingen vi bor, så hvis de ikke forstår oss og respekterer oss, og bestemmer oss, så vi barna husker alt inni hjertet vårt og inni oss selv. Så vi kan ikke snakke sammen og kommunisere med dem, på grunn av de forskjeller som vi har... Der ... (peker på brystet sitt) Vi må respektere hverandre, ikke sant!? Ja! Det er helt sant! Gjøre sånn! (åpner armene mot meg) Ikke sånn! (skyver fra seg med armene) Ja, og de snakke med oss og forklare oss, som de snakker og forklarer til sine egne barn, og de må ikke bare si at: ”Det er vi som bestemmer!”Og hvis de kan ikke 100% behandle oss som sine egne barn, men minst 50% som sine barn. Vi er jo også barn, selv om vi ikke er deres barn, men behandle oss minst 50% som de behandler deres egne barn”!

*B: ”Mm! Dere er jo **noens** barn!”*

”JA, ikke sant! Okei, dem spør: 50%? Det er bra, 50% er bra, ikke tenke på mer! Bare 50%! (Han smiler. Begge to ler litt)

(linjene 301-340)

Jeg synes for så vidt at svaret til denne unge mannen taler for seg.

Under intervjuet med den første gutten (informant nr.4), lignet svarene veldig på den andre guttens svar. Han oppga også å snakke minst mulig med de voksne:

B: ”Kan du huske en sånn situasjon?” (En opplevd god samtale med en ansatt)

- ”Hmmm... Nei.

B: ”Vil det si at du aldri har opplevd det, eller at du bare ikke klarer å huske en enkelt - episode?”

- ”Hmm.. Jeg er bare ikke så åpen, jeg åpner meg ikke så lett med voksne...”

B: ”Nei, så du har ikke snakka så mye med dem? Eller at du ikke snakker med meg?”

- "Ikke så mye med voksne. Jeg bare pleier snakke med barna, dem jeg tør, voksne jeg er ikke åpen med. Vet ikke hvorfor." (linjene 97-105)

Han oppga videre at han ikke snakket så mye med foreldrene i hjemlandet heller, men mer enn på omsorgssenteret. Han sa at han heller snakket med barna:

- "Fordi at for meg, jeg syns at hvis jeg snakker med barna, de forstår meg mer enn voksne. Fordi vi opplever samme, ikke sant? Så hvis jeg snakker med barna, jeg er litt tryggere de skal forstå meg og at jeg skal forstå dem."

B: "Ja. Og det er for at dere opplever de samme tingene?"

- "Ja. Jeg bare – Jeg ikke mener at de voksne ikke forstår meg ... Men jeg føler ... (sukker) sånn, da..." (linjene 137-146)

"Felles skjebne, felles trøst" heter det seg. Det er flere rusinstitusjoner som har bestemt seg for å ha ansatte som selv har (tilbakelagt) erfaring med rusproblematikk, og begrunner dette med noe av det som gutten sier. Det kan helt klart tenkes at personer som selv har vært i, eller er i, samme situasjon som en selv, kan bidra med mye verdifullt. Det er ikke for ingenting at det lages støttegrupper og terapigrupper for det meste. I så måte, tenker jeg det er positivt at barna finner trøst og råd hos hverandre. Det som imidlertid kan være litt bekymringsverdig, er hvis dette er en innstilling som flertallet av barna på omsorgssentrene har. Jeg tenker at det nok ville vært et pluss for barna hvis de i tillegg kunne føle seg trygge nok på de ansatte, til å henvende seg også til dem med enkelte problemstillinger.

Da den første gutten fikk tilbudet om å komme med tips til de voksne, sa han som følger:

"Det som ikke har vært bra på omsorgssenteret ikke sant, de voksne må bli enige om hvilke regler som gjelder eller ikke, tenk i dag når vi har en regel fått, i morgen lager de en ny regel, det blir vanskelig for oss. Jeg mener hvis vi sitter sammen og spør oss om vi er enige også. Da kan vi være enige og slutte å krangle med voksne! ... Ja, men hvis vi sitter sammen, diskuterer sammen på avdelingen, sitter sammen. De sier vi skal lage en sånn regel, vi diskuterer, ikke sant!? ... Så når vi har bestemt oss, jeg syns det er greit fordi vi har diskutert, ikke sant?" (linjene 59-75)

Videre sa han:

*”De må forklare når de bestemmer. Sånn for eksempel når du spør en ting, de må forklare hvorfor de sa **nei**. Eller hvis det har hendt ting, så hvis de lager en ny regel, så må de også forklare hvorfor.”* (linjene 394-397)

Denne gutten etterlyser det samme som den andre gutten; forklaringer og mulighet til å uttale seg. Det er interessant å se dette i lys av de ansattes fokus på den samme problematikken i forhold til sine overordnede. (Se neste kapittel.) Likevel har begge guttene klare og konkrete tanker om hvordan de helst hadde sett at det var.

5.1.1 Tanker om det å snakke sammen:

På slutten av dette kapittelet, har jeg lyst til å sitere den første gutten jeg snakket med (informant nr.4), disse setningene snakker også mer eller mindre for seg selv:

”.....Vi kan ikke alltid bli enig med voksne, ikke sant?! Noen ganger vi er enig, noen ganger vi er ikke enig. Og når vi er enig- jeg synes at de hører på meg. Og når vi er ikke enig, jeg bare synes at – ja, ”din tulling!” (linjene 208-211)

”....Du veit, vi er ungdommer, ikke sant? Hvis vi får det vi vil, vi synes alt er helt bra! Men hvis vi får ikke det vi vil ha, vi sier: ”Hva er vitsen å holde på regler!?” (linjene 296-297)

Det er kanskje som man sier i Rema 1000 reklamen: ”Det enkle er ofte det beste!”

5.2. Å bli bestemt over (av systemet):

Ut fra min forståelse kom alle informantene inn på det med **å bli bestemt over**, på sine ulike vis. Jeg synes informant nummer fire, den ene av guttene, sa det aller tydeligst:

.....”Ja. Så de voksne er ikke enige sjøl, de er ikke enige med hverandre.” (Linje 358)

Jeg tenker at han ved å si dette setter lys på det jeg anser for å være den største utfordringen på omsorgssentrene per i dag. Barna forteller om sinne og frustrasjon over opplevd forskjellsbehandling mellom avdelingene, og om skiftende reglement å forholde seg til. De forteller om ulike regler fra vaktlag til vaktlag, men også fra det ene skiftet til det andre, med

samme vaktlag. Begge guttene spør seg hvordan de kan ”slutte å krangle med de voksne” når de aldri får lov til å være med å bestemme noe selv. Den samme gutten sier også:

*”Det som ikke har vært bra på omsorgssenteret ikke sant, de voksne må bli enige om hvilke regler som gjelder eller ikke. Tenk i dag når vi har en ny regel fått, i morgen lager de en ny regel, det blir vanskelig for oss. Jeg mener hvis vi sitter sammen og spør oss om vi er enige også, **da** kan vi være enige og slutte å krangle med voksne!”* (Linjene 59-65)

De ansatte støtter guttenes utsagn på ulikt vis, en av de ansatte sier:

”Det er mange som har et langt liv, vært – ja.... altså ikke voksenstyrt i det hele tatt, og så skal de liksom finne seg i å å bli bestemt over fra morran til kveld.” (Linjene 122-123, informant nr. 1)

De ansatte sier på sin side, at de også er fortvilet over ulikhetene som rår i møte med barna på omsorgssenteret, og at de gjerne hadde sett at det hersket mer lik praksis både innad på avdelingene og mellom avdelingene. Den andre informanten sier blant annet følgende:

*”....det er så mange ulike måter å få det til å fungere!Og **en** – altså det er ingen som trenger å være bedre enn den andre...!Men det å gjøre det 100% på en måte ... eller altså, å ikke være så vinglete på veien, da! (linjene 859-865) ...Men det må ikke bli omstrukturering hele veien og nye rutiner og... nye tanker hele veien. Noen må stå og si at; sånn gjør vi det, ferdig med det!”* (linjene 871-872)

Når jeg spør om hun tror det lar seg gjøre for de ansatte å late som at kursendringene ikke eksisterer, og bare gjøre som de ansatte, som gruppe, selv tenker er best svarer hun:

*”...fordi at det er så mange meninger, da Så er det noen på ei avdeling som tenker at; ”Ja, nå vil jeg følge **det**, for det er akkurat sånn som **jeg** tenker!” Og så er det andre, som dagen etter tenker; ”**Sånn** er det **jeg** tenker, åh- vi følger det!” Så jeg tror ikke det lar seg gjøre.”*

(linjene 915-919)

Det som jeg finner aller mest interessant i denne sammenhengen er utsagn som de ansatte kommer med, som antyder at **de selv** ikke føler seg hørt og at de selv hele tiden får nye regler

å forholde seg til fra overordnede, som de ikke føler de har hatt anledning til å mene noe om. Dette sies mer eller mindre direkte både i forbindelse med tolkebehovet/ -tilbudet, fotoprojektet og generelle regler man har eller ikke har i forbindelse med daglig drift av omsorgssenteret. Den andre informanten forteller, i forbindelse med opplevd divergens mellom tolkebehov og mulighet for bruk av tolk:

”Så det syns jeg er en stor utfordring her! At når de er flinke.... Når vi ser de er flinke nok i norsk, så velger jo vi å ikke bruke tolk!” (linjene 534-535)

Jeg svarer at dette nok har noe med penger å gjøre, hvorpå hun svarer:

*”Ja! Det er jo **det**, det er Det er absolutt det, det er! Det er det, det står på. For det er ikke miljøterapeutene som velger å ikke bruke tolk. Det er jo et pålegg vi har fått ... fra høyere hold, da.” (linjene 537-540)*

Det framstår for meg som at de ansatte sliter like mye med å forsøke å forstå rammene de utfører arbeidsoppgavene sine innunder, som det de unge på omsorgssentrene sliter med å forstå rammene de lever innunder. Jeg får inntrykket av at de ansatte, på lik linje med de unge, virkelig forsøker å imøtekomme de skiftende forventningene rettet mot seg, men at uforutsigbarheten etter hvert preger måten de tenker om lydighet og lojalitet overfor de som beslutter.

Jeg syns de to følgende historiene fortjener litt plass, fordi jeg syns de på en god måte, belyser det jeg oppfatter som et gjengangertema hos alle mine informanter. Jeg har redigert bort noe i de følgende sitatene, av hensyn til plassbruk, men jeg har prøvd å bevare det jeg oppfatter som historienes essens. Informant nummer to, forteller meg en historie rundt et fotoprojekt som hun var initiativtaker til.

”...Ja. Og der også må jeg si, at jeg ble skikkelig irritert! (ler) Fordi at dette var enda mens senterets første leder var på plass, og han var veldig positiv til det her. Vi skulle dra til UDI og til IMDi og vise fram det her. Vise at det er artig at ungene har laget et produkt som de kan vise fram. Så ble det ny leder, og jeg er positiv til henne, men da fikk vi ikke lenger lov å vise det fram! Vi fikk ikke lov å vise det fram i kommunesenteret og vi fikk ikke lov å markedsføre fotovisning i kommunen, fordi at da visste man ikke lenger om etikken rundt det

*å ta bilder og vise fram, fordi noen av barna hadde tatt bilder av seg selv også. Men det har skjedd på masse andre mottak nå, og eh.... Så stagnerte hele greia, det kom nesten ingen på fotovisningen. (...) Men **en** ting har jeg veldig lyst til å ha med i forhold til dette prosjektet, i forhold til kommunikasjon! For jeg hadde sånn at ansatte måtte skrive evaluering etterpå, i forhold til de ungdommene som hadde vært med. Bare for å se om de hadde sett noen endring Jeg fikk så gode tilbakemeldinger på at det var en så fin måte å starte samtaler på, at han fikk lov å vise hva han **kunne**, han fikk lov å start samtalen og å komme inn på hans tema. Og det syns jeg var kjempepositivt!” (linjene 331-400)*

Jeg spør om det ikke har vært snakk om å gjenta suksessen, og hun svarer at hun ikke får dekket sine ekstraavgifter med lange togreiser, hun brukte mye av sin fritid på dette prosjektet. Hun orker ikke tanken å gjøre det om igjen, mest på grunn av alle kjeppene i hjulene hun møtte. Hun opplyser at hun dessuten ikke har tilgang på fotoutstyret lenger heller. Mot slutten av historien, hører jeg at hun forteller om en oppdagelse blant miljøterapeutene; om at enkelte ”vanskelige” gutter likevel ville snakke med de ansatte, når de på grunn av fotoprosjektet kunne føre en samtale på ungdommens premisser, om ungdommens interesser og ferdigheter. Jeg tenker umiddelbart på Anderson og Goolishians ikke- vitende posisjon (Anderson og Goolishian, 1992), og på Whites hedrende seremonier og nyformulerende samtaler (Lundby, 1996).

Setter jeg den ansattes historie i lys av denne guttens historie, kan jeg ikke annet enn å undre meg over dynamikken:

”Det var for en måned siden, de voksne på avdelingen hadde lovet oss å ta oss til Bergen, at vi kunne reise til Bergen og vi hadde gledet oss en god stund, før vi fikk beskjed at det skulle vi ikke! Så de angret og de ville ikke ta oss til Bergen. Så de presset barna, og de lyttet ikke til barna, så alle barna rømte! (...) Og når vi kom tilbake, vi ville gjerne snakke med daglig leder, hele avdelingen. Vi ville spørre hvorfor de voksne ikke prøvde å få tak i oss, men hun var på ferie. De bestilte bare tolk, også snakket de med oss en og en med tolk. Og de tok ikke med alle på denne samtalen, bare de de hadde lyst på og når de så på oss, det var på en helt forferdelig måte og blikket, og når jeg så på ansiktet deres så glemte jeg helt hva jeg skulle si! Så vi hadde den ferdig den samtalen, men den samtalen hjalp oss ikke, løste ikke vårt problem i det hele tatt.” (linjene 93-163)

Dette får meg til å tenke på systemer og på både Minuchin og Tom Andersen, selv om dette kan framstå som en noe uforutsigbar kombinasjon. Jeg kunne i denne sammenhengen hevde at det er uorden i de strukturelle rekkene både i forbindelse med miljøterapeutene som skal passe på barna, og i forbindelse med ledelsen på senteret og regionskontor/ Bufdir, som skal passe på de ansatte. Hvis hierarkiet er i uorden, vil medisinen følgelig være å skape orden i de hierarkiske rekker. (Minuchin, 1999) Jeg stiller meg dog spørsmålet om det i det hele tatt er mulig å gjenopprette orden i et hierarki, hvis anerkjennelsesgrad oppleves som ikke-eksisterende i det enkelte medlems øyne.

Nå er jeg i ferd med å bevege meg inn på organisasjonsteori også, hvilket det ikke er rom for. Allikevel syns jeg det er moro å se at de ulike sosiale konstellasjonene og konsekvensene som du finner hjemme på kjøkkengulvet, mye til dels er de samme hele veien opp fra mikro-, gjennom meso-, ekso- og opp til makrosystemene. (Bø, 1995 om Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell) Det som plager barna på omsorgssentrene tar omtrent samme form som det som plager de ansatte, bare på ulike nivåer.

Det må imidlertid påpekes nettopp dette at sannheten er høyst subjektiv, og at disse historiene helt sikkert har både to og tre sider til! Jeg er allikevel, som systemteoretiker og IPA forsker, opptatt av den enkeltes **opplevelse**. Opplevelsene til de to, kommer tydelig fram i begge historiene, jeg mener å kjenne igjen beskrivelser av lignende opplevelser også hos de andre informantene.

Den femte informanten min sa, at det ikke var bra for hjertet å oppleve seg så misforstått, sett ned på og forskjellsbehandlet. Han sleit med å finne ordene, og tolken sleit litt med å henge med av og til. Ut fra kroppsspråket og gestikulasjonen forsto jeg han imidlertid slik at han følte at han og de andre barna ble sett ned på av de ansatte. Han fortalte om en gutt som var blitt urettferdig behandlet, at slikt ødelegger hjertet og at barna bare blir ”håpløse og lei seg” av dette. (linjene 241-254)

Informant nummer 5 sa:

” Ja, også de (ansatte) må tenke at vi har ikke andre familiemedlemmer her i Norge, og vi kan ikke kontakte med de andre utenfor den avdelingen vi bor, så når de ikke forstår oss og respekterer oss, og bestemmer oss, så vi barna husker alt inni hjertet vårt og inni oss selv. Så

vi kan ikke snakke og kommunisere med dem, på grunn av de forskjeller som vi har.” (linjene 310-314)

Han kunne mene mange ting med dette utsagnet, men jeg tolket han til enten å mene at barna skjønner at det ikke er noen vits i å snakke med de ansatte, og derfor tier. Eller at han mente at de gjemmer ordene som sårer, blikkene som sårer i sitt hjerte, og derfor ikke kan snakke mer med de ansatte. Marianne Østerskov kommer, i sin artikkel *Hvordan hører vi Ahmeds fortellinger i det transkulturelle rom?*, inn på de kulturelle forskjellene i forhold til hvordan man uttrykker følelser. Hun påpeker blant annet man i Midtøsten ofte gjør bruk av fargerike metaforer når man snakker om følelser, og at følelsenes språk ofte manifesterer seg i kroppslige uttrykk. (Østerskov 2010) Dette er utsagn jeg kan stille meg bak, med et bredt erfaringsgrunnlag som fundament. Jeg har også i mange sammenhenger erfart å kunne snakke godt sammen med både barn og voksne, hvis jeg har tatt fatt i deres billedlige framstillinger og bygget videre på disse i samtalen. Uten å prøve å oversette uttrykket til mitt språk.

5.2.1 Tanker om det å bli bestemt over:

Jeg funderer på hva jeg, som intervjuer har gjort med historien til de ulike informantene. Hvilke forgreiningspunkter som har kommet og gått i løpet av samtalen, hvilke greiner jeg har sett nærmere på og hvilke jeg har oversett og gått forbi. Hva spørsmålene mine gjør med informantenes tanker om hva jeg forventer at de skal svare? Hva informantene tror eller ikke tror, slike intervjuer skal være godt for. Det finnes variabler i det uendelige, men når alt kommer til alt, var det nettopp disse ordene som ble vekslet, og det var nettopp disse tankene vi delte, og som unektelig må bli gjenstand for min analyse.

Jeg blir sittende igjen med flere tanker rundt hva det er vi formidler i de ulike sammenhenger. Jeg undrer meg hva som skjer i tiden mellom sekundet da et budskap ser dagens lys, og det øyeblikket budskapet lander hos mottaker. Jeg er opptatt av kollisjonen som av og til oppstår mellom det sagte og det usagte! Og hvorfor vi, av en eller annen årsak, ikke klarer å slå oss til ro med det budskap som bringes oss verbalt. Merker vi en slags støy på linja?

Hvilket bringer meg inn på kollisjonen barna kanskje bærer rundt på, i kraft av å bære på en sannhet, som er sann og opplevd for dem, og kanskje måtte kommunisere/sette ord på en annen sannhet til omverdenen, en sannhet som kanskje andre har konstruert **for** dem! Sannhet og makt er begreper som ikke lett lar seg måle, eller bekrefte/avkrefte. Det er derfor

interessant, men ikke overraskende, at det neste hovedtemaet handler om tillit, respekt og (definisjons-)makt.

5.3. Det å gi og få tillit og respekt, og å ha (definisjons-) makt:

Begge de to miljøterapeutene, kom på ulikt vis inn på usikkerheten rundt hvordan barna **egentlig** har det:

*”Det var jo ... En hadde vært på kirkegården og tatt bilder og ... Så det er jo at ... De har kanskje oppsøkt ting som de tenker litt rundt, og tatt bilde av det. Og så er det veldig fint å kunne diskutere .. eller se hva de interesserer seg for da! ... Hva det **egentlig** er de tenker på.”* (linjene 529-534 informant nr. 2)

*”Nei, jeg tenkte vel i utgangspunktet at det som ble litt annerledes fra andre barn jeg har jobbet med, det er det her med språket... At det kan være vanskelig å få tak i hvordan de **helt** har det. Altså, du ser det jo på kroppsspråket, ja- på tårer og smil og på ... sånn følelsesmessig sånn. Men å få tak i helt hvordan de har det helt i begynnelsen når de kommer, det kan jo være vanskelig noen ganger.”* (linjene 29-35 informant nr. 1)

Informant nr. 3 snakket mye om verbal kommunikasjon, utfordringene i så henseende og problemene man kan komme opp i når tolkebudsjetten er forholdsmessig lavt. Det er ikke lett å rydde opp en misforståelse rundt innkjøp av skolesekk eller avvikling av helgeutflukt, uten verbalt språk.

Den første informanten snakket om det å irettesette den andre på en måte som gjorde det mulig for vedkommende å beholde maska og æren, i de tilfellene hvor irettesettelser ikke kunne unngås:

”Det er mange ganger også, når man irettesetter dem (ungene), at man gjør det på en sånn måte at de får lov å beholde maska. Altså ... Ja! Og noen er stolte og litt sånn, og da ... Trenger man ikke å trække på dem bare for å trække dem ned!” (linjene 486-488)

Den første informanten sier videre:

”Det relasjonelle betyr jeg klarer å etablere en god relasjon til et barn, at barnet er trygt på meg og har tillit til meg. Så mye trygghet og tillit at de kan vise følelser, både bli sint og være glad og ... Det betyr også for meg at når du har en god relasjon, så betyr jeg noe for deg,

positivt. Sånn at de også vil være en venn, og på en måte ... Hvis du får en god relasjon, så tenker jeg at uansett om de blir sinte så ville de jo aldri ... De ville aldri gjøre meg noe. Altså, sinte kan de bli, men de ville aldri gjøre meg noe. Nei. Så jeg har aldri vært redd når jeg har vært på jobb her.” (linjene 142-150)

Seinere i intervjuet kommer vi inn på det med sannheten, og hvilket relativt begrep dette kan være. Informant nummer en sier følgende:

*”Jeg har reagert mange ganger på voksne her som er veldig sånn, eh ... Når ungene har fortalt noe eller sagt noe eller sånt, så er de veldig skeptiske fordi at de (ungene) forteller bare for å lure og for å .. Ja .. for å ... å få opphold og for å ja ... ”Du kan ikke stole på noe av det de sier!” – Ikke sant? Men **jeg** tenker at når jeg har sittet og snakket med et barn om våre ting, og vi sitter med papirene (KOPP) og sånn, så er det den historia jeg må forholde meg til, til noe annet eventuelt skulle dukke opp. Jeg kan ikke gå hver dag og tenke på at disse ungene her ljuger meg huden full! Altså, for da ... Hvordan forhold får vi da, oss i mellom?” (linjene 332-339)*

Jeg siterer relativt lange biter her, fordi jeg tenker at hun vinkler to mulige tilnæringsmåter til barna på senteret på en tydelig måte. Hun presenterer sitt eget ståsted, og undrer seg over hva som ville skjedd hvis hun skiftet fotfeste. Hun spør hva som skjer med møtet mellom ansatt og barn, hvis de ansatte betviler det barna presenterer. De to guttene i min undersøkelse besvarer dette spørsmålet ganske godt. Informant nr. 5 sier:

”Jeg vet ikke hvorfor de ikke vil tro på den alderen vi har presentert oss med, fordi vi har den alder, og vi er sikker på den.” (linjene 140-141)

Det slår meg at disse sitatene kan bringe oss litt tilbake til kapitelet som handlet om det å bli bestemt over uten grunn. Hvis de ansatte har skjulte agendaer om å avsløre barnas egentlige alder eller ”sanne” historie, eller om de nøyer seg med å regne med at barna serverer løgner, vil ikke dette da reflekteres i de ansattes verbale og nonverbale kommunikasjon med barna? Jeg tenker at det i så fall vil kunne oppstå støy på linja når barna mottar beskjeder, og at de kanskje kan føle at reglene kommer nedover dem, uten forklaring og uten grunn.

Et annet aspekt i forhold til å gi og få tillit og respekt er dette med å innrømme egne feil.

Informant nummer 1 sier følgende om det å sette grenser, se ungdommen og innrømme egne feil:

”Mange ganger når de er blitt sinte, så tenker jeg å sjøl ikke bli sint ... klare å være rolig og roe det litt ned, og sånt og så ... innrømme og si det at: ”Du, kanskje sa eller gjorde jeg noe dumt, men da snakker vi om det, og når det er noe så må vi snakke om det å bli sint, eller...”
(linjene 421-424)

”Man skal ikke la være å sette grenser og stille krav og holde på det! Men det er måten du gjør det på, og gi dem litt tid!” (linjene 466-467)

Informanten er her inne på det som for meg er kjernen i både systemteoretisk tenkning, miljøterapi og barnevernarbeid. Det **å se** og **å høre** den du kommuniserer med, og ta inn det vedkommende ønsker å meddele. Jeg har sittet på skolebenken i mange år, og jeg har hørt forelesere fra ulike leire, stå og formidle akkurat det informanten her sier. De bruker forskjellige ord og vendinger selvsagt, men for meg har budskapet med årene kokt ned til et oppriktig fokus på den jeg møter, og det vedkommende formidler.. Det er ikke viktig hva jeg tenker, eller om jeg innerst inne forstår, så lenge den andre får rom til å jobbe seg selv mot en forståelse av hva hun eller han tenker og forstår. (Andersen/Lindbæk, 2010)

Den andre informanten og jeg snakket en del om fotoprojektet. Jeg hadde i forkant vært opptatt av at hun i beskrivelsen av prosjektet hadde brukt ord som ”narrativ”. Det viste deg imidlertid at hennes fokus med prosjektet ikke hadde vært å tilby muligheter til å danne seg alternative historier, men å gi barna en mulighet til å formidle et budskap samt å oppleve tillit. Hun var opptatt av at hun samtidig som hun ga tillit, også krevde respekt og ansvarsfølelse tilbake. Hun snakket varmt om sammenhengen mellom de to. Jeg forsto henne slik at hun mente tillit, forventninger og ansvar hang sammen. Hun sa at det var viktig å vise tillit, men at det var like viktig å forlange noe tilbake og å inngå kompromiss på veien. Hun formidlet et sterkt ønske om å kunne gi disse barna muligheten til å kjenne på gleden over å utrette noe, å kunne noe på egenhånd og gleden dette bringer. Økt selvtillit også kan være en konsekvens av dette.

Informanten var opptatt av at hun gjennom dette fotoprojektet hadde vist barna som var med, mer av hvem hun er som person. Hun viste fram sitt engasjement og sine kunnskaper, rundt

sin egen hobby, og formidlet dette til barna. Hun mener at hun på denne måten ble en tydeligere person for barna. Dette leder videre til kapitlet som handler om å gi av seg selv, det kommer til slutt i denne analysedelen.

Informant nr. 3 var også opptatt av tillit, men hun hadde en interessant vri på dette med tillit og respekt i forhold til de andre informantene. Hun heftet det sammen med språk og (verbal) kommunikasjon:

”Det er jo litt sånn å forstå hverandre også da! Og det handler jo om tillit, og at du stoler på at jeg ikke sitter og ler av deg, men at vi sitter og ler med hverandre, da!” (...) Det er noe med å ”være” den andre! Sånn er det jo å jobbe med mennesker ... Du må ha respekt for hverandre! ... og det ... Mye kommer gjennom kommunikasjon!” (linjene 168-181)

Hun sier senere i intervjuet:

”Mellom to mennesker, for at de skal kunne forstå hverandre, så må det være en kommunikasjonslinje! .. Og for at du skal kunne forstå hva jeg sier ... Så må du enten forstå hva jeg sier (verbalt), eller hvordan jeg tegner, på en måte. At vi har en felles forståelse, da! Hvis jeg tegner en trekant, så vet du at det er en trekant på ditt språk!” (linjene 563-569)

Jeg er ikke helt sikker på om hun tenkte som meg, i forbindelse med det å tegne bilder. Mitt forsøk på å gå videre i samtalen om dette med bilder/metaforer, gikk ikke helt i den retningen som jeg hadde antatt. Jeg tror informanten mente konkrete bilder som kunne tegnes på ark. Jeg tenkte imidlertid på felles forståelse i en noe mer utstrakt forstand, hvor man kunne tegne bilder sammen på en måte som fikk oss til å forstå verden på samme måte, til tross for ulike måter å sette ord på tingene. Shotter vektlegger at det av og til trengs *”øyeblikk med felles referanse”* – *Øyeblikk der to eller flere personer både med hensyn til hverandre og til deres felles situasjon ”forstår hverandres ’harmonisering’, som jeg vil kalle det, at de alle oppfatter den likt.”* (Shotter, 1993 s.146, i Anderson og Jensen, 2008 s. 38) Det ironiske med denne delen av intervjuet, ble at jeg i mitt forsøk på å skape en felles forståelse rundt nytten av metaforer i møte med flyktninger/ asylsøkere, ikke klarte å tegne et bilde som informanten forsto på samme måte som jeg!

Informant nr. 4, som var den første gutten, jeg snakket med, oppga at han helst snakket med **de andre barna** om ting han tenkte på. Helt på slutten av intervjuet sa han imidlertid også at han følte han kunne snakke godt med vergen sin. (linje 406-418) Han grunnga dette med at

vergen hans heller ikke var fra Norge. Jeg skjønnte han slik at han var på leting etter folk som virkelig kunne skjønne, ut fra egen erfaring, hva et EMA- barn kan gå igjennom.

Denne gutten snakket ikke så mye om respekt, men når jeg spurte han om hva han trodde var årsaken til at de voksne på senteret, i hans øyne, ikke forklarte **hvorfor** når de sa ”nei”, så svarte han:

”Det er ikke min jobb, det kan bare dem...” (linje 253)

Jeg forsto han slik at han mente at han ikke kunne svare for andre, på hvorfor de gjør som de gjør og sier som de sier. I så fall er han en mye bedre menneskekjenner enn meg selv, og mange med meg.

Informant nr.5, var veldig tydelig på hva han mente skulle til for at tillit skulle kunne oppstå, men han mente **ikke** å se slike handlingsmønstre på omsorgssenteret:

”Vi må respektere hverandre, ikke sant!? Ja, det er helt sant! Gjøre sånn! (åpner armene mot meg) Ikke sånn! (skyver armene fra seg) Ja, og de snakke med oss og forklare oss, som de snakker og forklarer til egne barn! Og de må ikke bare si at: ”Det er vi som bestemmer!” (linjene 324-326)

Han gjentok flere ganger under intervjuet at han opplevde at barna behandles urettferdig og forskjellig på omsorgssenteret. Han forklarte at han følte seg sett ned på og mistrodd. (”Jeg vet ikke hvorfor de ikke vil tro på den alderen vi presenterer oss med...”) Det slår meg at denne gutten nok var et av de barna som forårsaket mest grå hår i hodene på de ansatte, den perioden han bodde der. Jeg skjønnte at han nok kunne framstå som noe streng i sine vurderinger av de ansatte, og at han kanskje ikke klarte å se saken fra flere vinkler mens vår samtale pågikk. Likevel syns jeg at han sa mye klokt, og jeg følte at vi klarte å finne fram til den felles forståelsesrammen, som informant nr.3 snakket om.

5.3.1 Tanker om tillit og respekt:

Det å gi og få tillit og respekt kan være komplisert, sett ut fra at det budskapet man sender til den andre, ikke alltid oppfattes slik som du hadde tenkt. Når jeg sitter og leser transkriptene og skriver om temaene som dukker opp, begynner jeg å fundere på om det er mulig å oppnå en følelse av tillit og respekt, uten at samhandlingens deltakere gir av seg selv til den andre. Men i enkelte tilfeller, kanskje heller ikke dette er nok, hvis mottakeren er i en tilstand som

gjør det vanskelig for han/henne å ta i mot det som gis, eller hvis det som gis ikke oversettes riktig. Jeg liker godt uttrykket ”lost in translation” – For det er mye som mistes i oversettelsen, både i samtaler med betalt tolk tilstede og i samtaler hvor vi tolker selv. Det er ikke sikkert de norske ansattes måter å kommunisere omsorg på, så lett lar seg oversette til de ulike barnas kart over hva omsorg innebærer.

Eva Johannessen hevder at det viktigste i møte med andre kulturer, er å være klar over sin egen kulturarv. Vite hvorfor vi gjør som vi gjør, og være tydelige på det, men samtidig ikke devaluere andre måter å gjøre ting på. (Johannessen, 2007) Jeg undrer meg om man ikke kan motvirke elementene i det neste hovedtemaet noe, hvis en blir mer klar over sin egen kulturarv?

5.4. Usikkerhet og regelrytteri - å bli oppdratt hjemme, opp mot å bli oppdratt på omsorgssenteret:

”De som danser anses for å være gale, av dem som ikke kan høre musikken!”
(Afrikansk ordtak)

5.4.1 Det å grave i barnas historier:

”Graving” kunne sikkert ha vært plassert under både kapitlet om tillit og kapitlet om å gi av seg selv. Jeg kommer litt tilbake til det i kapitlet om å gi av seg selv, men jeg begynner med temaet her, fordi jeg tenker at det også henger tett sammen med det å være usikker på eget mandat.

Under det første intervjuet skjedde det noe som endret måten jeg forholdt meg til intervjuguiden min noe. Informanten kom inn på at hun hadde lest i mappa til en gutt, som folk fikk så oppi halsen. Hun sa at hun godt kunne skjønne hvorfor han ble som han ble, historikken tatt i betraktning. Jeg hadde i løpet av prosessen, tenkt å spørre de ansatte om diskurser rundt dette med å snakke med barna om ømtålige tema og historien deres. Jeg la disse spørsmålene bort, da jeg bestemte meg for å snakke om selve kommunikasjonen mer enn om innholdet i kommunikasjonen. Når denne informanten likevel brakte temaet på banen, måtte jeg bare spørre litt rundt det, jeg gjentok dette med de to andre ansatte informantene også. Jeg spurte henne om familien som er igjen i hjemlandet, eller i andre land, noen ganger er et tema i samtaler mellom ansatte og barna. Hun svarer:

”Jeg tenker vel at vi ... Når vi er særkontakter , så går vi jo dypere inn. Og det jo veldig forskjellig fra unge til unge på hvor mye de ønsker å snakke om det som har vært og hvordan det er nå og ... Noen vil ikke, fordi at de fortrenger. Fordi at de sier at hvis du ... ”Hvis jeg skal tenke på det som har vært, så blir jeg dradd ned. Jeg må se framover, jeg skal opp og fram.” Andre har jo en mer sånn ... sørger og gråter! ...Og da er det jo naturlig å snakke om det som er, eller har vært hjemme, da. Men jeg tenker mange ganger at det hjemme ... blir også litt borte for oss , hvis ikke ungene selv, på en eller annen måte drar det fram. Eh... Er det riktig, eller er det ikke... Jeg er særkontakt for en som nå snart skal flytte, og i den forbindelse så prøvde jeg å bruke et nettverkskart. For det synes jeg er så fint å bruke som metode i samtaler med unger, for når man visuelt skal plassere forskjellige, de som ... Ja – hjemme, på senteret og helt sånn... Så blir det noe mer konkret å snakke om.” (linjene 577-595)

(...)

”Men vi har vært veldig sånn usikre på hvor man skal begynne å grave ... Altså, eh... Jeg savner vel litt en mer sånn metodisk og systematisk jobbing rundt sånne sorgprosesser for eksempel eller ja... Traumer eller litt sånn. (...) Du må nesten bare gripe alle sånne situasjoner i hverdagen der de åpner opp og snakker, så kan det jo komme mye!” (linjene 657-668)

Det er interessant for meg å se på forskjellen i konnotasjonen til de ulike informantene. Informant nummer tre sier følgende:

”Jeg ser at det er veldig mange som er opptatt av at: ”Hvis ikke han kommer til meg og spør om det, så føler ikke jeg at jeg skal begynne å grave i hans livshistorie.” Jeg føler at det er ganske mange her som har en sånn type holdning. Men jeg mener på en måte at du trenger ikke nødvendigvis å **grave** i historien, men du kan være interessert i hvordan et barn har hatt det! ”Hvordan har du hatt det? – hvordan så mamman din ut? – Hvordan så pappan din ut? Lillebroren din da, var han lik deg?” Altså ... ikke sant!? Ofte så begynner de å prate, gjerne med et smil om munnen når de er ... eh ... Det eneste som jeg synes er fryktelig, fryktelig vanskelig å snakke om, det er når jeg har fått bekreftet at noen er døde. Da kjenner jeg at det ... ”Begynner han å gråte? Gjør jeg han enda mer lei seg?... Jeg kjenner at det koster meg mer å spørre om det når jeg veit om sånne ting.” (linjene 1006-1022)

(...)

*”....det koster meg mer, for jeg veit ... Og **det** handler om utrygghet i forhold til ... ”Hvor fælt har du det?” Jeg kjenner at jeg ikke ønsker at de skal grine seg helt bort, da! ... På en måte ... Men **egentlig** så mener jeg at vi **er** mennesker! – Vi må på en måte være genuint opptatt av hvordan de har hatt det, og hvordan de har det! Og da tenker jeg at det handler ikke om å ”grave i historien deres”, men heller å være interessert i dem, da! ... Sånn i utgangspunktet så er jeg mer tilhenger av å spørre enn av å ikke spørre.” (linjene 1049-1059)*

Begge informantene bruker ordet ”grave” når de snakker om å snakke med ungene om historiene deres. Sett i denne konteksten, kan nok det skyldes den før nevnte KOPP’en (kartleggings- og opplæringsplan). Flere av spørsmålene i dette kartleggingsverktøyet, kan gi en følelse av ”graving” i den andres liv. Når dette er sagt; tenker jeg også at begge informantene setter lys på viktige sider ved den praktiske utøvelsen av daglig omsorg på omsorgssenteret. Jeg har selv opplevd å stå i situasjoner, hvor jeg har tenkt mer på hva som er forventet av meg fra systemets hold, heller enn hva jeg tenker er logisk og formålstjenlig i det unike møtet med barnet.

Informant nr. 3 sier at hun forsøker å være interessert i hvordan barna har (hatt) det. Hun spør konkret om familie og om måter de er vant til å gjøre ting på, og vil gjerne lære gjennom de ulike barnas fortellinger. Marianne Østerskov skriver i sin artikkel i Fokus på familien nr. 2, 2010, at hun finner det essensielt å ”spørre seg inn til” pasientens forståelse av sykdommen sin. For meg er det noe av det samme informant nr. 3 her beskriver at hun forsøker å gjøre i møte med barna på omsorgssenteret. Hun leter etter barnas egen forståelse av situasjonen de er i, og deres egne bilder av sin historie. Østerskov vektlegger også at det å anerkjenne ikke er det samme som å forstå, men heller å ta i mot kunnskap om den andres kultur, verdier, synspunkt, livsform, religion og så videre, uten å vurdere eller bedømme disse aspektene ved den andres liv. (ibid. s. 160)

Informant nr. 3 er ansatt i administrasjonen, og møter, som hun selv også påpeker, barna under andre forutsetninger enn hva miljøpersonalet gjør. Hun snakker oftest med ett og ett barn alene, og barna trenger ikke forholde seg til henne i de daglige rutinene på avdelingen. Jeg tenker dette er viktige faner å holde oppe. Weakland og Fisch poengterer: ”I et univers der alt er blått, kan det ikke dannes noe begrep om blåhet, fordi det mangler andre farger som kontrast.” (Whorf, i Watzlawick, Weakland og Fisch, 1974 s. 21) De sier videre at vestlig kultur har (hatt) for vane å definere enten **varighet** eller **forandring**. Forfatterne mener at de

to fenomenene ikke kan omhandles hver for seg, da det ene forutsetter det andre. (ibid.) For meg gir disse tankene grunnlag for å tenke at det ikke nødvendigvis er feil å holde oppe lyserosa drømmer om hvordan verden kunne sett ut, for de gir oss noe å jobbe **mot**.

5.4.2 Om regler og deres ryttere:

Hvilket bringer meg over på informant nr. 2, som oppgir å ha vært til tider høyst frustrert over det hun oppfatter som et overdrevent strukturfokus på omsorgssenteret. Hun mener dette strukturfokuset tar de ansattes blikk bort fra barna som de er ansatt for å ta vare på. Hun sier videre at dette strukturfokuset skaper et regelrytteri, som er mer opptatt av småting (som bruk av sykkelhjelm og vask av bad) enn helheten til disse ungene. Hun er bekymret over at fokuset på småtterier i hverdagen overskygger viktigheten av å holde et langtidsperspektiv oppe for disse barna. Det å orientere barna om hva som skal til for at de skal kunne nå drømmene de presenterer, mener hun forekommer i alt for liten grad. (linjene 73-83 og 1223-1240)

Informant nummer to vektlegger også det å være tydelig i seg selv, som voksenperson. Hun undrer seg over om det vil ligge tilstrekkelig tyngde bak en ansatt som aldri gir noe av seg selv som privatperson, men som bare viser til instruksjer når regler skal opprettholdes. Hun frykter at barna mister respekten for de ansatte, litt fordi de ansatte aldri viser barna sitt sanne ansikt; og gir og krever respekt ut fra hvem de er som person, og ikke som "system". Hennes beskrivelse av en "trygg voksen" er en ansatt som er tydelig på hvilke grenser vedkommende setter for seg selv i møtet med den andre. (linjene 1166-1195)

Informant nr. 3 fortalte om en episode hvor kommunikasjonen mellom henne og en relativt nyankommet gutt, gikk helt i stå og det endte opp med sterk utagering fra guttens side:

"Han hadde alt for mye med seg i bagasjen. ... Og ønsket å styre omsorgssenteret slik som verden hadde vært der han kom fra, ikke sant? (...) Årsaken var at jeg trigga'n for mye til ... Jeg nekta å kjøre'n på trening, til han hadde gjort det, da...! Det var når jeg jobba i miljøet. Han skulle vaske badet. Og egentlig så skulle han gjøre det mellom tre og fire, altså rett etter maten, da." (linjene 854-870)

Hun sto fast ved oppgaven å vaske badet, hun beskrev at hun presset og presset gutten. Midt oppe i det, mens skøyter og skistaver suste rundt ørene på henne, så lurte også hun på

hensikten med dette. Det kan ikke være lett å forsøke å møte de krav som settes til opprettholdelse av strukturen, samtidig som man forsøker å møte det enkelte individ med den respekt man føler at de fortjener. Jeg fikk imidlertid en tanke i hodet når jeg så på setningen: "...(Gutten) ønsket å styre omsorgssenteret slik som verden hadde vært der han kom fra." Dette tatt i betraktning, undrer jeg meg litt over om mange av de ansattes reaksjoner i arbeidsdagen, kanskje kan sammenlignes med denne guttens løsningsstrategi. Når en situasjon framstår som ukjent og/ eller truende, er det lett å ty til de reaksjonsmønstrene man har hatt suksess med tidligere i et forsøk på å navigere i ukjent farvann. (Jerlang, 1995) Som avdelingsleder i oppstartsfasen på et av sentrene, opplevde jeg daglig ansattes frykt og forvirring i møte med dette nye terrenget, jeg kjente på denne forvirringen og fortvilelsen selv også. Jeg tenker at rollene raskt kan snus på hode i slike settinger, og at hierarkiet kan bli stående på hodet. (Minuchin, 1999)

5.4.3 Oppdragelse i hjemlandet og oppdragelse på omsorgssenteret:

Da jeg spurte den første gutten jeg snakket med, (informant nr. 4) om han trodde han snakket annerledes med de voksne i Norge, enn med mamma, svarte han:

- "Det er bare litt annerledes, litt ikke så mye! ... Fordi når jeg bodde hjemme – ikke sant – jeg pleide å krangle, fordi for eksempel, når du har tre brødre, på elleve, tolv og tretten år. Hvis du spør en ting, og hvis hun sier NEI. Du forstår at hun sa nei, for det er din beste, ikke sant?... Eller hvis du kommer hit, du treffer voksne etter to uker, du spør: "Kan jeg få det?" Du får ikke! Da begynner du å si: "Ahh...! faen også! Da gidder du ikke å snakke med dem!"
B: "Nei, ikke sant. For hjemme så visste du at mamma tenkte på hva som var ditt beste, uansett hva svaret var?"

- "Ja"

*B: "Ja. Men du er ikke så sikker på at det er **det** som er grunnen til svaret her, da?"*

- "Nei (...) ...når hun sa NEI, hun skal alltid fortelle deg hvorfor hun sa nei! Men her på senteret, hvis folk sier NEI, det er NEI, de forklarer ikke hvorfor de sa det." (linjene 231-258)

Jeg forstår han slik at han synes det er stor forskjell mellom det å bo hjemme og det å bo på senteret, og at han gir uttrykk for at han ikke stoler på at de voksne på senteret vil hans beste med de avgjørelsene som blir tatt. Han begrunner dette med at reglene til stadighet skifter og at han ikke får noen forklaring på avgjørelsene. I tillegg kan jeg tenke meg at det kan være

vanskelig å stole på at andre mennesker, som du knapt nok kjenner, genuint vil ditt beste.

Videre sier han:

- "Andre ganger når folk bestemmer, ikke sant, de sier: "NEI, det her er reglene!" Her er alt regler! Men hvis en voksen bestemmer NEI, ikke sant, "Det er reglene"- men jeg tror ikke det er reglene!"

B: "Nei, hva tror du det er da?"

- "At de bare bestemmer sjøl, den regler! For eksempel i dag du spør en voksen: "Kan vi gå og leie ... for eksempel kan vi gjøre sånn?" Han sier JA. Neste gang du spør Det er ikke lov! Så de voksne er ikke enige sjøl, de er ikke enige med hverandre!" (linjene 348-358)

Han bringer igjen opp dette med reglene og hvor mye de voksne lener seg på regelverket i sine avgjørelser. Jeg kan ane konturene av det samme som informant nr. 2 var opptatt av og redd for; at barna mister respekten for de ansatte fordi de bare peker på regelsettet, og ikke viser seg selv som yrkesutøvende individ.

Den andre gutten jeg intervjuet (informant nr. 5) vektla måten han følte seg anskuet på, av de voksne, når han snakket om forskjellen mellom mamma og de voksne på senteret. Han fortalte at barn i Afghanistan ikke hadde noe de skulle ha sagt, og at du fikk juling hvis du sa imot de voksne. Han fortalte også at han selv bare var en unge da han forlot hjemmet, så han ble behandlet på en annen måte da, enn hva som ville vært hvis han var hjemme igjen nå. Han sa at han hadde "vokst opp" i Norge. Likevel forsøkte han å beskrive at det følte annerledes å få juling i hjemlandet, enn å bli "bestemt over" i Norge, fordi han ble sett annerledes på i Norge:

- "Ja, du vet når jeg var liten gutt i Afghanistan, de hører ikke på deg, og hvis du snakker stygt de slår deg. Så små barna de kan ikke uttale seg, de kan ikke snakke en gang! Bare passe på sauene, bare komme å få mat, passe på sau, så ferdig! Det var ikke noe mer.

B: "På en måte da, så høres det jo ut som at når du var liten, så var du vant til å bare få beskjed, uten å få forklaring hjemmefra Afghanistan også, men samtidig så sa du noe om en forskjell her i stad...?"

- "Sånn er de voksne her: "Jeg bestemmer, jeg bestemmer! – slutt! (ler) ... I Afghanistan alle var oppatt med sin jobb og sine saker, så de har ikke tid til å sitte og snakke med oss. Også

her, de voksne på avdelingen, de ser på oss annerledes. Jeg vet ikke hvordan jeg skal beskrive det, men i hvert fall de ser på oss annerledes.” (linjene 201-224)

Den samme gutten snakket også om å bli sett på av de voksne ”på en helt forferdelig måte, og blikket” – gjorde at han glemte hva han skulle si. Jeg kan bare begynne å fundere på hva disse beskrivelsene betyr for han, men jeg synes det er nyttig å notere seg, i samspillsøyemed. Det kan virke som at gutten ikke har opplevd det, som i den systemiske verden kalles genuin eller vennlig nysgjerrighet. Den ikke vitende posisjonen synes fraværende i en slik måte å bli møtt på. (Anderson, 1997) Likevel kan det hende at dette bare er et eksempel på at sannheten er subjektiv, og at gutten ikke befinner seg i en situasjon hvor han klarer å tolke tilnærminger positivt. (Bagge, 2007)

5.4.4 Tanker om usikkerhet og regelrytteri:

Begge guttene uttrykker at de ikke orker ”å høre på” de voksne på omsorgssenteret, og de savner begrunnelser rundt regelverket de voksne henviser til. Det interessante er at ingen av guttene oppgir å ha hatt gode og tillitsfulle samtaler med omsorgsgivere i hjemlandet heller. Samtidig belyser de forskjeller. Informant nr. 4 savner begrunnelser som gjør at han kan stole på at beslutningstaker gjør det han gjør, med guttens beste for øyet. Informant nr. 5 føler seg sett ned på og kanskje nedverdiget av beslutningstakerne. Jeg kan godt forstå hvorfor han sliter med å finne ord i denne sammenhengen, det er ofte vanskelig å sette fingeren på hva det er som føles vondt, i analoge budskap med vond ettersmak.

De ansatte var opptatt av usikkerheten de selv kjente på i forbindelse med hva man har lov til å snakke med barna om, og på hvilken måte. Informant nr. 3 var den eneste som kom med to egenopplevde konkrete eksempler på kommunikasjon som hadde slått feil ut, og skapte konflikt mellom henne og to barn i ulike sammenhenger. Hun forsøkte å holde på et regelverk, som hun kanskje egentlig ikke følte helt eierskap til, og endte opp med å bli rigid og lite åpen for kompromiss i møtet med ungdommen som forsøkte å uttrykke seg som best han kunne. En høyst ubekvem og skremmende situasjon for begge parter, hvor begge ender opp med desperat å forsøke å få kartet sitt til å stemme med det gitte terrenget. (Bjartveit og Kjærstad, 1996)

Under intervjuene hørte jeg likevel flere fortellinger om det å gi av seg selv, til tross for usikre rammer i et strukturfokusert miljø. Jeg hørte også stoltheten over at denne evnen til å gi av

seg selv, resulterte i gode samhandlingssituasjoner med andre. Samtidig som jeg hørte små hjertesukk om hvor slitsomt det kan være, å være en engasjert ansatt, som gir av seg selv i møte med barna. Hvilket bringer oss over på det femte og siste hovedtemaet i mitt materiale.

5.5. Å gi av seg selv:

Den første informanten fortalte en historie om en gutt som var fryktelig lei seg, han viste tydelig at han sørget over å være sendt bort, og sleit med å få sove på kveldene. En kveld hun satt på sengekanten og kilte gutten litt på ryggen, begynte hun å nynne på en sang, en enkel og kort liten sang. Hun observerte at gutten ble roligere av denne lille sangen, og sang den om og om igjen, hvorpå han sovnet raskt og rolig. Hver gang hun kom på jobb igjen etter denne kvelden, ba gutten henne om å synge. Når hun forsøkte å synge en annen sang, fikk hun streng beskjed om å synge den samme som hun hadde sunget første gangen. Så sovnet han. (linjene 622-639)

Den samme informanten fortalte også om en gutt som var lukket, snakket lite og viste lite følelser:

"Han virket så avstengt liksom, sånn der... Men så merket jeg at når han gikk og la seg om kveldene, at hvis du gikk og banket på døra og ... Hvis du satte den ene foten innafor døra og sa: "Har du pakka sekken til i morra?" Stille bare noen sånne som på en måte inviterte deg litt innafor dørstokken. Så hvis du bare hadde kommet inn, så pratet han og åpnet seg og han var veldig sånn ... Du merket at han satte stor pris på det. Så jeg overlappet til de andre også, jeg sa: "Prøv!" For han var en sånn ... Han ble bare gående som en skygge, kan du si, som du ... som ble borte! Og sånne unger skal man liksom være litt våken for!" (linjene 737-748)

Jeg er usikker på om jeg tolker henne rett når jeg får følelsen av at hun gjerne ville at vaktlagene etter henne også skulle sitte med gutten, synge og kile litt når han skulle sove. Men at hun kanskje ble litt skuffet over at det ikke ble gjort når hun ikke var på jobb. Samtidig peker hun på et av kanskje de viktigste ankepunktene i denne sammenhengen, usikkerheten på hva man skal, kan og bør gjøre opp mot hva man ikke bør gjøre. Jeg tror at denne usikkerheten kan være utslagsgivende på om de ansatte tør eller ikke tør å gi av seg selv på den måten som denne informanten gjør. Samtidig kan man spørre seg om det som det snakkes om, er å gi av seg selv utover det vanlige, sett i forhold til hva man gjør overfor egne barn i den daglige omsorgen. Som gutten sa: "Behandle oss 50% som egne barn, det er nok!"

Informant nr. 2 snakket med glød om fotoprojektet hun hadde gjennomført med en gruppe barn på omsorgssenteret. Hun sa blant annet at hun ville vise seg selv, og noen av sine interesser, i møte med barna på denne måten. Mens hun beskrev prosjektet forsto jeg at hun i tillegg hadde gitt mye av seg selv, utover rammen av den gitte arbeidstiden, i perioden hvor de holdt på med fotoprojektet. Hun hadde brukt fridager til å redigere bilder og hun reiste ekstra dager til jobben, med lang reisevei. Men hun jobbet sammen med ungdommene, for å vise og bevise noe til verden rundt. Tilbakemeldingene om positive resultater lot ikke vente på seg, jeg er sikker på at både hun og ungdommene var stolte over hva de hadde fått til. Hun var skuffet over mistilliten prosjektet møtte i dets begynnelse, men sto på for å vise at man må gi ungene tillit, dog ikke uten å inngå kompromiss og å kreve noe tilbake.

(linjene 1093-1095 og 1175-1179)

Begge de nevnte informantene er her inne på noe av essensen i dilemmaet; hvem skal man være i møte med ”den andre”? Hvor mye skal man bringe med seg av seg selv, inn i møtet med barnet på barneverninstitusjonen – i møtet med moren på barnevernkantoret – i møtet med rusmisbrukeren på sosialkontoret – i møte med pasienten i psykiatrien – eller i møte med paret på et familiekontor? Jeg har oppfattet at det er ulike regelsett for dette, alt etter som i hvilken leir man hører hjemme. I barnevernet, hvor jeg definitivt har mest erfaringsbakgrunn, er det et stadig tilbakevendende tema denne balansen mellom privat og personlig. (Bunkholdt og Larsen, 1997) Den allmenne oppfatningen er at det kan være greit å være privat i gitte sammenhenger, men at det ikke er greit å være personlig. Jeg har alltid lurt på hva den egentlige forskjellen mellom de to er. For meg er det bare et definerings spørsmål, men jeg hører at det sies at man kan bruke av og vise til sin personlige erfaring i møte med klienter, så lenge det ikke er noe som kan sette din integritet i fare. Diskusjonen har etter min mening imidlertid en del uheldige effekter, det skapes stor usikkerhet rundt hva som er lov, og folk ender opp med å gi ingenting heller enn for mye. På lik linje med diskusjonen rundt taushetsplikt og opplysningsplikt/opplysningsrett. (Forvaltningsloven, 1976)

Jeg ser ut fra Per Jensens doktorgradsavhandling, at det til nå ikke har vært noe stort fokus på hva terapeutene tar med seg av personlig resonans inn i terapirommet. (Jensen, 2008) Jensen forsket på dette, og lagde sågar en modell som han kalte for et *resonanskart*, ut fra resultatene han kom fram til under doktorgradsstudiet. Han så på hvilke retninger en relasjonell resonans kan ta, og hva de ulike retningene kan gi av konsekvenser for terapeut og klient. Han tok i bruk betegnelser som resonans, dissonans og kolonialisering, som igjen kan utvikle seg til å

bli et henholdsvis støttende eller utfordrende samspill, eller ende opp i indirekte eller direkte kolonialisering eller det han kaller for terapeutisk imperialisme. (ibid.) Jeg ser av mitt datamateriale at informantene som observatører av andres samspill, lettere kan spore dissonans og kolonialisering, enn hvis en analyserer sitt eget samspill med andre. Det som slår meg er hvor fort man/jeg ender opp med å kolonialisere, eller til og med utvide imperiet sitt, hvis en beveger seg på områder hvor en ikke har brukt tid på å reflektere rundt egen resonans i møte med den andre. Jeg tror det er dette informant nr. 2 mener:

*B: "Men så tenker jeg at det kunne jo tenkes at det ville vært nyttig å ha fokus på **sånne** prosesser også. Såne der som ... "Hvor går **dine** grenser som ansatt?" ... Og ... Sant?"*
*- "Ja! Ja, jeg skulle ønske at ... Vi er ... For det er **der** mange av de problemene vi har, de tror jeg ligger der! Og **ikke** på alt det andre i strukturen, for det har egentlig ikke så mye med ungene å gjøre sånn **egentlig!**" (linjene 1162-1164)*

Hun sier også:

- "...Men da blir jeg litt sånn; man må vise hvem man er som person også! ... I et sånt yrke ..." (linjene 1063-1063)

- "...Men jeg sier at jeg har samboer og bor i og...!"

*B: "Å **din** familie, ja!?"*

*- "Ja. Man skal være veldig forsiktig med å fortelle så mye om seg selv...! (...) Og det er **da** jeg mener også det der med at **de** skal fortelle **alt** om seg sjøl! De legger ut alt om sine tanker, og så veit de ingenting om deg!" (linjene 1091-1097)*

Jeg tenker at hun her er inne på det som Jensen skriver om, og hun reflekterer over hvilke konsekvenser det får, hvis man ikke er seg selv bevisst i møte med alle disse relativt ensomme barna. Samtidig ser jeg at både informanten og jeg, snakker om det som Anne Øfsti har lagt vekt på i sin terapeutiske praksis den senere tiden, dette med diskurser. Øfsti skriver om diskursterapi i boken sin, *Parterapi*. (Øfsti, 2010) Hun ser det nødvendig å grave (for å bruke et ord som er kjent i denne oppgaven) i terapeuters gjeldende diskurser rundt kjærlighet og samliv, i møte med den eller de som søker terapi. På lik linje med nødvendigheten av å grave i klientenes diskurser rundt kjærlighet og samliv. (Ibid) Informanten og jeg snakket om gjeldende diskurser i forhold til hva man bør og ikke bør dele med EMA- barna, det kan være krevende å manøvrere hvis man føler at man befinner seg i en slags dradd situasjon hvor egne tanker om hvordan ting bør gjøres kolliderer med "de andres" uttalte ideer om hvordan

ting bør gjøres. En følelse som kanskje kan sammenlignes med EMA- barnas følelse av å være dradd mellom ulike ”sannheter” å forholde seg til. Det kan være tungt hvis hjertet ditt sier deg noe annet, enn det flertallet av ”de andre” sier at det skal gjøre.

Informant nr. 3 fortalte en historie om en gutt som hadde blitt sint på de ansatte på avdelingen, fordi svaret på aldersvurderingen hans hadde kommet, og det føltes for gutten som om de voksne tok parti med myndighetene. Han opplevde at de voksne sa at en aldersvurdering ikke kan ta feil. Det hører med til historien at gutten ble sint, og lot sinnet gå utover inventar, før han forlot omsorgssenteret for å gå seg en tur. Det var på denne turen at informanten møtte gutten:

*”Så gikk han tur, og på denne turen så møtte jeg han på veien hjem fra trening. så stoppet jeg og spurte om han skulle sitte på, for jeg visste jo ingenting om det (utageringen) jeg! Og så kjørte jeg han tilbake, og så satt vi i bilen og pratet en halv time. (...) ”Hei, er du ute og går! Skal jeg kjøre deg tilbake?” ”Ja!” sa han, og så hoppet han inn i bilen, og satte seg ned også **SÅ jeg** at han sturet litt ... Og så tok jeg han bare på skuldra og sa: ”Er du lei deg?” ”Nei, jeg er sint!”....*

(linjene 474-477 og 513-516)

Hun fortalte videre om hvordan hun hadde snakket med gutten om sinnet og skuffelsen over ikke å bli trodd. Jeg syntes dette var spennende, fordi det kom for en dag at denne informanten ble betrodd mye, som andre informanter ikke hadde sagt noe om til meg. Jeg undret meg med henne om hva det var som kunne utgjøre en slik forskjell, hvis det var slik at det faktisk var en forskjell. Det kunne hende at de andre informantene hadde lignende historier, men ikke fortalte dem til meg! Informanten kom inn på mange årsaksforklaringer som lå i strukturen, men så tenkte hun litt til og sa:

*”Ja, men jeg tenker at hvis noen **gir** mye til deg, så føler ofte mennesker for å gi noe tilbake!”*

(linjene 612-613)

Det hadde vært interessant å benytte seg av en diskursanalytisk modell på dette materialet, det dukket stadig opp interessante diskurser, nå det er imidlertid fenomenene som skal undersøkes i denne oppgaven. Jeg antar at det ikke bare er en diskurs hun har tatt til seg, når hun snakker om det å gi og få, men også at det for henne handler om en verdi, en tro på at man får mer ved å gi- og motsatt.

5.5.1 Tanker om det å gi av seg selv i møte med andre:

I det store og hele ble jeg nysgjerrig på og opptatt av et spørsmål som falt ned i hodet mitt, med større tyngde enn de fleste andre spørsmålene som falt meg inn, i løpet av denne prosessen. Det handler om det å gå utover de gitte arbeidsrammene, og hvilken nytte dette har for de vi er satt til å hjelpe i de ulike sammenhenger. Eller om de rammene som settes ikke er gode nok for de barna tilbudet er til for. Informant nr. 2 beskriver en periode hvor hun jobbet mye mer enn fastsatt tid, mens de holdt på med fotoprojektet. Informant nr. 3 snakker om å plukke opp barn fra omsorgssenteret, på vei hjem fra trening på sin private fritid, for så å snakke med barnet lenge i bilen. Informant nr. 1 er inne på noe av det samme, når hun beskriver hvordan hun gjerne sitter utover natten, de timene hvor hun egentlig skulle hatt ”hvilende nattevakt”, og skriver rapporter – Eller hun blir igjen noen timer etter avsluttet vakt, for å skrive, uten ekstra lønn. Dette for å kunne være mer tilstede for barna, for eksempel på kveldstid før de skal sove, heller enn å skrive rapporter på kontoret.

Alle tre snakker om ulike måter å gå utover de forventede rammene om hvordan arbeidet skal utføres, med barnets/ barnas beste for øyet. Jeg tror alle de tre nevnte måtene ”å jobbe ekstra” på, blir satt stor pris på av barna. Det kan man merke på historiene de tre informantene forteller, om barnas ulike svar på deres handlinger.

5.5.2. Barnas fortelling om å ikke få....:

De to barna jeg snakket med, sa ikke så mye om det å gi av seg selv. Den første gutten jeg snakket med, understreket likevel at noen få ansatte forklarte hvorfor de sa nei, omtrent 5% av dem sa han. Denne gutten sa også at:

”Det er masse som har vært greit (her). De voksne har vært snille mot oss for eksempel. Ja, de lager mat til oss, ja....” (linjene 47-50)

Denne gutten sier selv at han er en mann av få ord, og at han ikke så lett snakker med voksne, undertegnede er nok intet unntak.

Den andre gutten jeg snakket med (informant nr. 5) Fortalte meg at han ikke følte at de ansatte på senteret bryr seg om barna. Han var tilsynelatende full av følelser, og det var **hans** følelser, som ikke skal kimses av! Han sa i tillegg klart hva han ville likt å møte. Han ville likt å bli behandlet mer som de ansattes egne barn.

Jeg kan bare fundere på hvorfor de to guttene svarer som de gjør. Som sagt: kanskje de tror jeg er som fylkesmannen, og kan gjøre noe for dem, utover å skrive denne oppgaven. Kanskje de rett og slett ikke evner å se annet, i denne perioden i livet! Jeg har kun intervjuet to enslige mindreårige asylsøkere. Disse to var ganske like i sine svar, men hadde ulike måter å presentere dem på. Ville jeg fått andre svar hvis jeg hadde snakket med et yngre barn, ei jente, barn fra andre land...? Disse barna kjente ikke de ansatte jeg intervjuet, bortsett fra den ene, som har litt kontakt med alle barna på senteret i kraft av sitt embete. Alt det de ansatte sa, hørtes vakkert ut for meg, og jeg stoler på at de ikke lyver.

Er det slik at disse barna ikke **klarer** å ta imot den omsorgen som de ansatte tilbyr, på dette stadiet i livet? Og i så fall, er det fordi de er i en emosjonell tilstand som ikke tillater dem å oppfatte omsorg? Eller er den omsorgen som tilbys så annerledes fra den de er vant til, at den ikke er til noen nytte for dem? (Johannessen, 2007)

6. TANKER ETTER Å HA SETT PÅ ALLE DE ULIKE HOVEDTEMAENE

Jeg har vært ute etter å finne de ulike informantenes **opplevelse** av samspillet med de ansatte/EMA- barna. Hvis barna på omsorgssentrene håper å kunne bli møtt mer som det de ble møtt av mamma, mens den ansatte i møte med disse ønskene blir i tvil om hva stillingsinstruksene sier om en slik tilnærming, er det kanskje duket for skuffelse i både den ene og den andre leiren. Jeg undrer meg om man egentlig **kan** basere seg på stillingsinstruksjoner i møtet mellom mennesker? Vil det bli ”godt nok” for EMA barna, pasienter, barnevernsbarn, elever eller barnehagebarn for den del, hvis de ansatte holder seg innenfor stillingsinstruksjonen? Hvis de aldri gjør og gir litt mer enn hva arbeidsgiver krever? For meg er dette et av de største dilemmaer innen sosial- helsefaglig- og utdanningsrelaterte yrker, samt nå også da i møte med de enslige mindreårige asylsøkerne. Mine vedvarende tanker rundt dette dilemmaet kan selvsagt har farget både min måte å spørre på, og min måte å tolke svarene på. Dybdahl, Borchgrevink og Aandal- Herseth skriver om arbeidsglede og risiko for utbrenthet hos hjelpere som arbeider med flyktninger og asylsøkere, i boka *Over profesjonelle barrierer*. De har gjennomført en kvalitativ og kvantitativ undersøkelse rundt dette temaet, og gjør seg interessante refleksjoner rundt svarene de samlet. (Eide, 2009) De nevnte forskerne fant at høy grad av tilfredshet ofte var knyttet til god lønn og opplevd mulighet til å påvirke

arbeidssituasjonen sin, i tillegg til mottatt veiledning og opplevelse av kontroll på arbeidsplassen. De sier videre:

Generelt ser det ut som situasjonsforhold i sterkere grad påvirker utbrenthet enn individuelle faktorer, det vil si at kilden til problemene ikke primært ligger hos enkeltpersonene, men at det er arbeidsmiljøet som er viktigst.” (Fra Richardsen, 2002 i Eide, 2009 s.200)

Den vanskelige balansen det er å skille mellom profesjonelt og privatliv, tar ofte innersvingen på både den ene og den andre typen yrkesutøvere i de nevnte yrkene. Jeg må si meg enig med min informant nummer to, som etterlyser mer diskusjon rundt hvor våre private grenser som ansatte går. Hva tolererer vi og hva vil vi ikke tolerere i møte både med barna og de andre ansatte. Hun mener at mangelen på en slik diskusjon kan være årsaken til at barna ofte overhører de voksne. At barna kanskje gjennomskuer usikkerheten til de voksne og blir provosert av deres mangel på tydelighet, som person i møte med en annen person. Hun etterlyser en **diskusjon** rundt teamet, og ikke en fasit. Jeg tror det er viktig å holde oppe ønsket om å ville gi noe som oppleves som godt nok, og ønsket om å ville motta noe som kan oppleves som tålelig. For meg handlet mange av svarene jeg fikk under intervjuene nettopp om dette; å ønske seg noe i møtet med den andre. Jeg hørte tanker om hva de ulike informantene ønsket å gi den andre, og hva de ønsket å få tilbake.

7. REFLEKSJON OG SELVREFLEKSJON

7.1 Selvrefleksjon:

Jeg har ofte vært oppgitt over lærere og teoretikere, som jeg føler har lukket seg for andre tenkemåter enn deres egen, spesielt etter at jeg begynte å studere det systemiske tankesettet. Selve deres argumentasjon for gleden og nytten av systemteori som noe annerledes og nytt, har falt i grus for meg i det øyeblikk vedkommende snakker nedsettende om andre teoretiske retninger. Så som psykoanalysen, skolemedisinens diagnoser, til og med andre systemiske retninger enn deres egen. Ellen Syrstad er inne på det samme i sin artikkel *Når ikke-eksperten blir eksperten*. (Syrstad, 2011)

Jeg blir derfor overlykkelig av forelesninger som den Arlene Vetere holdt for oss 23.09.10, om systemisk terapi og narrativer om tilknytning/tilknytningsnarrativer. Hvor hun poengterte viktigheten av **virkelig** å tenke utenfor ramma, og å bruke den fagkunnskapen som finnes og som er nyttig for å forstå og tenke bredere, uansett hvilken adresse denne fagkunnskapen måtte ha. Jeg tolker helt sikkert Arlene på en måte som gjør at hun passer inn i min ramme,

som gjør at jeg forstår budskapet hun forsøker å sende meg. Derfor slo det meg under denne forelesningen at jeg begynte å lure på om vi systemikere, egentlig tenker så veldig nytt og innovativt? Om vi tenker utenfor den berømte ramma? Eller om vi egentlig bare har hoppet ut fra hver våre rammer, og laget oss en ny? En ramme som kan framstå akkurat like solid som det mange av de andre gamle rammene gjør... Jeg har ofte tenkt tanken i alle mine år i barnevernet; Er vi egentlig så rause som vi vil ha oss til å være? **Er** det greit å tenke utenfor ramma, eller bare sier vi det? Jeg lurer av og til litt på om vi ikke bare har lagd oss ei ny ramme, for sånne som oss...

Jeg tror dog det kreves at tiden er moden, for at noen som helst kan klare å tenke utenfor ramma si. Annenordens forandring krever at man er klar for nettopp forandring (Watzlawick, Weakland og Fisch, 1974) Jeg tror ikke systemteorifeltet har vært klar for å tenke utenfor ramma si før nå, og kanskje ikke helt enda heller, hvis man ser litt større på det. I tilfeller hvor man må kjempe mye for de tingene man tror på, blir man gjerne litt eiekjær overfor ideene sine. Jeg har i alle fall kjent på den følelsen på arbeidsplasser hvor jeg har vært den eneste systemisk tenkende. Jeg har skiftet mellom å ville frelse verden og vie meg selv til systemisk misjonering, for så å bli sint, skuffet, lei meg og seriøst usikker på min egen fagkompetanse. Jeg tenker nå, ved kjøkkenbordet hjemme, at dette er en helt naturlig reaksjon på en vanskelig situasjon, men likevel vanskelig å se i perspektiv når man står midt oppe i det.

Jeg tror at vi må stå stødig, tro på oss selv, våre kunnskaper og egenskaper - på ordentlig - for å kunne tåle å tenke alternativt. Slik som de ansatte på omsorgssentrene må føle seg trygge på sitt eget ståsted, for å kunne hjelpe barna å føle seg tryggere hos dem. Jeg tror at vi må være trygge, helt inni sjelen og nederst i magen, på fundamentet vårt, for virkelig å kunne tåle angsten en annen ordens forandring innebærer. (Bjartveit og Kjærstad, 1996) Jeg har kjent på usikkerheten selv, gang på gang i ulike profesjonelle settinger. Jeg må vite at jeg ikke vil bli veid for lett eller for tung, hvis jeg våger å stikke beinet utenfor ramma. Det var kanskje nødvendig med rødstrømper og kvinnegruppa Ottar, i en overgangsfase, for å markere et standpunkt. **Nå** kan vi slitne mødre bruke ord som ”dobbeltarbeidende” (eller trippelarbeidende, for oss som videreutdanner oss) og klage på at mannen ikke støvsuger **ofte nok**, fordi andre har gått før oss og faktisk gitt oss muligheten (til å videreutdanne oss på lik linje med menn).

Bateson tok et oppgjør med blant annet psykoanalysens fokus på selvet og over- jeget eller id. (Ølgaard, 1991). For han ble det viktig å skille seg fra paradigmene, som fikk lov å herske innen skolemedisinens psykiatri. Dette var etter min mening en viktig og helt nødvendig fase, men for ikke å bli sittende fast i et spesifikt stadium i livssyklusen (Minuchin, 1999), må man se framover. For å sitere min store helt, Tom Petty:

"You can look back, but it's best not to stare." ("Big weekend" Fra Highway Companion, 2006)

Jeg reflekterte over dette mens jeg holdt på å intervju de ansatte, for det lot til at de satt litt fast i problemstillingene rundt senterets oppstartsfase, nå tre år etter. De hadde alle mye å si om problemene man sto overfor på den tiden, og jeg luktet stort engasjement når dette temaet kom opp. Det kunne selvsagt også ha med å gjøre at jeg var avdelingsleder i denne perioden, at alle de tre ansatte visste dette, og har kjent meg siden da. I tillegg til at jeg startet intervjuene med å spørre om hvilke forventninger de hadde da de begynte i denne jobben. Alle tre begynte i jobben omtent da senteret ble åpnet. Likevel slo det meg at det trolig ikke er så lett å bli kvitt de såkalte barnesykdommene, hvis man aldri lar sykdommen få forlate kroppen.

Utvikling kan likevel være skremmende. Jeg synes boka "Kaos og Kosmos" godt beskriver angsten og uroen man føler i møte med forandring. Man må kanskje miste fotfestet en stakkert stund, for å kunne finne et nytt. (Bjartveit og Kjærstad, 1996)

Jeg opptatt av å hylle den som bruker av en onsdagskveld, etter trening, til å kjøre en trist gutt hjem. Jeg er opptatt av å hylle den som gir ro til gutten på sengekanten, og synger den samme sangen kveld på kveld, slik at han kan sove langt langt hjemmefra. Jeg er opptatt av å hylle den som skaper forandring i systemet ved å gi av seg selv og sine interesser, for å finne fram interessen hos andre. Jeg er sist men ikke minst opptatt av å hylle den modige "sommerfuglen i vinterland" (Halvdan Sivertsen), som tar på seg å være talsmann for de andre gutta og tålmodig forklarer en uvitende forskerspire om hvordan det kjennes i hjertet å ikke føle seg anerkjent. Jeg vil også hylle den andre sommerfuglen, som lavmælt formidlet at han ikke hadde så stor tro på å snakke med folk som ikke visste hvordan det var å være flyktning. Jeg sitter igjen og tenker på det gamle uttrykket; "Du skal ikke tro, du skal vite! Tro, kan man gjøre i kirka!" - Måtte jeg aldri mer tro, at jeg **vet** noe som helst!

7.2 Videre forskning:

Mange nye spørsmål har reist seg, for min del. Det er flere av funnene og refleksjonene jeg har gjort meg i arbeidet med denne oppgaven, som kunne vært interessant å forske videre på. I forbindelse med tolkebruk med barn, ville det vært interessant å undersøke tolkers og ansattes tanker rundt hva som blir viktig i slike tolkesituasjoner. Det hadde også vært lærerikt å gjennomføre en undersøkelse blant EMA og ansatte ved omsorgssentrene, hvor en spurte om hva de tenker om det tolketilbudet som eksisterer i dag.

Jeg har nevnt tidligere i oppgaven at jeg så konturene av flere diskurser under intervjuene og analysen av disse. Å forske mer rundt diskurser på omsorgssentrene kunne helt klart vært en alterantiv tilnæringsmåte. Jeg har alltid vært opptatt av forventninger og fordommer og hva disse gjør med oss i møtet med den andre, hvilket også ville vært en interessant innfalsvinkel i denne sammenhengen.

Det aller første møtet mellom nye bekjenskaper fascinerer meg, jeg skrev om dette på trinn B i denne utdanningen, men det hadde vært gøy å snakket med barna mer inngående om hva det første møtet med omsorgssenterets ansatte gjorde for/med dem. Kanskje en slik undersøkelse best ville vært gjennomført hvis man intervjuet tidligere EMA- barn, etter at de har flyttet ut i sine respektive kommuner.

8. AVSLUTNING

Det viste seg viktig å snakke med både ansatte og barn. Jeg ville snakke med ungene, og har brukt **mye** tid på å rekruttere og gjennomføre de to intervjuene, men det var verdt det! Jeg sitter igjen med spørsmål jeg ikke hadde før jeg startet. Jeg antok at det fantes ”uregistrert” systemisk klinisk arbeid ute på avdelingene, men jeg trodde at ungene skulle si at de likte å bli møtt på denne måten. Det som overrasket meg, var at de aller fleste vektla de samme tingene, som det å se og det å følge den andres vei i samtalen, både barn og ansatte mente at dette var viktig. Det var også overraskelse i at de to barna jeg snakket med, sa at de ønsket seg dette, men at de ikke kunne huske å ha opplevd å føle seg sett og hørt på omsorgssenteret annet enn fra andre beboere! Dette fikk meg til å undres hvorvidt barna i denne fasen av livet er i stand til å oppfatte signalene de voksne sender. Hvorvidt de ansatte virkelig gjør som de sier at de gjør. Eller om jeg ble utsatt for ”fylkesmannsyndromet” fra ungenes side, hvilket er min diagnose på en tilstand hvor ungdom i barnevernsinstitusjoner tror at de er pålagt å klage når delegater fra Fylkesmannen kommer på tilsyn.

Vi blir gjerne provosert hvis noen pirker borti noe ved oss, som vi egentlig ikke er helt sikre på selv. Hvis vi lærer oss selv å kjenne og vet hvorfor vi sier og gjør som vi gjør, så står vi stødigere i møte med ”det andre”. Det blir ikke så skummelt, fordi vi vet at det er greit at andre mener annerledes, det betyr ikke at de andre kommer til å vippe meg av pinnen, at jeg må skifte mening, eller at det i det hele tatt er **det** de andre ønsker. Jeg tenker at det jeg nå skriver om henger tett sammen med det Per Jensen skrev om i sin doktorgradsavhandling. Han skriver om at det som terapeuten har erfart i eget liv, blir med terapeuten inn i terapirommet og i møtet med klienten (eller hva vi måtte foretrekke å kalle vedkommende). Han spør seg hva disse erfaringene gjør med terapeuten når han/hun utøver sitt yrke. (Jensen, 2008)

Dette er i følge Per Jensen et nytt og kanskje noe uortodoks spørsmål i psykoterapien, men jeg er vel vant med denne type refleksjon fra min yrkespraksis i barnevernet, i alle fall i det kommunale barnevernet. Vi har alle levde liv og vi har alle erfaringer, som noen ganger ligner på det klientene strever med, og andre ganger **ikke** gjør det. Poenget mitt er, på linje med Jensens poeng, at det viktigste er å være seg de ulike erfaringene bevisst. Jeg anser det likeledes som viktig å være seg sin kulturarv bevisst. (Eide, 2009) Tenke over hvorfor vi gjør som vi gjør, hvorfor vi sier som vi sier. Hvor kommer det fra? Når begynte vi å spise godteri på lørdager, og hvorfor det? Hvorfor går vi på søndagstur og hvorfor feirer vi egentlig jul? Det blir litt som å skrive en masteroppgave, hvor man er forventet å ”keep your bias clear at all times”, som Arlene Vetere sier. Det henger for meg, sammen med Per Jensens fokus på hva historien vår gjør med vårt møte med den andre, også i terapirommet. Jeg har skjønt at doktorgraden en hans var banebrytende, sett med psykoterapiens øyne, hvilket jeg på lik linje med Per finner ganske skjellsettende. Jeg mener vi må framstå som de hele menneskene vi er. Det betyr ikke at vi skal benytte oss av brukerne/klientene som terapeuter for oss selv, tvert i mot! Hvis vi hele tiden jobber med å bli klare og tydelige mennesker for oss selv, og vite hvor vi kommer fra og hva vi mener vi bør bevege oss mot, det er **da** jeg mener at vi kanskje kan slutte å bruke klientene som terapeuter. Dette er helt klart både krevende, hodepinefremkallende og en livsvarig prosess. Hvis vi er trygge på vår egen plattform og bygger **opp** denne, kan vi kanskje bygge **ned** selvhøytideligheten. Når ikke selvhøytideligheten står i veien som et skjold som skjuler for all utsikt og innsikt, er det lettere å se folk i øynene.

Forskningsspørsmålet mitt lød som følger:

- Hva legger de ansatte vekt på, i sitt arbeid med enslige mindreårige asylsøkere når det gjelder forståelse og kommunikasjon?
- Hvilke erfaringer kan enslige mindreårige asylsøkere fortelle om, i sine møter med ansatte, ved et utvalgt omsorgssenter?

Jeg er ikke så glad i å definere hva andre har sagt eller ikke. Når alt kommer til alt, er det bare en selv som vet hva en egentlig har sagt, eller kanskje hva en egentlig ville si. Mitt utgangspunkt var likevel en nysgjerrighet på om jeg ville finne utsagn som vitnet om opplevd gode samhandlingssituasjoner mellom barn og voksne på omsorgssenteret. Jeg var også nysgjerrig på om det ville la seg gjøre å knytte noen av informantenes tanker, opp mot systemteoretisk tankegods. Jeg vil si at jeg så en rød tråd gjennom hele prosessen, både når jeg intervjuet, transkriberte og senere analyserte materialet. Denne røde tråden vil jeg kalle ”jakten på anerkjennelse”. Jeg er ikke overrasket over å finne denne røde tråden, men det er interessant å notere seg at alle informantene på ulikt vis kom inn på skuffelsen de kjente på når de ikke følte seg sett og hørt. Og ikke minst; det genuine ønsket de presenterte, om å ville gi dette til andre, som de selv følte de ikke fikk! Jeg har vært heldig nok til å kunne knytte empirien tett opp til både eldre og nyere forskning og teori, både systemisk og flyktningfaglig. Jeg har også gjennom mine studier, sett at flyktningfag og systemisk fag har flere møtepunkter enn hva jeg tidligere trodde var tilfellet. Prosjektet har i det store og hele vært en lærerik prosess både personlig og profesjonelt.

E - EPILOG

Det lova land

*Det er ein stad for meg som er ferdig reidd og klar
Den er det som eg kan tenkje, den er det er går og trør i her kvar dag
Men sjå på fjorden, no kjem båtane inn
No er sommaren komen, sender draumar ut i vind.*

*Og det er langt det, til vinden sitt land
Men det er lenger enn langt til den glimande havn
som blei lova i songen eg song i ditt navn
Å, tak meg heim, du lova land, til Det lova land*

*Det er ein stad for meg, ein som ikkje let seg sjå
Men som berre let seg sanse, som eit bod ifrå ein stad du'kje veit om
Men sjå på himmelen, no kjem svolune hit
Kor tru svolene har vore, og kvifor for dei dit?*

*For det er langt det, til svolunes land
Men det er lenger enn langt til den glimande havn
som blei lova i songen eg song i ditt navn
Å, tak meg heim, du lova land, til Det lova land*

*Det er ein stad for alt, som meg aldri er fortalt
Men den helsar meg i vinden, og i svolune som aldri fell til ro
For bortom fjorden, bortom alt ein kan sjå
fins ei heilag havn og finne, som ein dag eg skal nå.*

Odd Nordstoga, *November* (2010)

”Jeg lurer på hvordan natta høres ut, hvordan natta lukter i Afghanistan eller på Sri- Lanka. Hvilke lyder mødre, fedre, tanter, onkler og andre voksne i familien lager på kveldene, mens natta er i ferd med å innhente verden. Jeg lurer på hvilke lukter og lyder hver og en av EMA-barna savner, og hvilke lukter og lyder de er glade for å slippe å forholde seg til. Jeg lurer på hvilke drømmer de har for framtida, og hvor framtida fører dem.

- **Livet handler ikke om å vente ut stormene, det handler om å lære seg å danse i regnet! (ukjent)**

F - REFERANSER/LITTERATURLISTE:

Andersen, Tom (1996) *Reflekterende prosesser.- Samtaler og samtaler om samtalerne.* Dansk psykologisk Forlag

Andersen, Tom (2001) ”*Et samarbeid, av noen kalt psykoterapi.*” Kap. 13 i *Det kliniske intervjuet.* Av Rønnestad, M.H. og von der Lippe, A. (2002) Gyldendal Akademisk

Andersen, Tom / Lindbæk, Bente (2010) *Anne og Johanne.* Fokus på familien nr. 2 – 2010

Anderson, H, M-C. Jahr, S. Reichelt, P. Jensen (red.) (2008). *Inspirasjon: Tom Andersen og reflekterende prosesser.* Oslo: Gyldendal Akademisk

Anderson, H. og Goolishian, H.A. (1992) *Från påverkan till medverkan. Terapi med språkssystemisk synsett.* Bokforlaget MARELD, Stockholm

Anderson, Harlene (1997) *Conversation, language and possibilities- A postmodern approach to therapy.* BasicBooks, New York

Anderson, Harlene og Jensen, Per (red.) (2008) *Inspirasjon – Tom Andersen og reflekterende prosesser.* Gyldendal akademisk

Bagge, Randi Frieda (2007) *Refleksjoner omkring en ”ikke vitende posisjon”.* Fokus på Familien nr. 2, 2007

Bergset, Kari (2009) *Systemisk familieterapi som kulturkompetanse* Mastergradsoppgave MGFAM – 2005, Diakonhjemmet Høgskole

Bjartveit, Steinar og Kjærstad, Trond (1996) *Kaos og Kosmos.* Kalle forlag

Bø, Inge (1995) *Barnet og de andre – nettverk som pedagogisk og sosial ressurs.* Tano

Bunkholdt, Vigdis og Larsen, Erik (1997) *Metodisk barnevernsarbeid – fokus på forståelse, sammenheng og tiltak.* Tano

Dallos, R og Vetere, A. (2005). *Researching Psychotherapy and Counselling.* McGraw Hill/Open University Press

Eide, K. (red.) **Qureshi, N.A. Rugkåsa, M. Vike, H.** (2009) *Over profesjonelle barrierer. Et minoritetsperspektiv i psykososialt arbeid med barn og unge.* Gyldendal Akademisk

Forvaltningsloven, 1967

Hårtveit, H. og Jensen, P. (2004) *Familien pluss en.* Universitetsforlaget

Hoffmann, Lynn (1987) *La oss legge makt og kontroll bak oss: Mot en annen ordens systemisk familieterapi.* Fokus på familien, nr. 3, 1987

Holmgren, Anette (2010) *Alle kan tale om traumer – Hvorom der ej kan tales, bør der ikke ties*. Fokus på familien nr. 4 – 2010

Jensen, Per (2008) *The narratives which connect – A qualitative research approach to the narratives which connect therapists' personal and private lives to their family therapy practices*. Doctorate of systemic psychotherapy.

Jerlang, Espen (red.) (1995) *Utviklingspsykologiske teorier*. ad Notam Gyldendal

Johannessen, Eva (2007) *Mye er forskjellig- men bare utenpå? Om barn, barneoppdragelse og utdanning i en mangfoldig verden*. SEBU FORLAG

Kierkegaard, Søren

Killen, Kari (1991, andre utgave 1994) *Sveket – Omsorgssvikt er alles ansvar*. Kommuneforlaget AS

Kvaran, Inge (1996) *Miljøterapi – Institusjonsarbeid med barn og ungdom*. Høyskoleforlaget AS

Langdridge, Darren (2006) *Psykologisk forskningsmetode – En innføring i kvantitative og kvalitative tilnærminger*. Tapir Akademisk Forlag, Trondheim.

Løge, Anne Kathrine (2010) *Narrativ praksis i Afrika*. Fokus på familien nr. 4 – 2010

Lov om barneverntjenester (1992) Kap.5A. 2008

Lundby, Geir. (1998). *Historier og terapi – om narrativer, konstruksjonisme og nyskriving av historier*. Tano Aschehoug.

Minuchin, Salvador (1996) *Konstruktivismens forførelse; at definere magten væk vil ikke få den til at forsvinde*. Fokus på familien nr.1, 1996

Minuchin, Salvador. (1999) *Familjer i terapi: strukturell familjeterapi i teori och praktik*. Stockholm: Wahlström og Widstrand

NGOU 2006:1 *Først og fremst barn*

Nordstoga, Odd (2010) *November*

Nygren, Per (1995) *Profesjonelt barnevern som barneomsorg – fra teori til verktøy*. ad Notam Gyldendal

Petty, Tom (2006) *Highway Companion*

Øfsti, Anne Kyong Sook (2008) *Some call it love – Exploring norwegian systemic couple therapists' discourses of love, intimacy and sexuality*. Doctorate of systemic psychotherapy

Øfsti, Anne Kyong Sook (2010) *Parterapi*. Universitetsforlaget, Oslo

Ølgaard, Bent (1991) *Kommunikasjon og økomentale systemer – ifølge Gregory Bateson*. Akademisk Forlag

Østerskov, Marianne (2010) *Hvordan hører vi Ahmeds fortællinger i det transkulturelle rom?* Fokus på familien nr. 2, 2010.

Ot.prp. nr. 28 2007/2008 ” vedr. oms.sentre”

Repstad, Pål. (1993). *Mellom nærhet og distanse*. Universitetsforlaget: Oslo.

Saltnes Lopez, Gro. (2007). *Minoritetsperspektiver på norsk familievern- klienters erfaringer fra møtet med familievernkontoret*. NOVA rapport 9/07.

Seikkula, Jaakko (2000) *Åpne samtaler*. Tano Aschehoug

Smith, Jonathan A. Jarman, Maria. Osborn, Mike. (1999) “*Doing interpretative phenomenological analysis*” I *A qualitative health psychology*. (redaktører M. Murray og K. Chamberlain) SAGE

Syrstad, Ellen (2011) *Når ikke- ekspertene blir ekspertene*. Fokus på familien nr.1, 2011

Thagaard, Tove (2006). *Systematikk og innlevelse -En innføring i kvalitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget

Vetere, Arlene (18.08.2009) *Phenomenological approaches*. Forelesning på Diakonhjemmet Høgskole

Vetere, Arlene (23.09.2010) *Systemic therapy an attachment narratives*. Forelesning på Diakonhjemmet Høgskole

Watzlawick, P. Weakland, J. Fisch, R. (1974) *Forandring – Prinsipper for hvordan problemer oppstår og hvordan de loses*. Gyldendal

White, Michael. (2009) *Kart over narrativ praksis*. Pax Forlag a/s, Oslo

G - VEDLEGG:

- Brevet til EOS om tillatelse / forespørsel om intervjuer
- Informasjonsskrivene til barn/ansatte/verger, med samtykkeskjema på.
- Intervjuguiden
- Brevet fra NSD
- Oversikt over alle emergent themes og superordinate themes.
- Noen sider fra to informanter, som viser mine notater i begge marger.

Daglig leder ved

14.01.2010

FORESPØRSEL OM TILLATELSE TIL INTERVJUER I FORHOLD TIL FORSKNINGSPROSJEKT.

Undertegnede er i ferd med å skrive en mastergradsoppgave i systemteoretisk familierapi, ved Diakonhjemmet Høgskole i Oslo. Oppgavens problemstilling fokuserer på kommunikasjon med Enslig Mindreårige Asylsøkere, ut fra en systemteoretisk vinkling.

I den forbindelse er det ønskelig for meg å gjennomføre intervjuer med enkelte ansatte og eventuelt noen barn.

Jeg har for tiden en søknad inne hos NSD, med det formål å få tillatelse til å snakke med 2-3 av barna som har fått opphold og har vært lenge ved omsorgssenteret, i tillegg til 2-3 ansatte. Jeg viser til vedlagte informasjonsskriv og samtykkeerklæringer. Hvis jeg ikke får tillatelse fra NSD til å snakke med barn, blir jeg nødt til å skrive oppgaven kun ut fra de voksnes perspektiv. Jeg tenker at det i så fall vil bli nødvendig å snakke med 4-5 voksne. Et alternativ i tilfelle jeg ikke får lov å snakke med ungene, er å forsøke å få tak i 2-3 ansatte med ikke- etnisk norsk bakgrunn.

Jeg håper å kunne gjennomføre intervjuene i løpet av våren 2010.
Mastergradsoppgaven skal ferdigstilles i juni 2011.

Jeg kontakter deg om en stund, for å høre hva du tenker rundt denne forespørselen.

Ved eventuelle spørsmål og kommentarer kan jeg kontaktes på følgende telefonnummer:
privat: 98 63 81 89
jobb: 46 61

E-post:

Privat: bente.kirkemo@start.no

Jobb: bente.slettvold.kirkemo@bufetat.no

Takk for oppmerksomheten!

Mvh;

Bente S. Kirkemo

Informasjonsark for informanter til forskningsprosjekt

Forskningsprosjekt:

Kan systemteoretisk tilnærming benyttes i møte med enslige mindreårige asylsøkere for å hjelpe dem å leve videre med familien de nå må leve foruten, på en for dem god måte?

Navn på forsker: Bente Slettvold Kirkemo

Student ved Mastergradsstudiet i familierapi og systemisk praksis ved Diakonhjemmet Høgskole, Oslo

Beredskapshjemkonsulent ved Tjernlia akuttsenter/ fagkonsulent ved Eidsvoll Omsorgssenter for Barn

Tlf: 98 63 81 89 Epost: bente.kirkemo@start.no

Formålet med forskningen:

Jeg har vært med på opprettelsen av det første omsorgssenteret i sitt slag, og har i denne sammenheng gjort meg en del tanker i kraft av det å også være barnevernpedagog og familierapeut. Jeg antar at familien barna har i hjemlandet er like viktig for dem etter at de kommer til Norge, selv om de nå må bo i et annet land. Jeg er opptatt av hva familien betyr for barna, og på hvilke måter barna helst vil bli snakket med, mens de bor på omsorgssenteret.

Jeg vil gjerne finne ut mer om hva de voksne ved omsorgssentrene tenker er gode måter å snakke med barna på. Jeg vil også gjerne kunne sammenligne svarene til de voksne, med svar jeg får fra enkelte av barna, rundt nesten de samme spørsmålene.

Foreløpige forskningsspørsmål for prosjektet:

Jeg skriver om det å kunne snakke sammen best mulig. Jeg vil gjerne lære mer om hva både barn og voksne på EOS mener er gode måter å snakke sammen på. Jeg vil derfor veldig gjerne få spørre noen av dere barna/ungdommene som bor på omsorgssenteret nå, om dette. Hvordan dere helst ville bli møtt, hvis dere fikk bestemme.

Jeg skal til slutt skrive en stor oppgave om det jeg finner ut, når jeg snakker med dere og de voksne. Jeg skal forske på dette med å snakke sammen, slik at jeg og andre voksne som jobber med unger, kan lære mer. Kanskje er det ting de voksne bør fortsette med, og andre ting som de bør lære litt nytt om.

Spørsmål om å være informant:

Jeg vil med dette spørre deg, om du kan tenke deg å være informant i dette forskningsprosjektet. Å være informant betyr at jeg kommer til å snakke med deg/stille deg noen spørsmål, for å lære av deg. Det kan hende at noen kaller det for et "intervju", men dette har ingenting med UDI å gjøre, det har heller ingenting med barnevernet å gjøre. Jeg jobber **ikke** med hvor du skal bo videre etter EOS. For tiden jobber jeg faktisk ikke på EOS i det hele tatt. Jeg går på skole og skal skrive en litt stor oppgave.

Jeg vil gjerne snakke med deg, og få samtykke av deg til å ta samtalen vår opp på video. Dette for å være sikker på å få med meg så mye som mulig av det som skjer i samtalen. Opptakene og det jeg skriver ut fra disse blir behandlet konfidensielt. Deretter anonymiseres det jeg skriver, slik at det blir umulig å kjenne igjen hvem jeg har snakket med. Du eller vergen din, kan gjerne få lese igjennom det jeg har skrevet ut fra samtalen vår, før jeg bruker det i oppgaven min. Hvis jeg bruker deler av samtalen med deg i selve masteroppgaven, vil jeg også gjerne høre ditt synspunkt på måten jeg bruker det. Det er meningen at en ikke skal kunne kjenne deg igjen deg ut fra det som blir skrevet. En forutsetning for dette, er selvfølgelig at du ikke forteller rundt omkring at du er med i dette prosjektet. (At noe behandles konfidensielt og anonymiseres, betyr at jeg passer på at ingen andre enn læreren min får se det jeg skriver. Og at når jeg skriver oppgaven, skal det ikke være mulig å kjenne igjen deg eller noen andre jeg snakker med. Alle navn endres.)

Hva vil dette kreve av deg? Jeg vil i utgangspunktet intervjue deg i 45 min – 1,5 time, ut fra noen spørsmål jeg har laget. Det jeg sender deg etterpå, får du/vergen din anledning til å lese og kommentere, men du/dere velger selv om dere vil bruke tid på det.

Av de grunner som er nevnt over, vil jeg at du skriver under på en samtykkeerklæring hvis dette er i orden for deg.

Med vennlig hilsen;

Bente S. Kirkemo

Forskningsprosjekt:

Kan systemteoretisk tilnærming benyttes i møte med enslige mindreårige asylsøkere for å hjelpe dem å leve videre med familien de nå må leve foruten, på en for dem god måte?

Navn på forsker: Bente Slettvold Kirkemo

Student ved Mastergradsstudiet i familierapi og systemisk praksis ved Diakonhjemmet Høgskole, Oslo

Beredskapshjemkonsulent ved Tjernlia akuttsenter/ fagkonsulent ved Eidsvoll Omsorgssenter for Barn

Tlf: 98 63 81 89 Epost: bente.kirkemo@start.no

SAMTYKKEERKLÆRING

Fra deltaker i forskningsprosjektet:

1. Jeg har lest informasjonsarket og hatt mulighet til å stille spørsmål.
2. Deltakelsen min er konfidensiell og frivillig, jeg er fri til å trekke meg når som helst uten å oppgi noen grunn.
3. Jeg vet at intervjuet blir tatt opp på video, og at opptaket blir slettet når forskningen avsluttes.
4. Jeg vet at i publikasjoner som kommer ut av denne forskningen, vil det ikke være mulig å identifisere meg på noen måte.
5. Jeg sier med dette ja til å delta i forskningsprosjektet som nevnt over/ Jeg sier med dette ja til at barnet jeg er hjelpeverge for, kan delta i forskningsprosjektet som nevnt over, hvis barnet selv ønsker det.

Navn på informant	dato	informantens signatur

Navn på hjelpeverge	dato	vergens signatur

Navn på forsker	dato	forskers signatur

Denne samtykkeerklæringen finnes i to eksempler, ett til forskeren og ett til informanten.

Informasjonsark for informanter til forskningsprosjekt

Forskningsprosjekt:

Kan systemteoretisk tilnærming benyttes i møte med enslige mindreårige asylsøkere for å hjelpe dem å leve videre med familien de nå må leve foruten, på en for dem god måte?

Navn på forsker: Bente Slettvold Kirkemo

Student ved Mastergradsstudiet i familieterapi og systemisk praksis ved Diakonhjemmet Høgskole, Oslo

Beredskapshjemkonsulent ved Tjernlia akuttsenter/ fagkonsulent ved Eidsvoll Omsorgssenter for Barn

Tlf: 98 63 81 89 Epost: bente.kirkemo@start.no

Formålet med forskningen:

bakgrunn ”Soria Moria 1 erklæringen” befestet at omsorgen for enslige mindreårige asylsøkere (EMA) under 15 år skulle innfelles i barnevernets oppgaver. Denne oppgaven hadde tidligere ligget til UDI. De politiske og faglige føringene som lå i denne beslutningen har frembrakt et nytt fagområde som er både barnevern- og flyktningefaglig.

Jeg har vært med på opprettelsen av det første omsorgssenteret i sitt slag, og har i denne sammenheng gjort meg en del tanker i kraft av det å også være familieterapeut, med systemisk videreutdanning. Opprinnelsesfamiliens betydning for barna på omsorgssentrene er mitt hovedfokus, med tanke på asylsøkerperioden og livet videre.

Jeg vil gjerne finne ut mer om hva ansatte ved omsorgssentrene tenker er virkningsfulle kommunikasjonsformer med EMA. Jeg vil også gjerne kunne sammenligne svarene deres med svar fra jeg får fra enkelte EMA rundt de samme spørsmålene.

Foreløpige forskningsspørsmål for prosjektet:

Jeg lurer på hvordan de voksne/ansatte ved omsorgssentrene best kan hjelpe de enslige mindreårige asylsøkerne å klare å forholde seg positivt til familien de nå må leve foruten. Spesielt de barna som er sendt ut i verden ganske alene, mer eller mindre mot sin egen vilje og uten samtykke.

Hvordan kan barna få hjelp til å fortelle en historie om sin familie og sitt eget liv, som de kan leve godt med videre?

Har de voksne hatt dette eller beslektede tema oppe til felles faglig fokus, eller i veiledning?

Når er det at de voksne føler de har vært til hjelp for ett eller flere barn i så henseende? Hva har de i så fall gjort og/eller sagt?

Likeså; Hvordan syns barna at de er blitt møtt i kommunikasjonen?

Hvordan ville de helst blitt møtt, hvis de fikk bestemme selv?

Kan noen av svarene jeg får linkes til systemteorien? I så fall på hvilken måte? Hvilke antydninger og hypoteser kan trekkes ut fra det datamaterialet jeg samler inn?

Spørsmål om å være informant:

Jeg vil med dette spørre deg, om du kan tenke deg å være informant i dette forskningsprosjektet.

Jeg vil gjerne intervju deg, og få samtykke av deg til å ta intervjuet opp på video. Dette for å være sikker på å få med meg så mye som mulig av det som skjer i intervjuet. Opptak og transkribering av disse blir behandlet konfidensielt. Deretter anonymiseres transkriberte intervju, slik at det blir umulig å kjenne igjen hvem intervjuobjektet er. Jeg vil gjerne sende deg det transkriberte intervjuet til gjennomsyn, før jeg eventuelt benytter meg av det i oppgaveskrivingen. Hvis jeg bruker deler av intervjuet med deg i selve masteroppgaven, vil jeg også gjerne høre ditt synspunkt på måten jeg bruker det. Det er meningen at en ikke skal kunne identifisere deg ut fra det som blir skrevet. En forutsetning for denne anonymiteten er selvfølgelig at du ikke forteller rundt omkring at du er med i dette prosjektet.

Hva vil dette kreve av deg? Jeg vil i utgangspunktet intervju deg i 45 min – 1,5 time, ut fra en intervju mal jeg har laget. Det jeg sender deg etterpå, får du anledning til å lese og kommentere, men du velger selv om du vil bruke tid på det.

Av de grunner som er nevnt over, vil jeg at du skriver under på en samtykkeerklæring hvis dette er i orden for deg.

Med vennlig hilsen;

Bente S. Kirkemo

Forskningsprosjekt:

Kan systemteoretisk tilnærming benyttes i møte med enslige mindreårige asylsøkere for å hjelpe dem å leve videre med familien de nå må leve foruten, på en for dem god måte?

Navn på forsker: Bente Slettvold Kirkemo

Student ved Mastergradsstudiet i familierapi og systemisk praksis ved Diakonhjemmet Høgskole, Oslo

Beredskapshjemkonsulent ved Tjernlia akuttcenter/ fagkonsulent ved Eidsvoll Omsorgssenter for Barn

Tlf: 98 63 81 89 Epost: bente.kirkemo@start.no

SAMTYKKEERKLÆRING

Fra deltaker i forskningsprosjektet:

6. Jeg har lest informasjonsarket og hatt mulighet til å stille spørsmål.
7. Deltakelsen min er konfidensiell og frivillig, jeg er fri til å trekke meg når som helst uten å oppgi noen grunn.
8. Jeg vet at intervjuet blir tatt opp på video, og at opptaket blir slettet når forskningen avsluttes.
9. Jeg vet at i publikasjoner som kommer ut av denne forskningen, vil det ikke være mulig å identifisere meg på noen måte.
10. Jeg sier med dette ja til å delta i forskningsprosjektet som nevnt over/ Jeg sier med dette ja til at barnet jeg er hjelpeverge for, kan delta i forskningsprosjektet som nevnt over, hvis barnet selv ønsker det.

Navn på informant	dato	informantens signatur
Navn på hjelpeverge	dato	vergens signatur
Navn på forsker	dato	forskers signatur

Denne samtykkeerklæringen finnes i to eksempler, ett til forskeren og ett til informanten.

INTERVJUGUIDE

Forsker: Bente S. Kirkemo

”Systemteoretisk tankesett i møte med enslige mindreårige asylsøkere”
Mastergradsoppgave systemisk familierterapi
Diakonhjemmet Høgskole, Oslo

Ansatte ved omsorgssenteret:

1. Hva tenkte du om kommunikasjon med ”ungene” da du begynte her? (Hva du tenkte ville være viktig, riktig eller noe i den gata)
2. Hva tenker du om dette nå?
3. Hvis noe har endret seg, har du noen tanker om hvorfor?
4. Har du en fortelling om et møte eller to, mellom deg og en av ungene, som opplevdes som godt?
5. Hvorfor tror du dette opplevdes som godt?
6. Hva skjedde?
7. Har du en fortelling om det motsatte? Har du tenkt noe på hva som skjedde i den sammenhengen?
8. Har du noen teoretiske og/eller ideologiske holdepunkt du finner nyttige i arbeidet med EMA?
9. Har du erfaringer med samtaler med unger (EMA) om familien **hjemme**, og dens betydning nå?
10. Har du erfaringer med samtaler med unger rundt religion?
11.Kommer man i det hele tatt inn på emner som nevnt i spm. 9 og 10? I så fall, hvordan?

Enslige mindreårige asylsøkere:

1. Hva var den første tanken du tenkte da du kom hit til EOS?
2. Hva tenker du om denne første tanken i dag? Hvordan har det blitt å være her?
3. Har du en fortelling om en gang du følte deg helt misforstått av de voksne her på EOS? (At du ikke følte de hørte skikkelig hva du egentlig sa)
4. Hva tror du gjorde at denne situasjonen ble vond? Hva skjedde mens dere snakket?
5. Har du en fortelling om en gang du følte at de voksne hørte deg på ordentlig? En gang det følte godt.
6. Hva skjedde den gangen? Hvorfor tror du det ble en god samtale?
7. Hva syns du er den største forskjellen på hvordan voksne her på EOS snakker med deg, sammenlignet med hvordan de voksne hjemme snakket med deg?
8. Tror du at du har måttet endre din måte å snakke med voksne på etter at du kom til Norge? I så fall vet du på hvilke måter?
9. Familien **hjemme** – Har den mye å si for valgene dine her på EOS? ... Eller for hvordan du har det her på EOS?
10. Hvis du skulle gi de voksne her på omsorgssenteret to tips/råd om det å snakke med dere, hva skulle det være? (Det kan være noe du vil de skal fortsette med, begynne med, slutte med.....)

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Harald Hårfagres gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Vår dato: 19.01.2010

Vår ref: 23411 / 2 / IBH

Deres dato:

Deres ref:

TILRÅDING AV BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 07.01.2010. Meldingen gjelder prosjektet:

23411

Hvilke erfaringer er gjort i forhold til kommunikasjon mellom ansatte og barn/ enslige mindreakrige asylsøkere (EMA) under 15 år, etter at Bufetat tok over ansvaret for disse barna? På hvilken måte ser EMA helst at de blir møtt, i kommunikasjonen med ansatte ved omsorgssentrene?

Behandlingsansvarlig
Daglig ansvarlig
Student

Diakonhjemmet Høgskole AS, ved institusjonens øverste leder
Randi Frieda Bagge
Bente Slettvold Kirkemo

Personvernombudet har vurdert prosjektet, og finner at behandlingen av personopplysninger vil være regulert av § 7-27 i personopplysningsforskriften. Personvernombudet tilrår at prosjektet gjennomføres.

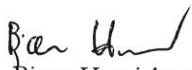
Personvernombudets tilråding forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, vedlagte prosjektvurdering - kommentarer samt personopplysningsloven/-helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

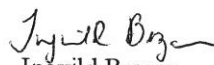
Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, http://www.nsd.uib.no/personvern/forsk_stud/skjema.html. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://www.nsd.uib.no/personvern/prosjektoversikt.jsp>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 20.06.2011, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Bjørn Henrichsen

Ingvild Bergan

Kontaktperson: Ingvild Bergan tlf: 55 58 32 32

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi: Bente Slettvold Kirkemo, Finstadveien 126, 2072 DAL

Personvernombudet for forskning

Prosjektvurdering - Kommentar

23411

Utvalget består av 2-3 beboere og 3 ansatte ved Eidsvoll Omsorgssenter for barn. Førstegangskontakt med de ansatte opprettes av student Bente Slettvoold Kirkemo, førstegangskontakt med beboerne går gjennom ansatte ved deres avdeling på omsorgssenteret.

Datamaterialet samles inn ved personlig intervju. Det gjøres videoopptak av intervjuene.

Prosjektet vil kunne innebære behandling av sensitive personopplysninger om etnisk bakgrunn, jf. personopplysningsloven § 2 nr. 8 bokstav a.

Det forutsettes at intervju med de ansatte gjennomføres uten at taushetsplikten er til hinder. Det vil ikke bli behandlet personopplysninger om tredjepersoner, som f.eks. barn ved senteret.

Det gis skriftlig og muntlig informasjon til utvalget, og innhentes skriftlig samtykke. Beboerne har oppnevnte verger, det innhentes skriftlig samtykke også fra disse. Personvernombudet finner informasjonsskrivene tilfredsstillende utformet, forutsatt at det presiseres et tidspunkt for når videoopptak slettes og personopplysninger i øvrig datamateriale anonymiseres eller slettes.

Innen prosjektslutt 20. juni 2011 anonymiseres datamaterialet. Ombudet minner om at med anonyme opplysninger forstås opplysninger som ikke på noe vis kan identifisere enkeltpersoner i et datamateriale, verken direkte, indirekte gjennom bakgrunnsvariabler eller gjennom navneliste/koblingsnøkkel eller kode. Videoopptak slettes.

Super- ordinate Themes og Emergent Themes, informant nr. 1: (rosa)

USIKKERHET – hos voksne, hva er lov å snakke om/ gjøre?

46. Vi har vært veldig usikre på hvor man skal begynne å grave, når vi snakker med ungene.
47. Jeg savner vel en mer metodisk systematisk jobbing rundt sorgprosesser for eksempel.
62. Man blir så var på hva man gjør med EMA- ungene, usikker på hva som "er lov" og ikke.

SINNE

28. Hvis du går oppi ansiktet på dem (ungene) og står med pekefingeren, da går det ikke bra!
(Da blir ungene sinte – Don't we all!?)

VERKTØY som er nyttig for GOD kommunikasjon = systemisk!

15. Å si ting på en "ordentlig og fin måte", i stedet for å banke regelen igjennom og kaste besøkende på dør.
17. Det å føle på hva som er riktig i den gitte situasjon, og være litt ydmyk i forhold til den andres opplevelse av situasjonen.
18. Det er nyttig å være litt spørrende, og lure på hvordan det er ungene selv tenker, i stedet for å være belærende.
19. Det å være veldig spørrende, i stedet for å ha alle svar selv med en gang, det tror hun er viktig.
21. Å høre godt etter når barnet snakker, og ta utspillene deres, la dem få tid til å snakke om det som du skjønner er viktig for dem.
22. For å få gode svar må du la ungene komme fram med SITT behov.
27. Å innrømme egne feil, og si det at man kanskje sa eller gjorde noe dumt.
30. Man skal ikke la være å stille krav og sette grenser, men det er måten du gjør det på.
31. Man bør gi ungdommene litt tid.
32. Det å irettesette noen på en slik måte at de får lov til å beholde maska. De får ha æren i behold, selv om de må korrigeres.
33. Når du får det til med det gode, så er det ikke alltid man behøver å si så mye heller.
34. "Å ta noen på rett måte" = Å ta vedkommende på alvor.
35. "Å ta noen på alvor" = Å være tydelig, og å spørre; hva er det som skjer nå, og hvorfor gjør du sånn?
40. Med et nettverkskart mellom seg, blir nettverket og historien visualisert, og man får noe felles og mer konkret å snakke om.
50. Da ga hun gutten en åpning for å komme med hva HAN ville gjøre. I stedet for å holde på å presse han ved å si at; "Det syns jeg er lurt og dette syns jeg er lurt og DET syns jeg at vi skal gjøre.
51. En skal være våken for at det er forskjellige kulturer, ikke alle er like flinke til å si i fra.
52. Han virket så avstengt. Men hvis du gikk og banket på døra og satte den ene foten innfor døra og inviterte deg inn, så pratet han og åpnet seg.
53. Gutten ble bare gående der som en skygge, som ble borte. Sånne unger skal man være litt våken for.
54. "For da begynte jeg å skjønne tegninga!" – Det handler om å observere og å handle.
55. "Jeg lærte så mye av den turen til Bergen, med deg!"
57. De ungene som kanskje har fått litt hardhet over seg, og stenger inne. Du ser egentlig ikke hvordan de har det, hvis du ikke presser deg litt innenfor.
63. "Jeg behandler dem jo som de er unger! De ER unger!" - Eventuell forventningskollisjon!?
64. "Og så tuller man!" – Bruk av humor i kontakten med ungene/ EMA.

Å BLI BESTEMT OVER, UTEN FORKLARING

7. Det å gå fra å være en selvstendig ungdom, til å bli bestemt over fra morran til kveld.

16. Hvis det blir veldig pekefinger og regel og ut, så skjærer kommunikasjonen seg mange ganger.

NUMMER 24

24. Hva gjør en innstilling som: "Du ikke stole på noe av det de sier!" – med måten de voksne møter ungene på!?

- Kan dette blant annet føre til reaksjoner i tråd med temaet over? (Å bli bestemt over uten forklaring)

MANGEL PÅ FELLES SPRÅK

1. Det som ville bli litt annerledes fra andre barn hun har jobbet med, det var språket. At det ville bli vanskelig å få tak i hvordan de egentlig har det.

65. Man viser og forstår mye med kroppsspråk og konkret å vise vedkommende, selv om man ikke snakker samme språk.

RELASJON eller MILJØTERAPI...? Det å bruke tid med og på barna!

44. En kveld hun satt på sengekanten og kilte gutten litt, så begynte hun å nynne, dette roet han. Hun fortsatte å synge for han, når hun var på jobb.

14. Mange av de fine reglene måtte gjøres om, slik at de ble tilpasset barna.

9. En god relasjon er når barnet er trygt på den voksne og har tillit til vedkommende, så mye trygghet og tillit at de kan vise alle slags følelser i samspill med den voksne. Å bety noe positivt for hverandre.

8. Det som er felles, og ikke noe nytt, det er viktigheten av fokus på det relasjonelle i jobben!

3. Ut i fra alle småting i hverdagen; lese barna litt.

2. Det å bruke mye tid (sammen), å være sammen med ungene, og være tilstede. Få noen felles opplevelser.

20. Å se an dagsformen til barnet/ samtalepartneren, og føle på hvor langt og dypt det er greit å gå.

23. Det å bruke de naturlige settingene i dagliglivet, til samtaler med ungene fremmer ærlige svar.

25. På mitt team liker vi å være mye sammen med ungene, være tilstede, være i forkant. Om du ikke er oppå dem hele tida, så har du et øre....

48. Du må nesten bare gripe alle sårne situasjoner i hverdagen, der ungene åpner opp og snakker, så kan det jo komme mye.

49. Det å oppleve noen ganger, at ungene snakker bedre med en miljøterapeut enn med en psykolog.

58. De ansatte ved omsorgssentrene anser seg ikke som erstattere av mor eller far. Men det de **blir**, er andre voksne som må prøve å dekke noen av de samme behovene.

59. De ansatte må føle seg litt fram, i møte med ungene/ ungdommen.

60. Hvert enkelt barn er forskjellig!

67. Man må gripe alle de situasjoner som oppstår i dagliglivet til å lære, og å få til positiv endring. At man er våken for ting som skjer, og alt det som ungene åpner opp for.

68. At de gode samtalene ofte forekommer i bilen, heller enn på et kontor.

36. Hun tenker at bak den frastøtende atferden, så er det sikkert mye bra!

**Super- ordinate Themes og Emergent Themes, informant nr. 2:
(grønn)**

FOTOPROSJEKTET

20. Et fotoprojekt for å få fram ungdommen med potensiale, framfor flyktninger med traumer.
22. ”De andre voksne” sin mistro til fotoprojektet, viser deres mangel på tillit til ungene.
24. Byråkratiet stoppet prosjektet og slukket gløden hos initiativtakeren. Kan det skyldes usikkerhet i byråkratiet?
25. Hun ville gjøre ting skikkelig rundt fotoprojektet, og gå tjenestevei. Men lærte at prosesser stopper opp og ungene fikk ikke fortjent anerkjennelse.
26. De ansatte meldte i etterkant at prosjektet hadde positiv effekt på de unge som deltok.
27. Fotoprojektet kunne være en nyttig innfallsvinkel i starten av samtaler med ungdommene.
35. Bildene som ble tatt i fotoprojektet, var en innfallsvinkel til ungenes interesser. Hva er det ungene egentlig tenker på?
66. Hun ville formidle noe om seg selv og sine interesser ved å lage fotoprojektet.
67. Man kan komme inn på essensielle og eksistensielle spørsmål via foto, kunst, aktivitet – framfor å sitte ved et bord og bli spurt.

THE SEARCH FOR TRUTH

40. Å ikke ville ”lete etter sannheten”, men samtidig å ville hjelpe ungene å finne sin egen sannhet.

FAGLIGE OG IDEOLOGISKE UENIGHETER

13. Man behøver ikke så mye for å være lykkelig. Får man mindre, blir man takknemmelig for det man har. (diskurs)
15. Tilbudet skaper etterspørselen. Mange voksne gir flere krav begge veier.
53. Å se på konflikter som et ”springbrett” til ny kunnskap om den andre, og mulighet til forbedret kommunikasjon. (Linje 821 og utover)

STRUKTURFOKUS/ ORGANISASJONSFOKUS og konsekvenser av dette

3. Man snakker om hva som ”kan være godt for ungene”, men man snakker aldri om ungene!
8. De voksne blir så opptatt av strukturen at de glemmer å se ungene de har foran seg.
46. Første overlevelsesstrategi: Fokus på ungene og ikke på strukturdebatten/ Bufetat.

BALANSEN – mellom utlending/ norsk, traumer/ ungdomstid, voksen/ barn

6. Det blir tatt veldig tak i de norske verdiene, hvordan vi skal være i Norge. Og mye mindre tak i de andre viktige, og mer såre punktene.
11. Det kan være vanskelig å gå fra å være voksen hjemme, til å bli behandlet som ungdom i Norge, med norske forventninger til atferden.
14. Viktigheten av og gleden av å kunne få ordne seg litt sjøl. Avmakt, trusler og utageringer som resultat at det motsatte.
17. Viktig å få lov å være ungdom, uansett kultur.
18. Det kan være vanskelig for de ansatte å balansere mellom kulturhensyn og normalforventning.
19. Det er fort gjort å blande ”traumatisert” sammen med ”vrang og vrien tenåring”. (NB! Det guttene sa; ”vi er ungdommer vettu!”)

Hvordan forholde seg til skiftende politiske og byråkratiske vinder, på en god måte?

30. Det foreligger skiftende reglement å forholde seg til, i forbindelse med bytte i ledelsen og varierende beskjeder eller mangel på sådanne, fra oven. (Veldig likt ungenes utsagn!)

57. Hun tror **ikke** det lar seg gjøre å overse stadige kursendinger fra oven, fordi visse voksne alltid vil vakle.

59. De ansatte føler seg lite sett og hørt oppover. Beslutninger tas over hodene på dem, ut fra "nye" aspekter som regionskontor eller direktoratet "plutselig fant". Til tross for at de ansatte kan ha sagt det i ett år eller to. Man blir ikke spurt!

72. Signaliserer man autoritet og trygghet ved å peke til retningslinjene ved en hver avgjørelse?

73. Det er mange meninger om hva som er riktig handlemåte. Dette fører til ulik praksis overfor barna.

TILLIT

55. Å ville gi ungene tillit, med forpliktelser vs. Ikke tillit, bare formaninger. = Rot for ungene i møte med de ulike voksne.

79. Gi ungene tillit og mål i livet, og kreve noe tilbake!

VERKTØY FOR GOD KOMMUNIKASJON

28. Å la ungene få lov å starte samtalen ut fra sitt eget tema, og hva som interesserer dem, kan være lurt. (Balansegang for meg i intervjuopposisjon!)

31. Et viktig grunnlag for god kommunikasjon er å gjøre noe sammen. Uansett hvem det er!

32. Det er menneskelig å ønske å være på flat mark. At den ene ikke er over den andre og setter standarden for samspillet.

34. Hun vil ikke sette temaet for samtalen på vegne av noen andre.

42. Det er ingen som liker at andre folk kommer og forteller dem hva de føler.

51. Det er lettere å få til å gjøre en god jobb med ungene, hvis du er positiv.

52. Hun så opp til en tidligere ansatt som så mulighetene i kriser og fastlåste situasjoner. – Som utgangspunkt for bedret kommunikasjon videre. Annerledes fokus! Kan vippe begge veier.

60. Det er viktig å være trygg i rollen som voksen, og stå stødig i tidvise uvær, med **noen** felles rammer/ prinsipper, men utover dette være tydelig i seg selv.

61. Vel så viktig som alle reglene, er det å sette **egne** personlige grenser overfor ungdommen. Tydelige grenser, som kommuniseres, og å kreve respekt for disse, som medmenneske.

62. Man kan bli veldig usynlig og utydelig i møte med EMA- barna, hvis man bare skal være "proff" og ikke vise noe av seg selv. NB! Per!

63. Hvordan skal man kunne forvente at noen deler alt med deg, hvis du ikke gir noe av deg selv tilbake? NB! PER!

Å jobbe mot at ALLE skal kunne bli respektert som individer, med individuelle grenser for nærhet.

10. Man leter etter årsakene til utageringer hos/i ungene, for man er ikke villig til å ta sin egen rolle i situasjonen på alvor.

44. Faren ved å viske ut grensene man setter for seg selv og sitt, er at man til slutt blir stående naken, med alle helt innpå.

47. Andre overlevelsesstrategi: Ta litt avstand fra ungdommene, og ikke for mye heller. Man må gi ungdommene litt rom.

68. De ansatte bør, på lik linje med ungdommen, balansere så man ikke utleverer seg for mye og visker vekk **sine** grenser.

70. Hvis man hadde diskutert mer hvor våre egne grenser går, som ansatte, så kanskje mange problemer med ungdommene hadde vært løst. For det er ikke sikkert at disse problemene skyldes struktur eller mangel på sådan, men heller utrygge voksne.

71. Kanskje mister de unge respekten for de ansatte fordi de ikke viser hvem de er?

Å holde oppe de store PERSPEKTIVENE i livet

74. Det er stor fokus på ”her og nå” i barnevernet. Hun kunne ønske en noe mer fremtidsrettet og samfunnsopplyst tilnærming til ungene.

75/76. Barnevernere kan være mer opptatt av å finne problemer og problemstillinger enn å se framover på mulighetene, eller å gi av seg selv.

77. Kanskje de små problemene som leggetid eller måltidsrutiner ikke får blitt så store, hvis barn og voksne har litt større mål i sikte?

78. Å vise de unge i et 5-10 års perspektiv, mulighetene de har og hva som kreves av dem.

Når er det ”greit” at unger deler historien sin og tankene sine/ med hvem?

36. Hvis en unge begynner å snakke veldig mye om familien sin med en gang, så syns jeg at det er skummelt. Fordi de kan skape seg en illusjon (via usanne historier), uten å lande først.

37. Men hvis ungene finner seg en ansatt eller to, som de får tillit til, da er det bedre.

38. Ungene kan få en tanke om at du skal kunne ”redde dem”, og når man ikke klarer å innfri så kan de bli skuffet og føle seg alene.

Super- ordinate Themes og Emergent Themes, informant nr. 3: (oransj)

OM TILLIT OG RESPEKT

16. TILLIT er at du stoler på at jeg ikke ler **av** deg, men at vi ler **med** hverandre.

Om kvinner, menn og erfaringsbakgrunn.

88. Damer og menn tenker ulikt, ofte så er damer mer pratsomme og lurere mer og analyserer.

90. Jeg mener det er en styrke i seg sjøl at kvinner og menn er forskjellige.

91. Det er også forskjell i kultur, alder, erfaring og utdanning i forhold til de ansatte.

HVORFOR finnes det temaer som de voksne ikke ”vil” snakke om?

80. Det er mange som er opptatt av at de ikke skal ”grave” i barnas livshistorier.

82. Når hun får bekreftet at noen er døde, blir hun usikker. Hvor stort følelsesmessig utslag vil en samtale om dette gi?

84. Det handler om utrygghet i forhold til ”hvor fælt har du det?” Når jeg ikke klarer å spørre/ snakke mer om det.

FORVENTNINGER til jobben

4. Realiteten som ikke sto i forhold til forventningene. Men hun ble ikke skremt bort av den grunn.

5. Realiteten var ikke så ille som forventet, men likevel mye verre enn forventet.

HVA EMA- BARNA MÅ ”BALE MED”!

39. Ungene har fått ulike beskjeder om framtida da de dro hjemmefra, noen skaper mer frustrasjon og frykt enn andre.
40. Barna sitter med store eksistensielle spørsmål, som krever mye energi.
45. ”Hvordan kan noen andre fortelle meg hvor gammel jeg er!? Jeg vet jo det selv, det står i Koranen min!”
46. Samtidig så er det mye løgn i denne bransjen her også....!
47. Hvis du får en beskjed av mamman og pappan din, og du ikke får se dem noe mer, så er du ganske lojal til akkurat **den** beskjeden!
48. Jeg tror de (ungene) har fått enkle og få beskjeder, hvis ikke så hadde de ikke klart å balansere dette her.

Om det Å LÆRE i Norge

10. Keiserens nye klær, man vil ikke bli tatt for en dåre! –Om det å spørre opp igjen.
23. Noen liker å lete etter skjematisk løsnings/ regler når man skal lære noe nytt. (Som det de ansatte gjør når de er usikre?)
60. Jeg tror ikke det finnes begrensninger for hva et barn kan lære på en dag.
62. Jeg tror ikke vi kan gi dem for mye, men vi kan gi dem veldig mye for vanskelig!
63. Sånn er det i den norske skolen også, du har et spekter av faglige nivåer å forholde deg til som lærer.
65. Men må du, så må du (snakke språket du har rundt deg).
66. Det er en avdeling som skiller seg ut, hvor de lærer norsk seinere enn de andre avdelingene. (En avdeling med kun en språkgruppe.)
73. Det kan jo være ting de bruker mye energi på. Hva har de opplevd?

Verktøy til POSITIVT SAMSPILL

34. De fineste samtalen finner gjerne sted i bilen eller i hverdagen, hvis man kan snakke om ting som dukker opp umiddelbart.
37. De beste samtalen finner sted når det ikke er bestemt hva du skal snakke om.
42. Fordelen for meg er at jeg nesten alltid har ett barn alene.
55. Hvorfor får **hun** servert historier fra barna, som de andre ansatte tilsynelatende **ikke** får servert?
57. Så har jeg vært på skolen, og det er tentamen. Så skal jeg tilbake, så sitter tre stykker på hjem, da forteller de litt om det ene og det andre.
58. Kanskje de snakker med meg fordi jeg ikke er på avdelingen også, de slipper å se meg i øynene hver kveld, hvis de har fortalt noe fælt.

Eksempel på NEGATIVT SAMSPILL

68. Han ønsket å styre omsorgssenteret slik som verden ble styrt der han kom fra.
69. Årsaken til at gutten ble sint, var at jeg ”trigga’n” for mye, sto for hardt på.
70. Da sto jeg oppi det, hvor han kasta staver og skøyter og knuste TV- skjermen, og jeg tenkte: ”Hvor langt skal det få lov til å gå da?”
71. I etterkant, da vi hadde en samtale om denne hendelsen, kom hans og min oppfattelse av konflikten fram.
74. Han dro ikke på trening, og episoden fortsatte bare med ødeleggelse.
75. I etterkant ser jeg at jeg kunne tatt han med til kontoret og ringt opp en tolk og ryddet det av veien med en gang.

Hennes EGENSKAPER som gjør henne til en GOD FAGPERSON NB!

13. ”Snakk på swahili du da, så setter jeg meg inn i din situasjon!”

14. Det går bedre nå, for nå kjenner vi hverandre. Han sier han ønsker å være den lille gutten, som sier høyt at han ikke ser noen klær på keiseren. Hun oppfordrer han til å gjøre nettopp det.

17. Man må "være" (føle) den andre, når man jobber med mennesker.

18. Man må ha **respekt** for hverandre, og respekt får man gjennom å kommunisere med hverandre.

24. Det gir stor mulighet for å lære mye om mennesker, språk og kultur, når man arbeider med EMA.

32. Hva er definisjonen på et behov, og hvem sitt behov handler det om? (spør hun seg ifm tolkebruk)

33. Det er trolig ikke hensiktsmessig å be noen å komme til deg, for å snakke om noe som du mener du har sett at vedkommende sliter med.

38. Det hjelper lite å være forberedt, hverdagen blir som den blir.

43. Gutten utagerte på avdelingen, han gikk seg en tur, hun kjørte forbi han på vei hjem fra trening, hun stoppet og lurte på om han ville sitte på hjem.

44. "Hvorfor ble du så sint i dag, da? For to uker siden hadde du jo ikke reagert sånn, er det noe du er redd for nå?"

49. Jeg så han stura litt, så jeg tok han på skuldra og spurte om han var lei seg.

56. Hvis noen gir mye til deg, så føler ofte mennesker for å gi noe tilbake.

59. Jeg er litt motstander mot å spørre det samme spørsmålet hele tiden: "Hvordan har du (hatt) det?" Hun spør mer konkret og følger opp svar.

64. Jeg beundrer disse ungene så mye, at de klarer å ha huet over vann! Smiler og er glade og takker for maten etter et par uker.

76. Når du jobber med mennesker handler det alltid om å være i forkant. En inngrodd diskurs på senteret dette her med "å være i forkant"!

78. Dette har jeg lært av i etterkant, jeg har lært at jeg må være tydelig. Ikke noe dersomatte hvissomatte.

81. ... Men jeg mener at du ikke trenger å "grave" i historien, men du kan være interessert i hvordan et barn har (hatt) det.

85. Men **egentlig** så mener jeg at vi er mennesker. Vi må være genuint opptatt av hvordan ungene har og har hatt det! Det handler om å vise **interesse**, og ikke om å grave.

86. Jeg er mer tilhenger av å spørre, enn å ikke spørre!

87. "Ja, det forstår jeg" – Hva annet får jeg sagt?

SPRÅKET – Å lære det og bruke det

1. Kjepphesten hennes er SPRÅKET ... Me too!

6. Der hun jobbet tidligere møtte hun utfordringer som kunne ligne, men forskjellen er at språket mangler på omsorgssenteret.

8. Det er viktig med et felles språk, eller i alle fall, en felles forståelsesramme, for å kunne kommunisere.

15. Å bruke metaforer/ bilder kan være lurt, for å lappe på et dårlig språkgrunnlag.

19. Kommunikasjon på tvers av språk består av få ord, mye bevegelser og bilder. I konkrete sammenhenger kan man tegne.

20. For å kunne forstå ungene godt, må jeg vite en del om deres språkkultur.

21. Å påpeke forskjellene, for å fremheve likhetene kan være et hjelpemiddel i språket. (...Og kultur, religion osv.)

54. Det må være en kommunikasjonslinje for at to skal forstå hverandre, for å kunne ha en kommunikasjonslinje, må man ha en felles forståelse i bunnen.

79. Vi snakker på et språklig nivå etter hvilken alder ungene har, men disse ungene har ikke nivået etter alderen sin, i språket.

TOLK og tolkebehov

27. Et hvert menneske har krav på å få lov å bli forstått og å gjøre seg forstått, på sitt eget morsmål.
28. Sammenlignet med kommunene, setter staten av alt for lite midler til bruk av tolk.
29. Bergenshus bydel i Bergen er å beundre. Hver EM får en time hver uke, med tolk. Det er barnet selv som bestemmer fullt ut hva timen skal handle om. De voksne kommer med blanke ark, for å notere ting som barnet vil snakke om.
30. De voksne bestemmer at tolketimen skal brukes, barna bestemmer hva den skal brukes til.
31. Hvordan kan de voksne vite ”når det er behov” for tolk?
35. Det er tolkebehov ved umiddelbare samtaler også.
51. Når man skal fortelle barna viktige saker, bør det være en tolket samtale.
52. Det er en stor utfordring her, at når de er flinke i norsk, så velger vi bort å bruke tolk.
53. Det er ikke miljøterapeutene som velger å ikke bruke tolk, det er pålegg man har fått fra høyere hold.
97. Vi har som regel barn som kan språket til de nyankomne, som kan hjelpe til den første kvelden, med de mest elementære beskjedene. Den rolla vil de gjerne ha!
98. Jeg tror ikke det skader noen av ungene at en jevnaldrende stiller opp og tolker litt i slike hverdagslige situasjoner.

Super- ordinate Themes og Emergent Themes, informant nr. 4:
(gul)

Jeg veit ikke hvorfor det er på den måten. – Om å ikke skjønne beslutninger som fattes

13. Jeg veit ikke hvorfor det er på denne måten.
19. Jeg ble irritert og sint, da de voksne nektet å kjøre meg til en fotballkamp jeg skulle spille. De hadde ingen unnskyldning.
32. Jeg hadde alt (han trengte), men jeg fikk ikke være med likevel. (På Danacup)
33. Det er en regel at ungene på omsorgssenteret ikke får lov å dra utenlands. Men ingen her har sagt hvorfor.

DU VEIT, VI ER UNGDOMMER – IKKE SANT!

21. Når jeg blir sint, ber jeg folk om å ikke snakke til meg, og så går jeg på rommet og hører på musikk.
22. Det spørres hvordan sint jeg blir, på hvem jeg krangler med og hva jeg krangler om. (Hva han gjør)
23. Hvis de voksne er enige med meg, da syns jeg at de hører på meg. Men hvis de er uenige med meg, da syns jeg de er noen tullinger! Da syns jeg ikke at de hører på meg.
30. Du vei, vi er **ungdommer**, ikke sant!/? Vi blir sinte hvis vi ikke får viljen vår, og glade når vi får viljen vår!

Det har vært hjelpsomt å være her på senteret

3. Det har vært hjelpsomt å være her på senteret.
4. Det har vært greit å være her på senteret.
5. De voksne har vært snille mot oss, de lager mat til oss.
6. Det har vært enkelt å få nye venner på skolen.
29. Noen få ansatte (5%) forklarer hvorfor de sier nei. Det oppleves godt når det skjer.

REGLENE skifter fra dag til dag

- 7. Det som **ikke** er så bra på senteret, det er at de voksne ikke er enige om hvilke regler som gjelder.
- 8. Det er ikke bra at det hele tiden lages nye regler på senteret.
- 9. Det er ikke bra at de voksne ikke spør oss barna først, før de lager en ny regel.
- 12. Han kan ikke huske å ha opplevd å ha fått være med å bestemme rundt en regel.
- 31. Reglene som gjelder på senteret er for småttiser.
- 34. Hvis en voksen sier at slik er reglene, så tror jeg ikke på han/ henne, jeg tror de bare bestemmer alle reglene selv, etter eget forgodtbefinnende.
- 35. Reglene skifter fra dag til dag, og fra voksen til voksen, uten forklaring.

TIPS til de voksne/ ansatte:

- 10. Hvis de voksne hadde spurt oss før de lagde regler, kunne vi være enige og slutte å krangle med dem.
- 11. Hvis vi sitter sammen på avdelingen og diskuterer sammen, så kan vi bestemme oss sammen, og så syns jeg den nye regelen er grei, fordi jeg har vært med på å diskutere den.
- 38. De må forklare når de bestemmer. Når de lager regler og når de sier nei.

Jeg vil helst snakke med noen som jeg vet kan forstå, en med samme historie

- 16. Jeg tør bare å snakke med barna her.
- 18. Jeg er tryggere på at barna forstår meg bedre enn de voksne. Fordi vi har opplevd det samme, forstår vi hverandre.
- 39. Det går an å snakke med **vergen**, i tillegg til de andre barna, fordi min verge er også utenlandsk.

Hvis MAMMA sier ”nei” – så betyr det NEI

- 15. Jeg er bare ikke så åpen, jeg åpner meg ikke så lett med voksne. Jeg vet ikke hvorfor.
- 17. Han snakket ikke så mye med mamma og pappa heller, men likevel mer enn på senteret.
- 24. Jeg snakker bare **litt** annerledes med de ansatte her på senteret, i forhold til hvordan jeg snakket med mamma hjemme.
- 25. Når mamma sier NEI – så skjønner du at det er fordi hun tenker på ditt eget beste. Da er det enklere å gjøre som du får beskjed om.
- 28. Mamma forklarte alltid **hvorfor** hun sa nei! Det gjør de ikke her på senteret.
- 37. Hvis mamma sier ”nei” – så betyr det NEI. Da er det ikke noen vits i å spørre noe mer.

De voksne er ikke enige sjøl, de er ikke enige med hverandre!

- 14. Han husker ikke å ha hatt en eneste god samtale med en ansatt ved senteret.
- 26. Når de ansatte på senteret sier NEI – uten å kjenne deg noe særlig godt, da stoler du ikke på at de vil ditt beste med svaret. Da gidder du heller ikke snakke med dem mer!
- 27. Det er bare de ansatte selv, som kan svare på hvorfor de gjør som de gjør og sier som de sier.
- 36. De voksne er ikke enige sjøl, de er ikke enige med hverandre!

**Super- ordinate Themes og Emergent Themes, informant nr. 5:
(blå)**

Talsmannen! Viktig i seg selv!

56. De andre guttene kan bli lei seg når jeg flytter, jeg er deres talsmann!
 57. Jeg kommer hit og snakker med deg om problemer, på vegne av alle guttene.
 58. Jeg vil ikke signere samtykket, for **jeg vil bare løse problemer**. Vi har problemer på min avdeling, kanskje det hjelper å snakke med deg, skjønner?
 59. Jeg må snakke med de andre guttene, om jeg skal signere eller ikke. Så kommer jeg tilbake.

I Afghanistan:

36. Før jeg kom til Norge var jeg ganske liten, og så verden på en helt annen måte. Det er her i Norge at jeg har vokst meg større.
 37. Jeg bodde i en landsby, og der fantes det ikke en bil en gang. Alle var opptatt med sine saker.
 38. De små barna i Afghanistan kan ikke uttale seg. Bare passe sauer, komme å få mat, passe sauer og så – ferdig!
 39. Hvis jeg sa i mot de voksne i Afghanistan, slo de meg igjen og igjen, til jeg til slutt sa meg enig med dem.
 41. I Afghanistan var alle opptatt med sin jobb, og vi hadde ikke tid til å snakke sammen.

”Vi må åpne armene våre, og ikke skyve hverandre vekk!”

47. En periode ble vi tatt med til kirke og ikke til moske, vi klaget til fylkesmannen, og så fikk vi reise til moskeen. Det er min religion ikke sant, det er viktig! Fylkesmannen!!! NB!
 51. Vi må respektere hverandre, ikke sant!?
 52. Vi må åpne armene våre, og ikke skyve hverandre vekk!

TIPS til de voksne: – Prøv å se på oss som deres egne barn, i alle fall 50%:

48. Jeg vil gjerne at de voksne her prøver å se på oss som de ser på sine egne barn. Ikke tenke at vi er utenlandske barn og sånn, men heller sammenligne med egne barn.
 49. Ikke si: ”Her er det Norge, og her er det vi som bestemmer!”
 50. De voksne må huske at vi er alene i Norge, at vi ikke har kontakt med noen utenfor avdelingen. Derfor, når de ikke forstår eller viser respekt, så gjemmer vi alt inni hjertet vårt og inni oss selv. Så kan vi ikke snakke med dem, på grunn av de store forskjellene oss i mellom.
 53. De må snakke med oss og forklare oss, slik som de snakker og forklarer til sine egne barn, ikke bare si: ”Vi bestemmer!”
 54. Hvis de voksne ikke klarer å behandle oss 100% som egne barn, så holder det med 50% Vi er jo også barn!

Det å gå tilbake på saker man lover

10. Hvis alle fem på vår avdeling ber om å bli kjørt et sted, får vi ”nei” til svar, men hvis bare **en** gutt på en annen avdeling spør, så blir han kjørt.
 18. De voksne hadde lovet oss å reise til Bergen på sommerferie, så angret de seg, og det ble ikke noe av.
 19. Alle barna rømte ut i skogen (alle fem), fordi vi ble sinte og lei oss når det ikke ble noen tur til Bergen.
 20. Vi guttene, vi lå og sov i skogen, for de ansatte behandler oss ikke som mennesker, de ser ned på oss. (Som mindreverdige?)
 23. De ansatte sendte en beskjed med vergen, denne beskjeden inneholdt trusler om flytting fra senteret, på grunn av tvil rundt reell alder på noen av guttene.

- 24. De ansatte truet med tap av rettigheter og goder.
- 25. Disse truslene skremte oss veldig.
- 27. Vi er redde for å bli sendt til et mottak for dem mellom 15 og 18 år, for der er skoletilbudet mye dårligere.
- 28. Vi ville i fellesskap spørre hvorfor de voksne ikke prøvde å få tak i oss da vi rømte. Men vi ble delt en og en, og fikk ikke snakke med leder.
- 29. Alle (fem) barna som stakk av, fikk heller ikke uttale seg om hvorfor de rømte.
- 31. Så hadde vi den ferdig den samtalen, men den samtalen hjalp oss ikke.
- 32. En gutt foreslo til de voksne at de skulle rydde (opp) og sette opp Playstation. Hvor på gutten ble tatt med alene inn på et rom, og truet med pekefingeren i ansiktet. Gutten ble veldig redd.
- 46. På fredag fikk vi ikke lov til å dra til moskeen likevel, fordi vi rømte hjemmefra tidligere. Så de respekterer oss ikke, og vår religion og vår kultur.

De voksne hører ikke på barna, de bare bestemmer. ”De voksne sitter i hodet hele tida”

- 5. Jeg hadde ikke noen spesielle samtaler med de voksne, så jeg kan ikke si om slike samtaler går bra eller dårlig.
- 6. De kan ikke kalle det å snakke med de voksne, for det er bare klaging. Alle de voksne på min avdeling bare klager.
- 7. Jeg kan ikke komme på en eneste gang jeg har snakket med en voksen her, og syntes det var en god samtale.
- 8. Jeg/ vi kranglet med de voksne seinest i går.
- 9. De voksne hører ikke på barna, de bare bestemmer!
- 12. De ansatte hører ikke, de sier bare: ”Jeg bestemmer!”
- 13. De voksne sitter i hodet hele tida.
- 14. I Norge er det eneste vi barna får lov til å bestemme, når vi skal gå på do og dusje.
- 15. De voksne kontrollerer og bestemmer hele tiden. De tenker mer på å bestemme, enn på oss. (linje 74-76) (...Eller er det bare det jeg **vil** at det skal bety?) NB! Det nr. 2 sa om barna som blir borte i strukturfokusen!

Det ødelegger hjertet å bli behandlet på denne måten. (De voksne på senteret bryr seg ikke om oss.)

- 16. Det er ikke rettferdig at det ikke er likt på tvers av avdelinger.
- 17. Det er urettferdig, er det ikke!?!?
- 21. De fleste av oss hadde med mobiltelefon, men ingen kontaktet oss, de bryr seg ikke om oss. (Bare en SMS)
- 26. Jeg vet ikke hvorfor de ikke vil tro på den alderen vi har presentert oss med.
- 30. Når de (voksne) så på oss, var det på en forferdelig måte, og blikket gjorde at jeg glemte hva jeg skulle si.
- 33. Voksne på min avdeling forstår NULL! Ingenting – null, null!
- 34. Jeg tror at det blir krangler mellom ansatte og barn, fordi at de ansatte på de ulike avdelingene behandler barna forskjellig, med forskjellige regler.
- 35. De voksne sier **en** ting, og så forandrer de mening seinere og sier **NEI** likevel.
- 40. Sånn er det i Norge: ”Jeg bestemmer, jeg bestemmer – slutt!”
- 42. De voksne her i Norge ser på oss annerledes, på en ikke god måte.
- 43. Så dette er faktisk at de bryr seg ikke om oss!
- 44. De behandler oss guttene forskjellig her.
- 45. Det ødelegger hjertet å bli behandlet slik. Derfor blir vi bare håpløse, vi blir lei oss.... (...Men! – Du har spørsmål!)

UTDRAG AV ANALYSE INTERVJU NR. 1 – DEN FØRSTE ANSATTE

Etnisk norsk kvinne, som har vært ansatt i samme stilling,
siden omsorgssenteret ble opprettet (miljøterapeut)

Intervjuer: fiolett tekst

Intervjuobjekt: svart tekst

Fortløpende tema:

Tekst:

Mine tanker:

Hvis det blir veldig pekefinger og regel og ut, så skjærer kommunikasjonen seg mange ganger. Det å føle på hva som er riktig i den gitte situasjon, og være litt ydmyk i forhold til den andres opplevelse av situasjonen. Det er nyttig å være litt spørrende, og lure på hvordan det er ungene selv tenker, i stedet for å være belærende.	230. Så, så- gikk det bra det også! 233. Så littegrann kommunikasjon, og hvis det blir veldig sånn pekefinger og 234. regel og ut og... så skjærer det seg mange ganger. * 236. Så det å være litt sånn... ja.. føle litt på hva som er rett i situasjonen og 237. være litt ydmyk. Og tenke litt på hvordan opplever <u>de</u> det, hvordan har 238. de vært vant til dette i fra før, hvordan ... opplevelser... 240. ... men altså det var veldig skambelagt å sende noen på dør. 261. Så da har det liksom blitt mer sånn som du sa nå da (sånn som hun hadde tenkt hun ville gjøre før hun begynte), og sånn er det enda, liksom? 263. Ja. Det er det... Også i stedet for å være veldig belærende og fortelle dem 264. alt mulig - hvordan ting	234. Egentlig akkurat det samme som gutta sa.... Mye pekefinger og lite forklaring. Så hun er enig med gutta :o) 237. Å være litt ydmyk! Hva er ungene vant til? Hvordan opplever de dette? Hvorfor reagerer du slik nå? "Systemisk tankesett!" 263. Hun synes det har blitt mindre 2+2=4, mindre belærende overfor ungene. 264. Å heller være litt spørrende! Ikke vitende posisjon!

Det å være veldig spørrende, i stedet for å ha alle svar selv med en gang, tror hun er viktig. Å se an dagsformen til barnet/ samtalepartneren, og føle på hvor dypt og langt det er greit å gå. Å høre godt etter når barnet snakker, og ta utspillene deres, la dem få tid til å snakke om det du skjønner er viktig for dem.	skal være, så selv heller være litt sånn spørrende og lure på hvordan er det 265. <u>de selv tenker</u>, og ja... hvordan var det hjemme hos dere, hvordan..? 266. Og vise litt interesse for hvordan de har vært vant til å ha det, og så kan 267. du etterpå forklare at det er litt annerledes i Norge, og sånn... Det å 268. være veldig spørrende i stedet for å ha alle svar selv med en gang! Tror jeg er viktig. 269. Jeg er helt enig med deg, men det spiller kanskje ikke så stor rolle! (latter) 282. ... En situasjon eller to, hvor du har tenkt virkelig etterpå at; "Ah! Det var ei 283. god samtale!" 286. For da er den videre greia mi, ikke sant- å tenke litt sånn... mon tro hvorfor det ble sånn!? På en måte.... Den gode samtalen: 288. Ehm... Jeg tror i alle sånne samtaler man har, så må du se dagsformen til det barnet, og føle litt 289. på.... Hvor dypt og hvor langt, er det lurt å gå. Noen ganger så	265. Hva er det ungene selv tenker? 266. Å være genuint nysgjerrig/interessert. Aktiv lytting. 267. By tilbake, på deg selv og din ryggsekk. 269. Anerkjenner. Jeg er påvirket av min egen historie på bruket. Erfaringen med å bli veiet og funnet for lett, utallige ganger. Vil vise henne at hennes meninger er gode nok. 286. Mon tro hvorfor ting blir som de blir? 288 Den gode samtalenDe to gutta sa de ikke snakket med voksne, om noe som var av betydning...

For å få gode svar, må du la ungene komme fram med SITT behov. Det å bruke de naturlige settingene i dagliglivet, til samtaler med ungene fremmer ærlige svar.	tenker 290. jeg at de er der at det er nok å ha en veldig kort seanse, og du ser hvis de 291. ikke ”tar inn”. Alt det du prøver å..... du skal jo liksom prøve på kort 292. tid, å få vite mest mulig...!* Også har jeg også tenkt at ... Du hører godt 293. etter og tar de utspillene deres, når du skjønner at det er noe som er viktig for dem og sånt, som bare er 294. begynnelsen på noe, så la dem få tid til å snakke mer om det så kan du 295. få gode samtaler med ungene i stedet for at du skal bare rase dem i fra A til Å, og ja... 302.hvis du er litt rolig og 303.tilbakelent og hører hva det er de sier og klarer å oppfatte at her er det 304. et eller annet, og la dem få... så kan du bli mye bedre kjent med dem. 307...men for å få gode svar så... må du la dem komme litt fram med SITT 308. behov. Ikke bare skulle ha den her utkryssinga. (IKTP)	292: ”gode samtaler” vs. ”få vite mest mulig”. Vanskelig balanse med å fylle ut IKTP og å ”bare være der” for ungene. Å spørre av undring, eller ut fra ting man ”må vite”. Kan det være vanskelig for barna å ”snakke” hvis de tror alt er utspørring? NB! sett opp mot historiene de bærer på! 294. Å la ungene få lov til å snakke ut, ikke lede for mye. ... Å pakke ut/ fargelegge/skyggelegge historiene ved å la folk få fortelle den historien de vil dele! ”Narrativ tanke” 302.-304. Rolig og tilbakelent. Hun lyder som en sangfugl i mitt øre! ... Men jeg lurer på om ungene oppfatter det likeens? 307. Ungene må få å komme fram med sitt behov, innforstått at ikke den voksne må være mest opptatt av å dekke sitt IKTP- behov.

	310. ...Og da er det mye lettere neste gang å få til en god samtale og ta de 311. spørsmålene du ikke har fått svar på! 313. Også kan du bruke dagliglivet til naturlig å spørre om flere ting i 314.naturlige settinger, og da får du jo også mange ganger mye bedre og mer 315. ærlige svar enn når du sitter i en sånn ”forhørssamtale” – ja (ler litt) 320. Og i hvert fall før de blir godt kjent med oss, så blander de oss jo litt med 321. UDI og sånt, tror at alt det vi noterer oss går dit inn, ikke sant? Og... 322. så det er ikke bestandig du får da ærlige ting. 325. DET også er jo veldig, ja... DET var et jammen et godt ord, tenker jeg: ÆRLIG! 326. For det er så fort gjort for folk å si hva som er sant og ikke, ikke sant? 328....hvem som egentlig kan bestemme hva som er SANT? Ikke sant. 329. Jeg mener jo egentlig at ingen kan det, jeg da... men 330. derfor er det så morsomt at du bruker ordene ”å få et ærlig svar”, i stedet for at 331. ”du får høre	314 ... Å få bedre og ærligere svar, enn i ”forhørssamtaler”, forutsetter dagligdagse gjøremål sammen?`? 315. Ordet forhørssamtale sier en del om hva T syns om KOPP. Kan dette evt. endres ved annen presentasjon av KOPP og MAP? Bør dette synet endres? De er jo en del av det eksisterende systemet, disse skjemaene.... 325. Jeg henger meg opp i konnotasjonen hennes, anerkjenner ordvalget. 326. Lurer meg inn på spørsmålet om ”sannhet” – og hvem det er som eventuelt kan sitte med definisjonen på ”sannheten”. 330.-331. ”få et ærlig svar” vs. ”få høre sannheten” ?!?

	sannheten” – for da blir det jo plutselig noe annet, ikke sant? 332. Ja.... Jeg har reagert mange ganger på voksne her som er veldig sånn, eh.. når 333. ungene har fortalt noe eller sagt noe eller sånt, så er de veldig skeptiske fordi at 334. de (ungene) forteller bare for å lure og	

UTDRAG AV ANALYSE INTERVJU NR. 4 – **DET FØRSTE BARNET**

Gutt fra et afrikansk land, uten tolk.

Intervjuer: fiolett tekst

Intervjuobjekt: svart tekst

Fortløpende tema:	Tekst:	Mine tanker:
2. Da jeg kom hit, var jeg redd for at de skulle være slemme mot meg.	jeg traff nye folk, så jeg var redd. 27.Ja, så klart! Så du var redd for at folk skulle være dumme?	29. Han kan jo ha mange grunner til å være redd for det! ...Men jeg tenker at det ville vel en hver ha vært, når man ikke aner noe som helst, helt alene...!
3. Det har vært hjelpsomt å være her på senteret.	28.Ja. 29.Jeg var redd at de skulle være slem mot meg liksom. 30.Ja. 31.Hva tenker du nå da, om hvordan det har vært å være her? Du har jo vært her 32.ganske lenge du nå. 33.Ja. Det har vært hjelpsomt. 34.Hm?	31. Hvordan stemte forventningene med virkeligheten? 35. Politisk korrekt svar.
4. Det har vært greit å være her på senteret.	35.Det har vært hjelpsomt. 36.Ja, det har det ja. 37.Det er som jeg sa i stad (før kameraet kom på), at jeg jobber ikke her nå, så du 38.kan svare helt ærlig altså, så hvis det er noe som du syns er bare dritt, så kan du 39.si det også,på en måte.... 40.Grunnen til at jeg spør etter dette, er for å finne ut hva du tenkte først, også 41.hvordan det ble, da. 42.Men det har vært greit?	37.- Vanskelig å balansere, forsikre om at det er greit å snakke, opp mot ledende spørsmål. 40. Jeg streber mot et felles språklig nivå.
5. De voksne har vært snille mot oss, de lager mat til oss.	43.Hmmm...! Ja, mumle mumle (litt bra og litt dårlig?)- ja det har vært greit. 44.Hva er det som har vært greit da? 45.Hm? 46. Hva er det som har vært greit? Ok liksom? 47.Mmmm. Det er masse som har vært greit, 48.Ja. Hva da for eksempel? 49.De voksne har vært snille mot oss for	43. Alt i alt, greit liksom... ;o) 49. Vanskelig å fa han til å være konkret på de positive sidene.... De

6. Det har vært enkelt å få nye venner på skolen. 7. Det som ikke er bra på senteret, det er at de voksne ikke er enige om hvilke regler som gjelder. 8. Det er ikke bra at det hele tiden lages nye regler på senteret. 9. Det er ikke bra at de voksne ikke spør oss barna først, før de lager en ny regel. 10. Hvis de voksne hadde spurt oss før de lagde regler, kunne vi være enige og slutte å krangle med dem. 11. Hvis vi sitter sammen på avdelingen og diskuterer sammen, så kan vi bestemme oss sammen, og så syns jeg den nye regelen er grei, fordi jeg har vært med å diskutere den. 12. Han kan ikke huske å ha opplevd å ha fått være med å bestemme rundt en regel. 13. "Jeg veit ikke hvorfor det er på denne måten."	eksempel. 50.Ja, de lager mat til oss, ja... 51.Du går på skole, du har gått på skole her lenge også du, hvordan syns du det er? 52.Når du har vært her så lenge, så er du sikkert i vanlig klasse også du, eller? 53.Nikker 54.Ja. Hvordan er det, er det enkelt å få nye venner eller er det vanskelig...? 55.Det er enkelt 56.Enkelt, ja. 57.Men, for du sa at det har vært litt bra og litt dårlig, hva er det om ikke har vært 58.så bra da? 59.Det som ikke har vært bra på EOS ikke sant, de voksne må bli enige om hvilke 60.regler som gjelder eller ikke, tenk i dag når vi har en regel fått, i morgen lager de 61.en ny regel, det blir vanskelig for oss. 62.Jeg mener hvis vi sitter sammen og spør oss om vi er enige også. DA kan vi 63.være enige og slutte å krangle med voksne! 64.Ja! Hvis noen spør først. 65.Ja, fordi hvis de lager ...(?!?).. vi skal krangle med dem! 66.Ja, for du sier det blir krangel på en måte, hvis noen bare kommer og dumper 67.regelen ned i fanget på deg? 68.Ja! 69.Ja... det skjønner jeg, ja. 70.Men, så du tenker at hvis de hadde snakket med dere først om den regelen, så 71.kanskje du/dere hadde syntes at den regelen var ålreit? 72.Ja, men hvis vi sitter sammen, diskuterer sammen på avdelingen, sitter sammen. 73.- De sier vi skal lage sånn regel, vi diskuterer ikke sant? 74.Ja 75.Så når vi har bestemt oss, jeg syns det	voksne lager mat.... Men masse har vært greit! 55. Enkelt å få venner her. LITE snakkesalig gutt!!! Jeg begynner å lure på om begrepsforståelsen er med, og forbanner meg i mitt stille sinn på at jeg gikk med på å gjøre intervjuet uten tolk! 59. Sier plutselig mer, når vi kommer inn på hva som IKKE har vært bra... 60.—Han snakker om akkurat det samme som alle de andre informantene! Etterlyser felles retningslinjer og forklaringer på bestemmelser! Man må spørres for å kunne slutte å krangle. Veldig konkret her! 67. Må sikre meg at jeg har forstått riktig. Han snakker lavt og utydelig til itder. 72. Han vet hvordan det burde ha sett ut, for at han og de andre skulle synes at det hele var spiselig.

14. Han husker ikke å ha hatt en eneste god samtale med en ansatt ved omsorgssenteret. 15. ”Jeg er bare ikke så åpen, jeg åpner meg ikke så lett med voksne. Jeg vet ikke hvorfor.” 16. Jeg tør bare å snakke med barna her. 17. Han snakket ikke så mye med mamma og pappa heller, men likevel mer enn på senteret.	er greit fordi vi har diskutert ikke sant? 76.Ja 77.Men har du opplevd at, har du vært med på at det har vært tatt opp sånn på 78.forhånd? 79.Nei 80.Nei..... 81.Nei..... Det er jo sant, jeg er helt enig med deg i det, at det blir jo litt rart at 82.andre bestemmer ting uten å spørre først... 83.Hvorfor tror du det er sånn da? 84.Hm? 85. 86.Hvorfor tror du at de gjør det på den måten? 87.Jeg veit ikke. 88.Nei, har du ikke tenkt noe på det? 89.Nei 90.Nei, men det jammen noe å tenke på... 91.Eh..... Nå er vi jo litt inne på det også, for du kom inn på det litt selv, det som 92.jeg lurte mest på, fordi nå snakket vi om regler, sånn for hele EOS. Men hvis du 93.tenker på en situasjon, eller to eller tre eller i alle fall en – som bare du har 94.snakket med en voksen, her på EOS, som du syntes var, at det ble en god 95.samtale da, at den voksne forsto deg og at du forsto den voksne, og at du fikk en 96.god følelse inni deg. Kan du...Husker du en sånn situasjon? 97.Hmm.... nei. 98.Nei. Vil det si at du aldri har opplevd det, eller at du bare ikke klarer å huske en 99.enkelt episode? 100.Hm.. Jeg er bare ikke så åpen, jeg åpner meg ikke så lett med voksne... 101.Nei, så du har ikke snakka så mye med dem? Eller at du ikke snakker med meg? 102.Ikke så mye med voksne.	77. Jeg leter etter unntak. 79. Dette er jo HELT på kollisjonskurs mer hva man i Norge regner som ”god oppdragelse” og ”brukermedvirkning”! 83. Jeg prøver å gjøre historien tjuukkere, på ulikt vis. Lite respons. 93. HVA ER DEFINISJONEN PÅ EN ”GOD SAMTALE”?!? 96.Kanskje unødvendig det med ”den gode følelsen”, men... det er det med å gjøre seg forstått også da.... 97. Han kan IKKE huske en situasjon hvor han har snakket med en voksen og følt seg forstått! 100. Han snakker dog ikke med de voksne! Definerer seg selv som ”ikke så åpen”. Dette ville jeg forfulgt i en terapisisituasjon.....

18. ”Jeg er tryggere på at barna forstår meg bedre enn de voksne. Fordi vi har opplevd det samme, forstår vi hverandre.”	103.Nei 104.Jeg bare pleier snakke med barna, dem jeg tør (?!) voksne jeg er ikke åpen 105.med. Vet ikke hvorfor. 106.Nei, du vet ikke hvorfor....? Men når du bodde hjemme da? Hvilket land 107.kommer du fra? 108.Jeg har bodd på mange land. 109.Okei. Du har bodd i mange land. Men når du bodde sammen med, enten at du 110.bodde sammen med mamma og pappa (Nikker), eller at du bodde sammen med 111.noen som tok vare på deg for dem. Du bodde med mamma og pappa? 112.M-m 113.Snakked du med de da? 114.Ja 115.Om ”sanne” ting? Om ting? 116.Mm.. Ja.... men det skjedde ikke så mye rart, var bare sånn vanlig. Gå skole, gå 117.tilbake, spise, gjøre lekser, sove. Så det var ikke så mye å snakke. Det var ikke så 118.mye å snakke om, det var bare skole og... 119.Okei. 120.Ja... 121.Så du snakket ikke så mye med mamma eller pappa da heller, egentlig. For at det 122.var bare sånn... 123.Ja, for hva skulle vi snakke om egentlig. Bare litt kanskje sånn om situasjonen 124.og... (mumle...!?! ”dette og hint?) 125.Om hva du gjorde og litt sånn... 126.Ja, fordi – ja 127.Ja, fordi jeg bare lurte på om det var en forskjell, ikke sant? At du snakket med 128.voksne masse FØR, det var det jeg lurte på- ikke sant? Men du snakker ikke så 129.mye med voksne? 130.Rister på hodet. 131.Nei. Men du snakker med barna, sier	104. Han TØR å snakke med barna! Ikke de voksne.... 106. Jeg leter fortsatt etter forskjeller og unntak.... Mer samtale, tjukkere historier! 109. Balanse, så jeg ikke spør han ut om ”historien” slik som UDI og dets like! ...Men fremdeles finner historien... 116. Jeg tror han mener at han ville snakket med dem om vanskelige ting, men at det stort sett bare var ”vanlig”. 123.Situasjonen? Mener han ”ståa” generelt, eller forhold i landet eller familien? Av og til er det UMULIG å høre hva han sier. 126. Jeg tror han tenker mye mer enn han sier. 130. Kanskje han er oppdratt slik at de voksne ikke skal ”snakkes med” slik som

	du? 132.Ja 133.Ja... Hva er det dere snakker om da? Du trenger ikke si sånn detaljert da vettu, 134.men stort sett liksom... 135.Vi snakker om... (Han vifter med armene opp i luften... ”dette og hint”?) 136....Ett eller annet..? 137.Fordi at for meg, jeg syns at hvis jeg snakker med barna, de forstår meg mer enn 138.voksne. 139.Ja! 140.Fordi vi opplever samme, ikke sant? Så hvis jeg snakker med barna, jeg er litt 141.tryggere de skal forstå meg og jeg skal forstå dem. 142.Ja. Og det er for at dere opplever de samme tingene? 143.Ja 144.Ja	her, eller at han har private historier som gjør at han ikke stoler på voksne... Han bruker ordet ”tør” å snakke med barna.... (tidligere i intervjuet) 137. Barna forstår bedre, han leter etter sjelefrøder? Som skjønner..... 140.Ungene på senteret opplever det samme som han, ergo de forstår bedre enn de voksne, som bare lager regler. Stemmer veldig godt overens med det de voksne også sier da, om alle reglene man tror en bør ha!